Egy hét a világgazdaságban

Csapások a kereskedelemre

Az elmúlt héten két esemény fenyegette a világgazdaság normális működését, a kamionosok és vámosok objektíve együttes fellépése és az iraki—iráni konfliktus lehetséges eszkalációja, a Hormuzi-szoros lezárása. A két tényező között persze *jelentős különbség* van. A vízi út — lezárása mostani becslések szerint naponta 10 millió hordó nyersolaj eljutását akadályozná meg a fogyasztókhoz — kiesésére a fejlett tőkés országok voltaképpen már a háború kitörésekor kénytelenek voltak gondolni. Ennek három és fél éve. Negyvenkét hónap alatt a fogyasztók készleteket tudtak felhalmozni. Bár nyilvánvalóan nem lehet teljes biztonsággal előre megbecsülni, mi történne a világban, ha azt a szorost tényleg lezárnák, a vélemények többsége szerint egy darabig a krízissel együtt lehetne élni, aztán pedig Irán úgyis *kénytelen lenne az olajutat megnyitni*.

A Hormuzi-szoros esetleges lezárásának világgazdasági veszélye nem elsősorban abban van, hogy a rotterdami szabadpiacon az árak *emelkedni* fognak. Ez *természetes következmény* és egy átmeneti tényező által kiváltott drágulás sem fog azon változtatni, hogy a kereslet és kínálat viszonya ma a piacon olajár-növekedést aligha indokolna. A krízis lényege abban lenne, hogy *az elzárt szorost a fogyasztó országok némelyike megpróbálhatja katonai erővel megnyitni*. Ez viszont a konfliktus kiterjedésének olyan dimenzióját nyitná meg, melynek világgazdasági — és nemcsak világgazdasági — hatása *felmérhetetlen*. Ha az elmúlt héten 30 perc alatt az USA-ban a határidős olajpiacon azért ment fel a legtöbb ár 1 dollárral, mert a szakma az olajpiacot félti, úgy az aggodalom ilyen mértékben valószínűleg *túlzott*. Ha viszont a kereskedők a szoros lezárása esetére felismerték a konfliktus fejlődésének beláthatatlanságát, úgy reakciójuk jogosságát sem lehetne vitatni.

A kamionosok fellépése más jellegű. A blokádra *nem lehetett előre számítani* és drámai sikerének titka nem kis részben ez. Tény és való, nem foglalkozhat a kormányzat azzal, hogy olyan szükséghelyzetekre készüljön fel, amikor a kamionosok nem az áru rendeltetési helyre való eljuttatásával, hanem az eljuttatás *megakadályozásával* foglalkoznak. Egy szoroslezárás, sztrájk, blokád vagy tüntetés persze nyilvánvalóan *átmeneti* jelenség. Az elmúlt hét eseményei közül a világgazdaságra a legnagyobb veszélyt egy olyan hír jelenti, mely *megegyezésről*, egy konfliktus lezárásáról, megnyugvásról szól. Az USA és az EGK képviselői ugyanis *lezárták a két fél kereskedelmi vitáját*. Az előzmények ismertek. Az USA pótvámmal és kvótákkal *korlátozta* tavaly egyes nyugat-európai eredetű speciális acélok importját. Az EGK erre válaszul március 1-i hatállyal beviteli korlátozás alá vont bizonyos amerikai eredetű *sportszereket* és *vegyi anyagokat*. Az Egyesült Államok a GATT-hoz készült fordulni. Erre azonban már nem került sor. A Közös Piac tett néhány engedményt, az USA viszont elállt attól, hogy a Közös Piacot „bíróság" elé vigye. Az élet visszatért a normális kerékvágásba, a kereskedelmi háború ezúttal elmarad. Mi a baj tehát?

Az, hogy a megállapodás *nem megszüntette a két fél által az elmúlt hónapokban egymás rovására bevezetett korlátozásokat, hanem legalizálta* azokat. Nyilvánvaló persze, hogy annak is vannak előnyei, ha a felek egymással szembeni protekcionista intézkedéseiket nem „ahogy tetszik"-alapon, hanem „szabályosan" vezetik be. (A szabadfogású birkózás vagy az ökölvívás nem azonos a sarki verekedéssel.) A világgazdaság azonban azzal *nyerne*, ha a kereskedelmi vita megoldása a bevezetett intézkedések kölcsönös *megszüntetése* és a verseny korábbi szintjének visszaállítása lenne. A mostani megegyezés, sajnos, éppen az ellenkezőjét jelenti. A nyugat-európai acélgyártók konkurrenciájától az amerikai versenytársaknak már kevésbé kell félniük és a nyugat-európai vegyipar is örömmel fogadhatta tengerentúli üzemek piaci jelenlétének korlátozásáról szóló híreket. A mindkét oldalon, *egymás kárára meghozott* protekcionista intézkedések ennélfogva *kölcsönösen beépülnek a kereskedelmi törvényhozásba*, „bázissá" válnak, az élet elfogadható tényévé. A kereskedelem korlátozása korlátozás marad akkor is, ha ezt szabályosan, tárgyalásos úton, megegyezéssel csinálják. Az USA—EGK megállapodásnak a legnagyobb veszélye az, hogy precedenssé válhat.

Gonda György—Szentgáli Péter

Húsmérleg

Itthon zavartalan ellátást ígérnek – Exportban nem ismernek tréfát

Az embernek ne legyenek illúziói. Ami olcsó, az aligha lehet értékes. Kénytelen-kelletlen ezt a következtetést vontam le magamban, miközben a Zalahús árubemutatóját, szemléltem a Húsipari Tröszt vezérigazgatójának, *Faludi Endrének* a múlt héten tartott sajtótájékoztatója után.

Nem szeretném, ha fenti megállapítás miatt megbántódna a Zalahús igazgatója, *Farkas Imre*, higgye el nekem, hogy nagyra becsülöm azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a vállalat dolgozói évek óta tesznek és értékelem eredményeiket is; kedvvel fogyasztom számos kitűnő felvágottjukat, kolbászaikat. Elégedetten veszem tudomásul, hogy viszonylag mérsékelt áron, évről évre új ízeket tesznek vacsoraasztalomra és nem csekély elégedettséggel tölt el, hogy az említett árubemutatóra 57 olyan terméket tudtak összegyűjteni, amelynek kilónkénti ára még mindig, az áremelés után is, 76 *forint alatt van*.

Zsíros benyomás

De nem hallgathatok arról, hogy az olcsó árukat bemutató pult *egészében véve zsíros benyomást tett*. Néhány éve talán meg nem zavart volna ez a kép, tán fel sem tűnik, hisz' annál jobban ízlett egy étel, minél zsírosabb, fűszeresebb volt. Csakhogy az évek múltával az ember gyomrának teherbíróképessége csökken. És sajnos azoké is — sőt leginkább azoké —, akiknek nyugdíjba vonulásukkal a jövedelme kevesebb lesz.

No, de hagyjuk ezt; *a színhús jóval drágább, mint a zsír* és csodákra inflációval, költség- és áremeléssel terhelt korunkban a még oly fantáziadús húsipari technológusok sem képesek. A hajdani „kettes" kolbász tíz dekája ma 5,20-ba kerül és ennél csak drágább főzőkolbász létezik, igaz *jókora választékban* és akad köztük szép számmal zsírban szegényebb, vagy ízekben gazdagabb fajta — *a többség számára azért még elérhető áron*. Aztán ott volt az új termék, a bakonyi füstölt disznósajt, kilónként 60 forintért — több a hús benne, mint a bőrke, a zsír. Farkas Imre elmondta még, hogy a tojás, a tej, a szója és nem utolsósorban az alkotórészeire bontott, „kiszőkített" vér eddiginél nagyobb arányú felhasználásával *a könnyen emészthető, ízletes, magas fehérjetartalmú, nagy tápértékű és olcsóbb termékek köre alaposan bővíthető*. Csak hát le kell mondani az előítéletekről, nem azzal kell foglalkozni, hogy miből készül, amit eszünk, hanem azzal, hogy egészséges-e, ízletes-e?

A húsipar vezérigazgatójának, Faludi Endrének a sajtótájékoztatója egyébként éppen annak a gondolatnak a jegyében zajlott, hogy *mi mindent tehet az ipar a bőséges hazai hús- és húskészítmény-választék fönntartásáért, miközben az export minden korábbi mértéket meghaladóan növekszik*. Mert a választékot, a kínálatot *fönn kell tartani*, sőt bővíteni kell — ez egyértelmű. Magyarországon az egy főre jutó húsfogyasztás tavaly elérte a 77 kilót, s ez a világviszonylatban magas szám a kénytelen-kelletlen végrehajtott fogyasztói áremelés ellenére *sem látszik csökkenni*. Gazdaságpolitikánknak pedig, ha úgy tetszik, kőbe vésett alaptétele, hogy *nem maradhat kielégítetlen fizetőképes kereslet a belföldi piacon*.

Ami a húst és a húskészítményeket illeti, erre nincs semmi szükség. *Az ország sertésállománya* — immár nem újdonság a közlés — *minden korábbi méretet meghalad*. Tavaly az állami vágóhidak, a regionális húsüzemek és maguk a sertést meghizlaló gazdák összesen *11,5 millió*

sertést vághattak le. Idén már akár 12—13 millió vágásra is sor kerülhet. És emellett — minden ellenkező híreszteléssel szemben — *a marhahizlalással sincs különösebb baj*. Mert igaz ugyan, hogy a szarvasmarha-állomány egészében véve csökken, de ezen belül *a húsmarhalétszám a korábbinál kedvezőbb felvásárlási árak, felárak és a megkülönböztetett támogatás hatására nő*. Csökkenés kizárólag a tejtermelésben hasznosított fajtáknál tapasztalható, de ennek okát és következményeit másik cikknek kell vizsgálnia.

Genetikailag jobbat

Magyarország így az egy főre jutó hústermelésben *a világ első országai között foglalhatja el előkelő helyét*. De miközben ezt a tényt mindenki elégedetten veheti tudomásul, a szakemberek azt is tudják, hogy *a gyors ütemű növekedés számos gond forrása*. Például a sertéseknek *több mint felét* a háztájiban hizlalják meg és a sok százezer ház körüli ólban genetikailag korántsem kifogástalan állatok röfögnek. Nagyrészük *túlságosan hajlamos a zsírosodásra* és sajnos nemcsak kívül, hanem a hússzövetek között is. Emiatt aztán a fogyasztók panaszainak egy része bizony *indokolt*. Mert teljesen érthető, ha valaki 110 forintért sertéscombot vásárol, akkor színhúst akar és ha csak pár deka zsírt talál benne, *becsapva érzi magát*. A húsipar nem hagyja magára a zsírgondokkal a kereskedelmet; a sertés bontásánál leválasztható zsírt *visszavásárolja*. De ha mondjuk túl zsíros belül a tarja, akkor a hentes sem tehet semmit. Generális megoldást az hozhat, ha befejeződik a kistermelőknél levő kocák kicserélése. Az ipar ilyen módon *zsírosodásra kevésbé hajlamos állományt tud elterjeszteni*. A húsipar vezérigazgatója szerint gyökeres változás *két és fél év múlva* lesz tapasztalható.

Evek óta kísértő gondja a húsiparnak a sertéshizlalás ciklikussága. A háztáji termelők érthető módon *nem szívesen hizlalnak télen*, hiszen a disznóólat nem fűti radiátor; az állat „télikabátját" a nyáriénál jóval nagyobb menyiségben elfogyasztott takarmány energiája adja. S ez bizony jelentős többletköltség. A tavaly bevezetett téli felár minden jel szerint *segít a gondon*. Két éve még az első negyedévben mindössze 1,3 millió sertést kínáltak az iparnak vágásra, a múlt évben már több mint másfél milliót és idén bekövetkezett a frontáttörés: az év első három hónapjában 2,2 millió sertést vághatnak le a húsipar üzemeiben. Az eredmény: *a boltokból szinte teljesen kiszorulhatott a fagyasztott hús és az előző évihez képest 35 százalékkal (!) növekedhetett az első negyedév konvertibilis elszámolású húsexportja*. Vastagon megtérült hát a téli felár minden forintja.

Az exportteljesítménynek ez a nagyarányú javulása *nélkülözhetetlen volt*. A húsipari kivitel értéke tavaly már meghaladta az 500 millió dollárt és az idei célkitűzés — mert a fizetési mérleg javításához ez nélkülözhetetlen — *a múlt évinél nyolc százalékkal nagyobb bevételt irányoz elő*. Ennek megvalósítása órási teljesítménytöbbletet igényel, mert a változatlanul romló világpiaci helyzetben *a hús árának további 12 százalékos csökkenése prognosztizálható*.

Sonkabiznisz

Viszonylagos árstabilitást csak az Egyesült Államokban lehet remélni. Ennek megfelelően az ipar és a külkereskedelem erőfeszítései az amerikai húsimportból való *mind nagyobb részesedésre* irányulnak. Néhány éve még jó, ha 5—6 ezer tonna sonkát tudtak elhelyezni az USA-ban; idén valószínűleg 10 ezer tonnánál több sonka amerikai exportjára kerülhet sor.

Faludi Endre vezérigazgató elmondta az újságíróknak: egy sertésből 12 kiló sonka „termelhető ki", amelynek értéke 30 dollár. Jelenleg az amerikai importőrrel közösen 15 olyan új termék kialakítása és elfogadtatása folyik, amelyik sertéshúsból készül és amelyik ott sikert arathat. Az így bővített választék révén *egy sertés 80 dollár bevételt hozhat*. A húsipar most folyó feliesztéseit ennek a célnak rendeli alá.

Az exportkilátások tehát jók és ennek *a hazai kínálat sem látja kárát*. A tőkehúson kívül 250-féle húskészítmény kerülhet az üzletekbe. A fogyasztói igényen és a kereskedelmi készségen múlik, hogy egy-egy boltban rendszeresen ebből mi kapható. A sertésmáj sem hiánycikk többé. Igaz, a pacal és szinte félek leírni — a borjúhús —, úgyszólván soha nem kapható. Persze, ha a szarvasmarha-tenyésztés olyan ütemű fejlődésnek indulna, mint a sertés... Bízzunk benne, hogy talán erre sem kell túl sokat várnunk!

Gádor Iván

Sikeres hansági bárányexport

(Tudósítónktól)

Jól kezdődött az idei bárányexport az ország egyik legnagyobb pecsenyebárányt előállító gazdaságában, a Lajta-hansági Állami Gazdaságban. Eddig az idén 3 ezer bárányt szállítottak a Közel-Keletre és Ausztriába. Húsvétig még ugyanennyit értékesítenek.

Több mint 4 ezer most is a hansági bárányhizlaldákban van. Egy régi istállót bárányok számára alakítottak át. Föltöltése megtörtént. Ide újabb 500 tejesbárányt helyeztek el, és húsvétra azokat is meghizlalják 30—35 kilós súlyra.

A bárányexportból az elmúlt évben is több milliós nyeresége volt a gazdaságnak. 1983-ban 17 ezer bárányt exportáltak annak ellenére, hogy a közel-keleti háborús események gyakran zavarták a szállításokat, az idén a bárányexport növelésével számolnak.

Napi kommentárunk

Az első fecske

Számítottunk rá, de nem ilyen hamar. A küszöbönálló igazi tavasz meghozta a kereskedelem idei első újdonságát: mint azt a rádióban hallhattuk, kinyitott vasárnap egy szerződéses között Pécsett. Hogy miért számítottunk rá? Mert miként arról már írtunk lapunkban — *április elejétől kezdve két nagy üzlet, a Sugár Cemege és a Batthyány téri ABC vasárnap délig nyitva lesz Budapesten*.

Nem mondhatni, hogy minden kereskedelmi szakember bízott benne, hogy az állami üzletek régóta várt lépését előbb megteszi egy szerződéses bolt. Hiszen úgymond kicsi az élelmiszer-kereskedelem árrése, nagy a költség, sokat kell dolgozni kevés pénzért és nincs garancia arra sem, hogy nagy lesz a vevőjárás. Mégis, a pécsi boltvezető azt mondja, bár nem lesz belőle milliomos, de jól megél a tisztes haszonból. 17 ezer forintot forgalmazott vasárnap — hétköznap 8—9 ezer forinttal többet —, de hát még csak most jön a jó idő, amely sétára csábít és előtte vagyunk a turisták áradatának.

Ha egy üzlet beindul... Az első fecske bizonyára nem marad újabb társak nélkül.

—elek—

Földgázellátás a Szovjetunióban

Az elkövetkezendő években a szovjet gépkocsipark és a vasúti hálózat nagy részét, valamint jó néhány erőmű üzemeltetését *földgázra kívánják* átállítani. Leningrádban már készülnek azok az üzemanyagtöltő állomások, ahol földgázzal látják majd el az autókat. Az új üzemeltetési forma segítségével csupán a *pecsorai* erőműben másfél millió tonna kőolajszármazékot lehet majd megtakarítani, és vegyipari nyersanyagként felhasználni.

Az 1981—85-re szóló ötéves terv során 6 százalékkal fog növekedni a földgázfelhasználás aránya a szovjet energiamérlegben.

HORIZONT

Csökken a világ gabonatermése?

Alacsonyabb lesz az idei gabonatermés — erősítette meg az ENSZ mezőgazdasági és élelmezési szervezete, a FAO újabb előrejelzésében a világ ez évi gabonatermésének visszaesését valószínűsítő korábbi becsléseit.

Az újabb adatok szerint az előző szezonbeli 1628 millió tonnához képest az 1983—84-es időszakban 75 millió tonnás termelésvisszaesésre kell számítani. A szakértők egyetértenek abban, hogy különösen érezhető lesz a csökkenés az iparilag fejlett országok gabonatermelésében, s ezt a — várhatóan jó időnyt záró — *Szovjetunió* és *Ausztrália* bővülő kínálata sem tudja majd kiegyenlíteni.

Nő a fejlődő országok adósságállománya

Az elmúlt két évben is fokozatosan nőtt — összesen 44 milliárd dollárral — a fejlődő országok külföldi adósságállománya, ugyanis a kamatlábak sem csökkentek lényegesen, a fejlett ipari országok látványos gazdasági fellendülése pedig nem következett be — mutatnak rá gazdasági szakértők.

Kádár János fogadta a csehszlovák miniszterelnököt

Magyar—csehszlovák kormányfői tárgyalások

(Folytatás az 1. oldalról)

reskedelmi miniszterhelyettes és Kovács Béla. A csehszlovák tárgyalócsoportot Lubomír Strougal vezeti, tagjai: *Rudolf Rohlicek* miniszterelnök-helyettes, *Jindrich Rehorek* a külügyminiszter első helyettese, *Alois Hloch* külkereskedelmi miniszterhelyettes, *Václav Urban*, az állami tervbizottság elnökhelyettese és Ondrej Durej.

Az *MTI* tudósítójának értesülése szerint a szívélyes, baráti légkörű tárgyaláson Lázár György és Lubomír Strougal tájékoztatta egymást a két ország szocialista építőmunkájának helyzetéről és feladatairól, amelynek kölcsönös megismerése, hasznosítása jól szolgálja kapcsolataink további erősítését. Megállapították, hogy *Kádár János* és *Gustáv Husák* tavaly őszi prágai találkozóján kijelölt célok újabb ösztönzést adtak együttműködésünk fejlesztéséhez.

A két kormányfő kifejtette, hogy gazdasági kapcsolatainkat a stabilitás és a dinamikus fejlődés jellemzi. E téren — hangsúlyozták — a minőségi elemeknek kell fokozottabban előtérbe kerülniük. A kooperáció fejlesztésében az eddig kialakult együttműködés mellett szükséges a további lehetőségek feltárása, valamint a vállalatok közötti közvetlen kapcsolatok bővítése is. Eredményesnek értékelték a magyar—csehszlovák gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési vegyes bizottság és más kormányszervek munkáját.

A nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit áttekintve rámutattak, hogy a kölcsönös tapasztalatcsere e téren is hasznos szerepet töltenek be.

Az eszmecserét követően Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára a KB székházában fogadta Lubomír Strougalt.

A szívélyes, elvtársi légkörű találkozón véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, valamint a magyar—csehszlovák politikai és gazdasági kapcsolatok sokoldalú fejlesztésének újabb lehetőségeiről. Kifejezték meggyőződésüket, hogy a két szomszédos szocialista ország együttműködésének további kibontakoztatása a kölcsönös érdekek alapján eredményesen szolgálja a népeink közötti barátság és bizalom elmélyítését, s egyben a szocialista közösség egységének erősítését.

A találkozón részt vett Lázár György, valamint Ondrej Durej és Kovács Béla.

Délután a két kormányfő szűkkörű megbeszélést tartott. A nap folyamán partnertárgyalásokra is sor került. Marjai József Rudolf Rohlicekkel folytatott eszmecseréjét. A Külügyminisztériumban Roska István és Jindrich Rehorek, az Országos Tervhivatalban Kovács Gyula és Václav Urban, a Külkereskedelmi Minisztériumban Vas János és Alois Hloch tárgyalt a kétoldalú kapcsolatokról.

Este Lázár György és felesége a Parlament vadásztermében díszvacsorát adott Lubomír Strougal és felesége tiszteletére. A díszvacsorán Lázár György és Lubomír Strougal pohárköszöntőt mondott. *(MTI)*

Tragédia az M3-ason

Így látta a buszsofőr

(Folytatás az 1. oldalról)

csizmában, viseltes munkaruhában ülnek a Vas utcai kórház folyosóján. Közülük ötöt még tegnap délután hazaengedtek. Egyiküknek, a Nemtiben lakó nyugdíjazott bányász *Fekete Józsefnek* azonban maradnia kell:

— A kezem sérült meg, amikor a társamat húztam ki a felborult buszból. Hajnali fél négykor keltünk, erre, Pestnek jövet mindig szundikálunk egy kicsit. Semmire sem emlékszem...

— Az előttem haladó buszt előztem, úgy, hogy átmentem a belső sávba — folytatja a sofőr. — Amikor mellé értem, akkor előle meg egy másik busz jött át énelém a belső sávba és ráfékezett. Hirtelen fékeztem én is, és vissza akartam menni a külső sávba, de az előttem levő is odacsúszott. Kerültem tovább jobbra a korlát felé, hogy mégis valahogy elférjek mellette... Aztán csak a csattanást hallottam, ahogy a korlátnak ütődtünk. A többire nem emlékszem.

A 2. sz. Volán bérautóbusza többségükben mátranováki munkásokat — akik a Kiskunsági Állami Gazdaság alkalmazottai — szállított tegnap hajnalban is, mint annyiszor, Budapestre. A tragédia előtt, hat óra után néhány perccel, szokás szerint, még dohányoztak egyet a parkolóban. A mentőorvos, *dr. Bogdán Beatrix* tájékoztatása szerint az első jelzés fél hét előtt néhány perccel érkezett az ügyeletre.

— Hat óra huszonhat perckor Gödöllőről két mentő azonnal a helyszínre indult — mondja a doktornő. — Rövidesen értesítettek, hogy több kocsi kell, mert sok a sérült. Összesen 11 mentőt és két rohamkocsit küldtünk a helyszínre. A szerencsétlenség következtében négyen életüket vesztették: *Ecet Ferenc*, *Kotroczó Elemér* mátranováki, *Csatlós János* nagybátonyi, *Kátai Ferenc* kányási lakosok. Huszonhárman súlyosan — közülük egy életveszélyesen —, a többiek könnyebben sérültek meg. A kezelésre szorulók közül tizennégyet a Honvéd, tizenhatot a Vas utcai, nyolcat a Baross utcai kórházba, a többieket pedig a központi baleseti ambulanciára szállítottuk.

Tegnap délben, mire a helyszínre érkeztünk, a roncsbuszt már elszállították. Az átszakított, földig gyűrt acélszalagkorláttól mélyen lejjebb az árokban a terekkel mély keréknyomok között melegsapka, fél pár kesztyű, visszapillantó tükör, vérfoltok és egy szétrobbant buszablak. A Gödöllő felől érkező járművek félrehúzódtak. Mindenki kíváncsi. Valaki rendőrökért sietett, nehogy újabb baleset történjék. Barnakabátos férfi sorolt mellém: később derült ki, hogy az állami gazdaság egyik osztályvezetője.

— Most érkeztem Apajról, a gazdaság központjáról... Hozzánk tartoznak ezek az emberek. Van egy fővárosi építőipari szolgáltató részlegünk, ott alkalmazzuk őket segéd- és betanított munkára. Nem tudom, honnan szerzünk majd másokat helyettük, mert ezek az emberek nem ülnek többé munkásbuszra, az biztos.

— Négy daru jött kora reggel, de egyiknek sem sikerült közel menni a félborult buszhoz — mesélik a korlátot hegesztő szerelők. — Itt álltak tehetetlenül a tűzoltókkal együtt. Amelyik gép nekiindult a süppedős, felázott földnek, az hamarosan elkapart. Végül úgy 9 óra után sikerült felemelni a buszt. Akkor szedték ki alóla a halottakat.

Kozsanek Ferenc, a Volán vállalatok központjának titkárságvezetője tegnap reggel 8 óra 20 perckor érkezett a huszonötös kilométerkőhöz:

— Az Ikarus 255-ös a korlátnak ütközött, majd néhányszor átfordulva több métert zuhant. Sajnos, kerekeivel az ég felé landolt. Ha oldalra dől, talán nincsenek halottak. Ugyanis — véleményem szerint — a hátul ülők a motor rájuk nehezedő súlyától haltak meg.

— Tegnap reggel is megnéztem a kormányt, meg amit kell a buszon — folytatja a Vas utcai kórházban a sofőr, Maruzs József. — Rendben volt. Tíz éve vezetek, járom az országot, soha nem volt még probléma... Hol vagyok? — néz rám. — Azt sem tudom, hova hoztak. Mikor mehetek ki innen? — kérdezi az ápolónőtől.

— Nem tudom — jön a válasz. — Egyelőre az idegorvos még nem engedi...

A baleset körülményeit — az eddigi adatok szerint Maruzs József nem az útviszonyoknak megfelelően vezetett — vizsgálják.

(franka)

Megbízólevél-átadás

Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke hétfőn fogadta *Kpoffon Totin Pault*, a Benin Népi Köztársaság magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. A megbízólevél átadásánál jelen volt *Garai Róbert* külügyminiszter-helyettes.

*

Totin Paul Kpoffon nagykövet 1932-ben született Ouinvie-ben. Középiskolai tanulmányait 1951-ben fejezte be, s Togoville-ben tanári oklevelet szerzett. Franciaországban postai és távközlési, majd szakfelügyelői diplomát kapott. Előbb a postánál, majd a postai-pénzügyi szervezet központjában dolgozott. Tagja a Benin Népi Forradalmi Pártja Központi Bizottságának, a nemzetgyűlés népbiztosa. Zou megye prefektusa és egészségügyi miniszter volt. A postai és távközlési dolgozók szakszervezetének főtitkára.

A nagykövet nős, nyolc gyermeke van.

Szakszervezeti elnökségi ülés

Tájékoztató a Magyar Rádióról

Tudósítónktól.

Tegnap a Fészek művészklubban ülést tartott a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének központi vezetősége. A testület egyebek között tájékoztatót hallgatott meg a Magyar Rádió helyzetéről és a művészeti élettel való kapcsolatáról. Hazánkban átalakultak a rádiózási szokások: reggel és délben nagyobb, este kisebb a műsorok hallgatósága. Elterjedt az úgynevezett mozgó-rádiózás, a 3,5 millió magyar családnak mintegy 6 millió rádiókészüléke van.

A Magyar Rádió helyzetéről szólva *Hárs István* elnök hangsúlyozta a gyors, pontos, hiteles tájékoztatás fontosságát, a tájékoztató műsorok népszerűségét (a Reggeli krónikát, közel 3 millióan hallgatják naponta). Az úgynevezett szolgáltató adások arányának növekedése mellett a rádió a jövőben sem mondhat le az irodalomról, a színvonalas zenei produkciókról. Hárs István a fejlesztési elképzelésekről szólva zárta tájékoztatóját, melyet az ülés elfogadott.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke a Ghanai Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából táviratban fejezte ki jókívánságait *Jerry J. Rawlingsnak*, az Ideiglenes Nemzeti Védelmi Tanács elnökének. *(MTI)*

Dimitr Sztanisev látogatása

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására március 1—4. között látogatást tett hazánkban *Dimitr Sztanisev*, a Bolgár Kommunista Párt KB titkára.

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára fogadta Dimitr Sztanisevet.

Szűrös Mátyás, az MSZMP KB titkára megbeszélést folytatott a bolgár vendéggel a világhelyzet, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom időszerű kérdéseiről. Kölcsönösen tájékoztatták egymást a két párt munkájáról, nemzetközi tevékenységéről.

Véleményt cseréltek az MSZMP és a BKP együttműködéséről. Megelégedéssel állapították meg, hogy kapcsolataink a bolgár párt- és állami küldöttség tavaly júniusi, magyarországi látogatása alkalmával született megállapodások szellemében, az élet minden területén gyümölcsözően fejlődnek. Egyeztették az MSZMP és a BKP 1984—1985 évekre szóló pártközi együttműködési munkatervét. A szívélyes, baráti légkörű megbeszélésen részt vett *Kótai Géza*, a KB osztályvezető-helyettese és *Boncso Mitev*, a Bolgár Népköztársaság magyarországi nagykövete.

Dimitr Sztanisev találkozott *Horn Gyulával*, az MSZMP KB külügyi osztályának vezetőjével, és látogatást tett Tolna megyében, ahol K. Pápp József, a Központi Ellenőrző Bizottság tagja, a megyei pártbizottság első titkára tájékoztatta őt a megye életéről, munkájáról.

A Banca d'Italia kormányzója Budapesten

Carlo A. Ciampi, a Banca d'Italia (Olasz Központi Bank) kormányzója *Timár Mátyásnak*, a Magyar Nemzeti Bank elnökének meghívására március 1—4. között hivatalos látogatáson hazánkban tartózkodott.

A bankvezetők áttekintették a magyar—olasz bankkapcsolatokat, azok bővítésének lehetőségeit és véleményt cseréltek a nemzetközi pénzügyi élet időszerű kérdéseiről.

A vendéget fogadta *Marjai József*, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Az Olasz Központi Bank kormányzója vasárnap elutazott Budapestről.

Etióp pártküldöttség érkezett hazánkba

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására vasárnap hazánkba érkezett az Etióp Dolgozók Pártja szervezőbizottságának (COPWE) küldöttsége, amelyet *Fisszeha Deszta*, az Ideiglenes Katonai Kormányzótanács főtitkár-helyettese, a COPWE Végrehajtó Bizottságának tagja vezet.

A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren *Varga Péter*, az MSZMP KB tagja, a KB közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője fogadta.

Magyar elnök az Európai Minőségügyi Szervezetben

Hazaérkezett Zürichből *Sütő Kálmán*, a Magyar Szabványügyi Hivatal elnökhelyettese, aki hazánkat képviselte az Európai Minőségügyi Szervezet (EOQC) ülésén.

A tanácskozáson megvitatták, hogyan javítható a minőségügyi szervezet együttműködése az ENSZ szakosított szervezeteivel, amelyek útján az EOQC segítséget nyújt a fejlődő országok minőségügyi-szabványosítási intézményeinek létrehozásához. E munkában tevékenyen részt vesznek a magyar szakemberek is, s jó eredményeket érnek el a minőségszabályozási, minőségellenőrzési módszerek kidolgozásában, elterjesztésében. Tevékenységük elismerését jelenti, hogy az Európai Minőségügyi Szervezet elnökévé a következő három évre a szervezet nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó eddigi alelnökét, Sütő Kálmánt választották.

Sikeres MAVAD-évad

— Kiemelkedően jó évet zárt a MAVAD; tavaly 1,4 milliárd forint bevétele volt a vadexportból. Megközelítően *20* százalékkal nagyobb volt a forgalma, mint 1982-ben.

A tavaly megszerzett piaci pozíciók s a hazai vadászati lehetőségek iránt változatlanul élénk külföldi érdeklődés megfelelő alap az idei tervek teljesítéséhez. Az évente hozzánk látogató mintegy 15 ezer *külföldi* vadász kedvére szolgálnak a MAVAD újabb kedvezményei. *(MTI)*

Jegyzet

Zaklatott előjegyzés

— Üsd le! — hangzik a kiáltás, s tíz ember nekifeszül a hatalmas portálüvegbe vágott ajtónak; a két rendőr erejét megfeszítve nyomja vissza a tömeget. Többen hanyatt esnek, mások rázuhannak egy ott parkoló gépkocsira. A sorban egy anya szorosabban öleli karonülő gyermekét, majdnem elsodorták őket is. — Mért nem kérnek a rendőrségtől erősítést — ordít vörös arccal egy középkorú asszonyság. Kivánsága a vártnál hamarább teljesül, újabb egyenruhás emberek érkeznek. Mit osztogatnak ingyen? — vigyorog egy fiatalember. Semmit — válaszolja valaki alulról —, radiátorra vesznek föl előjegyzést.

A jelenet hétfőn reggel háromnegyed 9-kor a Jászberényi Hűtőgépgyár Deák Ferenc utcai mintaboltja előtt játszódott le. Nyitáskor már több százas sor hömpölygött a boltnál, volt aki már éjfélkor odaült. Hátul a raktárnál a kopogásra az egyik eladó óvatosan kinyitotta az ajtót. — Mit csináljunk — mutat a háborgó tömegre. Sem mélyhűtő frizsiderünk, sem radiátorunk nincs, de vasárnap elhangzott a rádióban és megírták az újságok, hogy lesz és megindult az áradat.

Három órával később már felére apadt a sor. Mint az egyik eladótól megtudtam, minden negyedév első hétfőjén vesznek föl hűtőgépekre és radiátorokra megrendelést. Vezérigazgatói utasításra, mint mondotta. A hónapok óta hiányzó cikkek iránt úgy tűnik, akkora az érdeklődés, hogy eme utasítás majdnem a bolt szétveréséhez vezetett. Ám teljesen érthetetlen, hogy miért kell embereknek éjnek évadján utazniuk, órák hosszat sorban állniuk pusztán egy előjegyzésért. Ha úgysem lehet kapni — bár a gyár szerint nincs hiány —, akkor talán annyiban kedvezhetnének a vásárlóknak, hogy az év bármely szakában, a hét minden üzleti napján fölvennék a megrendeléseket.

—lakatos—

Piacizgalmak

Az Ágker hasznos próbálkozásai – Kulcsszerepben a külkereskedés

A múlt héten tartotta közgyűlését az Állami Gazdaságok Kereskedelmi Kft-je. Hogy az évről-évre ismétlődő esemény miért érdemel külön említést? Az ok az a 36 millió dolláros exportbevétel, ami az Ágker Kft. közreműködésével jött létre 1983-ban. A bevétel forrásának zöme az állami gazdaságokban megtermelt bor, gyümölcssűrítmény, vetőmag és hal.

Előljáróban el kell mondanom, hogy az Ágker Kft. sajátos helyzetben levő cég. Alapítói, az állami gazdaságok nem kevesebbet várnak tőlük, mint azt, hogy az általuk megtermelt sokmilliárdos értéket lehetőleg *zökkenők nélkül*, koordináltan értékesítsék. Talán mondanom sem kell, hogy a mai világban ez mekkora és milyen hálátlan feladat. (A kereskedelmi munka legcsekélyebb kisiklása, iránytévesztése is nehéz milliókkal sújthatja a termelőket és ha az értékesítő szervezet a termelők, ez esetben az állami gazdaságok közös tulajdonát képezi, úgy képzelhető, hogy az eredménytelenség milyen *indulatokat ébreszt* a tulajdonosokban.)

Bor gondok

Magyarázkodással biztosan nem érik be. Ha csökken a borexport (és 1983-ra jelentősen csökkent), akkor szemrehányásaiknak csak az szabhat gátat, hogy — mint jelen esetben — *részesedésük a borkivitelből érzékelhetően nőtt*. Aztán gyógyír lehet fájó sebeikre a korlátolt felelősségű társaság által alkalmazott elszámoló ár, amely megvédi őket egyik-másik piac átlagosnál is alacsonyabb importárainak — ráfizetést okozó — kínos hatásaitól. Senki nem mondhatja, hogy ez semmi. Ám a szőlővel, borral foglalkozók *nem fájdalomcsillapítóra vágynak, hanem arra, hogy újra eladhassák összes terméküket — lehetőleg nyereséggel.*

Tudják ők persze, hogy a piac mostanában nem kedvez nekik. Rengeteg a konvertibilis valutával fizető országokban a jobbnál-jobb bor, a kereskedők, a fogyasztók ennek megfelelően nem is fizetnek értük túl sokat. Sőt, mostanában úgyszólván *csak a legolcsóbb vagy a legjobb minőségű borokat lehet eladni*. A magyar kínálat zöme pedig leginkább a két szélső kategória között foglal helyet. De mégis: a piaci munka javításától talán várható valami. Ezért abba nem kell belenyugodni, hogy a harmadik éve létező borkülkereskedelmi társaság *nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket*.

Elégedetlenek az állami gazdaságok — és nyilván nem csak ők —, hogy a társaság apparátusa nem a borexport, hanem a társaságot befogadó Monimpex Külkereskedelmi Vállalat eredményében érdekelt. Mondják, és egyre hangosabban, hogy *a borexportra új szervezet kellene*. Esetleg önálló bor külkereskedelmi vállalat. Vagy ha ez nem megy (korántsem egységes az érintettek véleménye, van, aki saját magának akar önálló vagy párhuzamos exportjogot), akkor *legalább a pénzügyi elszámolás rendszere változzék meg!*

Aztán kérdés az is, hogy a borászatban és a palackozás, a csomagolás színvonalában, a minőségben *a frontáttörés még meddig várat magára?* Mert nyilván nemcsak a külkereskedelmi tevékenység okolható azért, mert a borok zöme változatlanul *kisebb nyereséggel, hordós áruként kerül külföldre*, nem pedig márkázott palackokban.

Valahogy úgy, és olyan eredmény kellene, ami a *tokaji pezsgő* most bontakozóban levő exportjától várható. Az NSZK-beli Heinkel céggel készül üzletet kötni a Balatonboglári Állami Gazdaság és a Tokaj-hegyaljai Állami

Gazdasági Borkombinát. A konstrukció: a Heinkel szállít Boglárra palackozó gépsort, üveget, dugót, címkét és nem utolsósorban adja a pezsgőgyártás technológiáját, a tokajiak pedig szállítják a pezsgőalapanyagot.

Van „lé" a léből

A gyümölcsléüzlet ennél előbbre tart. Az Ágker Kft. és még vagy nyolc állami gazdaság, ipari és külkereskedelmi vállalat a görög *Arvanitis* céggel megalapította az Olympos Kft-t, amely kitűnő lehetőségeket teremt a különböző gyümölcslevek, sűrítmények és aromák exportjára és nem utolsósorban arra, hogy honi üzleteinkben is nagyobb mennyiségű citrom-, narancs-, és grape-fruit-lé kerülhessen. *Az arab piac megnyílni látszik* ezen a csatornán keresztül a magyar gyümölcslé számára. Különösen akkor, ha sikerül tető alá hozni a papír- és műanyag csomagolóeszközöket gyártó svájci, svéd és NSZK-beli cégekkel való együttműködést. Tavaly mindössze 250 ezer dollár értékű gyümölcslé kerülhetett az Ágker Kft-n keresztül exportra. Ha az itt vázolt elképzelések a lehetőségek birodalmából átkerülnek a realitásokéba, akkor *a tavalyi bevétel sokszorosa lesz elérhető.*

S e téren nem ez az egyetlen eredmény. A túlságosan sok emberi fogyasztásra alkalmatlan lé alma teremtette meg a magyar mezőgazdaság új, konvertibilis valutáért eladható termékét, az almasűrítményt. Igaz, zökkenők, nehézségek ezzel is voltak. Két éve az almasűrítmény világpiaci ára a *mélypontra esett*, nem kevés riadalmat keltve az új termék érdekében vastagon beruházó hazai termelőkben. De tavaly az ár *ismét javulni kezdett* és ez új lendületet adott a lé- és sűrítőüzemek építésének. Az alapanyag — mutatva almatermelésünk és tárolásunk színvonalát — sajnos bőséges: az almatermés mintegy 40 százalékának minőségét nem sikerül sem az export, sem a hazai forgalmazás követelményeinek megfelelően megőrizni. Mindenesetre tavaly már *több mint ötmillió dollár bevételt hozott az almasűrítmény.*

A forgalom további növelésének feltételei adottak. Az Ágker Kft. nem kevesebbre vállalkozik ebben az ügyben, mint arra, hogy *az idén meg akarja kérni a párhuzamos exportjogot*. A piackutatást, az üzletkötést kislétszámú saját apparátussal szeretné csinálni, a lebonyolítást, a banki műveleteket pedig a külkereskedelemre bízná.

Ettől a lépéstől forgalomnövelést várnak, s remélhetően ennek sokkal nagyobb a realitása, mint a növényevő halak exportja növelésének. Mert ez utóbbival *egyre több a gond*. Immár akkora, hogy *a termelés stabilitását sodorja veszélybe*. A fő felvevő, a közel-keleti piac, egyre bizonytalanabb. Hovatovább az ott emelt jégkunyhó szilárdabbnak látszik, mint ezeknek az országoknak a magyar hal iránti fizetőképes kereslete. A honi haltermelés 60—70 százalékát adó állami gazdaságoknak mégsem kell fölhagyniuk halastavaik művelésével. A növényevő halak egyrészét a Szovjetunióba, illetve Romániába államközi szerződések keretében eladták.

Az Ágker, a Terimpex és a Halért egyébként kénytelen minden lehetőt elkövetni a látványosan csökkenő értékesítés újbóli növelése érdekében, mert a termelés stabilitásának helyreállításáért megállapodtak a termelőkkel: a hal 70—80 százalékát, ha esik, ha fúj, *védőáron átveszik tőlük.*

Informátorom, *Máté Lóránt*, az Ágker Kft. ügyvezető igazgatóhelyettese elmondta: a vállalat tavalyi 36 millió dolláros exportját az idén 43 millió dollárra *akarja emelni*. Mit mondjak? A bor és a hal iránti csökkenő kereslet, a romló árak *nem nagyon látszottak indokolni ezt az optimizmust*. Csakhogy eddig még nem beszéltünk *a vetőmagról*, amelynek kivitele három éve a termelők által létrehozott önálló külkereskedelmi jogú *Hungaroseed* társaság keretei között *60 százalékkal növekedett*, és az állami gazdaságok részesedése az exportból tavaly már elérte a 22 millió dollárt. A további gyors növekedés korántsem lehetetlen, bár konfliktusok e téren is adódnak...

Kínában és másutt

A Közös Piac korlátozó intézkedései *gátját szabják a legnagyobb piacra, az NSZK-ba való kivitel további növelésének*; mindenképpen új lehetőségek után kell nézni. Viszont semmi sincs elveszve. A magyar vetőmag — különösen a hibridkukorica — kiváló, jól eladható termék. Számos térségben *van iránta kereslet*. Például *Szudánban*, ahová komplett termesztési rendszerrel, vagyis szellemi exporttal együtt kerül ki. De sikerrel próbálkoznak a külkereskedők *Kínában* és másutt is. Végül is dőreség volna azt hinni, hogy a magyar élelmiszergazdaság termékei konvertibilis valutáért csak az NSZK-ban kelnek el...

Gádor Iván

Közös piaci fejlemények

A spanyol kihívás

Két éve tartó, meglehetősen vontatott ütemű tárgyalások után a Közös Piac az elmúlt héten javaslatot tett Spanyolországnak a nyugat-európai gazdasági integrációhoz való csatlakozás feltételeire. Ez a *francia álláspontban bekövetkezett változásnak* tudható be, Párizs ugyanis feladta korábbi elutasító magatartását, sőt, maga javasolja az ibériai ország mielőbbi csatlakozását. A tervek szerint Spanyolország *1986 januárjától lesz* a Közös Piac tizenegyedik tagállama.

Spanyolország belépési szándéka csaknem egy évtizedes múltra tekint vissza, s a gondolat *nem volt idegen Brüsszeltől* sem, hiszen részét képezte terjeszkedési stratégiájának. A csatlakozási tárgyalások hosszú ideig azért nem kezdődhettek meg, mert a Közös Piac déli — erős mezőgazdasággal rendelkező — tagországai (Franciaország és Olaszország) *féltették termelőiket és saját pozícióikat* az erős agrárversenytárstól. A spanyol ipar — amely az elmúlt másfél évtizedben a világ egyik legdinamikusabban fejlődő ipara volt — ma még nem jelent „igazi" veszélyt a Tizeknek, az igen fejlett és olcsón termelő mezőgazdaság viszont komoly gondokat okozhat az amúgy is súlyos problémákkal küszködő közös mezőgazdasági politika számára.

Számítások szerint a spanyol csatlakozás következtében a Közös Piac zöldségtermelése 25, gyümölcstermesztése pedig közel 50 százalékkal növekszik. Így Görögország korábbi és Spanyolország várt csatlakozása következtében *Nyugat-Európa gyakorlatilag önellátó lesz gyümölcsből*. De szinte teljes lesz az önellátás foka szemesterményekből, borból és egyéb agrártermékekből, amelyekből az elmúlt években jelentős feleslleghegyek halmozódtak fel a Tízek raktáraiban, hűtőházaiban.

A kétéves huzavonának az vetett véget, hogy Franciaország *nem kívánja* tovább akadályozni a „spanyol belépőt", bár saját agrártermelőinek helyzete és félelme a konkurrenciától továbbra sem javult, illetve nem múlt el. A madridi tárgyaló delegációnak átadott csatlakozási feltételcsomag azonban némi lélegzethez juttathatja a közös piaci agrártermelőket.

A tervek szerint az olcsó spanyol mezőgazdasági termékek csak bizonyos „biztonsági zsilipelés" után juthatnak be a Tízek piacára. A citrusfélék, gyümölcsök és zöldségek számára *10 éves időszakot* állapítanak meg: a csatlakozást követő négy esztendőben ezekre a termékekre érvényben maradnak a Közös Piac jelenlegi behozatali korlátozásai, az ezt követő hat évben pedig a korlátozásokat fokozatosan felszámolják.

Madrid *túl hosszúnak* tartja az átmeneti időszakot, s kéthetes gondolkodási időt kért a válaszra. Brüsszeli vélemények szerint az ibériai ország megpróbál majd *1—2 évet lealkudni* az átmeneti időszakból, s ha ezt a tagországok elfogadják, a csatlakozási tárgyalásokat szeptember végére be is lehet fejezni. A küszöbönálló spanyol csatlakozás nemcsak a Közös Piac gazdáinak, hanem a Tízek külső zöldség- és gyümölcsszállítóinak is komoly gondot okozhat. A szigorú agrárrendtartás és a nagy fokú önellátás miatt a kelet-európai és a mediterrán térség országai ez idáig *csak korlátozott* mennyiségben tudták ezen árucikkeiket a Közös Piacra eladni, a spanyol belépés tovább szűkíti majd a lehetőségeket.

Az agrárexportőr szocialista országok mellett várhatóan csökkennek majd az eladási lehetőségek Tunézia, Marokkó, Ciprus, Izrael, Törökország és a mediterrán-medence más államai számára is.

Gonda György — Szentgáli Péter

Párt- és állami vezetők részvételével

Zárszámadási közgyűlések

Zárszámadó közgyűlést rendeztek szerdán Budapesten az Ikarus művelődési házában a kerepestarcsai Szilasmenti Termelőszövetkezet dolgozói. Az eseményen részt vett és felszólalt *Sarlós István*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Z. Molnár Mihály, a termelőszövetkezet elnöke beszámolójában egyebek között megállapította: a tavalyi szárazság, a szigorúbb gazdasági feltételek közepette is teljesítették legfontosabb célkitűzéseiket, árbevételük a tervezettnél több, 1 milliárd 114 millió forint, nyereségük 71 millió forint volt. A szilasmenti termelőszövetkezet az ország egyik legjelentősebb gyógy- és fűszernövény-termesztő gazdasága. A külés belföldi kereslet ismeretében alakították ki az utóbbi években a gyógynövények nagyüzemi, gépesített termesztését.

A Sasad Tsz tagjai is tegnap tartották Budapesten a Sportcsarnokban zárszámadásukat és egyben meghatározták az 1984-es esztendő főbb tennivalóit. Az eseményen részt vett és felszólalt *Faluvégi Lajos*, a Minisztertanács elnökhelyettese, az Országos Tervhivatal elnöke.

Czinczok György, a tsz elnöke beszámolójában egyebek között rámutatott: a tavalyi aszályos évben, a nehezebb gazdasági körülmények közepette is teljesítették legfontosabb feladataikat, az irányításukkal működő gazdasági társulásokkal együtt árbevételük 1 milliárd 832 millió forint, nyereségük 135 millió forint volt.

A drágszéli művelődési központban, a miskei Március 15. Tsz-nek a két község lakosságát érintő szövetkezeti számadáson részt vett és felszólalt *Maróthy László*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára.

Fejes Gábor tsz-elnök beszámolójából kitűnt, hogy a tsz magyar és szlovák nemzetiségű tagsága a kedvezőtlen időjárás ellenére eredményesen gazdálkodott. Búzából hektáronként öt, napraforgóból 2,3 tonna termést takarítottak be, szója termésátlaguk pedig a legmagasabb az országban.

Nyereséges az IKR

A 248 taggazdaságot tömörítő Iparszerű Kukoricatermelő Közös Vállalat a rendkívüli szárazság ellenére több mint *100 millió forint nyereséggel* zárta az elmúlt évet. A jó eredményt elsősorban a költségtakarékos gazdálkodással sikerült elérni — jelentették be szerdán az IKR Bábolnán rendezett közgyűlésén. Az eseményen részt vett *Kapolyi László* ipari miniszter és *Magyar Gábor*, a MÉM miniszterhelyettese is.

Tóth János igazgató a tavalyi gazdálkodást elemezve elmondta, hogy *a rendszernövények termésátlaga* — a napraforgót és a rekordtermést hozó őszi árpát kivéve — *elmaradt a tervezettől.*

Az IKR az iden egymilliárd 16 millió forint beruházással számol, amelynek zömét *gépvásárlásra* fordítja.

A közgyűlésen felszólalt Kapolyi László is. Aláhúzta: *a mezőgazdaság és az ipar még szorosabb együttműködésével tovább segíthetik a népgazdaság fizetőképességének megőrzését és az export növelését*. Emellett az iparnak — a gép- és vegyiparnak — létérdeke, hogy jól ellássa termelési eszközökkel a mezőgazdaságot. Számára ez nemcsak a hazai piac bővülését jelenti, hanem előmozdítja *a KGST-integrációban* való részvételét is. *(MTI)*

A TOT elnökségének ülése

A mezőgazdasági szövetkezetek tagságának megközelítően 40 százaléka nő. Az ő helyzetüket, élet- és munkakörülményeik alakulását vitatta meg a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa elnöksége tegnapi ülésén.

Az írásban előterjesztett összegezés számos örvendetes tényt tartalmaz. A többi között azt, hogy az elmúlt öt évben a 30 éven aluli nők aránya a tsz-ekben 18 százalékról 23 százalékra növekedett. Ez elsősorban a szövetkezetek tevékenységi köre bővülésének, a rendszeres foglalkoztatásnak és a jobb munkakörülményeknek az eredménye.

A vitában felszólalt *Duschek Lajosné*, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke.

Az elnökség megállapította: A nők eddig is igen nagy érdemeket szereztek a háztáji gazdálkodás fejlesztésében, indokolt tehát további megoldásokat, módszereket és formákat keresni a nők foglalkoztatásának szélesítéséhez. *(MTI)*

A KGST és Nicaragua

Szerdán befejezte nicaraguai tárgyalásait a KGST-tagállamok szakértői küldöttsége, amely *Daniel Ortegának*, a Nemzeti Újjáépítés Ideiglenes Kormánya tagjának, a kormányzó tanács koordinátorának meghívására látogatott a közép-amerikai országba.

A küldöttség megismerkedett számos nicaraguai mezőgazdasági és ipari létesítménnyel. A munkaértekezleteken kidolgozták a KGST-tagországok és a Nicaragua közötti gazdasági együttműködés főbb irányait.

Száz éve született Novobátzky Károly

A tudós tanár

Novobátzky Károly, a magyar szocialista tudományos és kulturális élet egyik alapítója és szervezője születésének 100. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepséget rendeztek szerdán a Mező Imre úti temetőben. Sírjára a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében *Pál Lénárd*, az MTA főtitkára és *Hollán Zsuzsa* akadémikus, a Központi Bizottság tagjai helyezték el a megemlékezés virágait. A Magyar Tudományos Akadémia részéről *Polinszky Károly* alelnök és *Tarján Imre*, a matematikai és fizikai tudományok osztályának elnöke, az Eötvös Loránd Tudományegyetem képviseletében *Torkos Kornél*, a természettudományi kar pártbizottságának titkára és *Medzihradszky Kálmán*, a TTK dékánja, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat nevében *Marx György* akadémikus és *Abonyi Iván* koszorúzott. A kegyelet, a tisztelet virágait elhelyezték Novobátzky Károly családjának tagjai, tisztelői, volt tanítványai is. A megemlékezés az Internacionálé hangjaival ért véget. — Az évforduló alkalmából tudományos emlékülést tartottak a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen. *Nagy Károly* akadémikus, az ELTE elméleti fizikai tanszékének vezetője is előadást tartott. Ebből közlünk az alábbiakban részleteket.

A magyar elméleti fizika kiemelkedő egyénisége, Novobátzky Károly 1884. március 3-án született Temesváron. Középiskolai tanulmányait szülővárosa reáliskolájában végezte kitűnő tanárok irányításával. Egyetemi tanulmányait a budapesti egyetem matematika—fizika szakán folytatta. A kísérleti fizikát Eötvös Lorándtól hallgatta. Eötvöst tekintette tanítómesterének, és vallotta, hogy neki köszönheti a bepillantást a tudományos mélységekbe. A matematikát is nagyszerű tanároktól, a magyar matematikai iskola nagy mestereitől, *Kürschák Józseftől*, *Kőnig Gyulától* és *Beke Manótól* tanulta. Az elméleti fizikával már nem volt ilyen szerencsés. Ennek *Fröhlich Izidor* volt a tanára, aki Kirchhoff tanítványaként az elektromosság egyes kérdéseivel, és főként fénytani problémákkal foglalkozott, de nem az akkor már ismert Maxwell-féle elektromágneses térelmélet alapján. Tudományos szemlélete túlságosan konzervatív volt, gyanakodva fogadta az új eszméket.

Novobátzky Károly egyetemi tanulmányait az Eötvös József Kollégium tagjaként végezte, s hű maradt a kollégium szelleméhez. Egész életét a tudománynak és az ifjúság tanításának szentelte. Ez utóbbit tekintette legfontosabb feladatának. Az 1906-ban megszerzett tanári diplomával a zsebében előbb vidéken, majd Budapest egyik gimnáziumában (a Kölcsey-ben) tanított majdnem negyven évig. Középiskolai tanári munkája mellett szabad idejében először pótolta mindazt, amit az egyetemi elméleti fizikai előadások elmulasztottak. Megismerte az elektromágneses tér Maxwell-féle elméletét, és ezzel új távlatok nyíltak meg előtte az alkotó tudományos gondolkodás terén.

Közben még egyetemi hallgató korában elindult a fizika huszadik századi forradalma, amely a kvantum- és a relativitás-elmélettel a klasszikus fizika fogalomrendszerét teljesen újjal cserélte fel.

Hogyan hatottak ezek az új elméletek a magyarországi fizikára? A budapesti egyetemen különösen a relativitás-elmélet nem talált szívélyes fogadtatásra. Említettük már, hogy Fröhlich Izidor még az elektromágneses térelméletről sem vett tudomást. Eötvös és a fiatal Zemplén Győző annyira idegennek tartotta az új elméletek fogalomvilágát, hogy nem tudtak megbarátkozni velük. A klasszikus fizika szép formuláit féltették. Eötvös a gravitációs tér kísérleti tanulmányozásával foglalkozott, és azt a Newton-féle távolhatáson alapuló klasszikus elmélet talaján értelmezte. A gravitáció modern elmélete, az általános relativitáselmélet, halála előtt három évvel került a tudományos világ nyilvánossága elé, és arról ő már nem vett tudomást. *Zemplén Győző* pedig fiatalon meghalt. *Ortvay Rudolfot* a Sommerfeldnél tett hosszabb tanulmányútja segítette hozzá a kvantumelmélet megismeréséhez, és amikor 1928-ban átvette az Elméleti Fizikai Intézet vezetését, az előadásokat a kor szellemének igazította.

A középiskolai tanár Novobátzky Károlyra — az ő elmondása szerint — a kinyilatkoztatás erejével hatottak az új gondolatok. Tudományos éleslátására jellemző, hogy a nemzetközi kapcsolatoktól elszigetelt középiskolai magányában felismerte azoknak óriási jelentőségét. Nagy lelkesedéssel fogott a relativitás elméletének gondos tanulmányozásához és bekapcsolódott az elméleti kutatások e folyamába Novobátzky Károly. 1929-től kezdve hat dolgozata jelent meg e témakörben. Ki kell emelnünk két szép tudományos eredményét, amelyek ugyan az elektromágneses tér dinamikájának a mélyebb megértését teszik lehetővé, de a felvetett problémák megoldásának a kulcsát a relativitás elméletének a felhasználásával találta meg.

Novobátzky munkásságának hazai hatása az elméleti fizikai kutatások fellendítésén és kiszélesítésén kívül különösen *az oktatásban és a nevelésben* mutatkozott meg. Majdnem negyven évig tanított középiskolában. 1945-től huszonkét éven át vezette az Eötvös Loránd Tudományegyetem elméleti fizikai tanszékét. Hatvankét évi tanári tevékenysége a magyar fiatalok ezreivel ismertette meg a fizikát előbb közép-, majd felsőfokon. A *relativitás elméletéről ő tartott először előadásokat* az egyetemen még középiskolai tanár korában, meghívott előadóként. Hosszú időn keresztül egyedüli előadója volt ennek a tárgynak hazánkban. Elmúlt hatvanegy éves, amikor Ortvay halála után meghívták az egyetemre az elméleti fizika professzorának. A fiatalokat felülmúló lelkesedéssel és energiával látott hozzá az oktatás tartalmának a megreformálásához. A hagyományos elméleti tárgyak tananyagát kitűnő pedagógiai érzékkel állította össze és új tantárgyakat vezetett be. Természetes, hogy az utóbbiak témakörét, felépítését önállóan alakította ki. Felújította az Eötvös által bevezetett szemináriumok rendszerét. Ezek témájául olyan kérdéseket választott, amelyek csemegének számítottak az érdeklődő hallgatóságnak. Az elméleti fizika oktatását néhány év alatt olyan magas szintre emelte, hogy Európa számos rangos egyeteme megirigyelhette.

Hiányos lenne a kép, amit életútjáról próbáltam bemutatni, ha csak a tudósról és a tanárról emlékeznék meg. A közvetlen közelében tanítványként és munkatársként eltöltött húsz év alatt sok alkalmam volt *nemes emberi tulajdonságait* megismerni. A társadalmi haladás eszméi nemcsak érdekelték; megvalósításukért szívvel-lélekkel dolgozott is. Magas kora ellenére a fiatalokra jellemző lendülettel és energiával vett részt a magyar tudományos és kulturális élet szocialista formálásában. Hosszú ideig alelnöke volt a Magyar Tudományos Akadémiának, 1958-tól haláláig tíz éven át tagja a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, örökös tiszteleti elnöke volt az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak.

Nem fagytak be a tudományos kapcsolatok

Ami mindenkinek megéri

FÚJDOGÁLTAK MÁR enyhébb szelek is a nemzetközi kapcsolatokban. Most borzong az egész világ. De vajon *érezhető-e ez a nemzetközi tudományos kapcsolatokban is?* A kérdéssel *Bocskai Józsefhez*, a Magyar Tudományos Akadémia nemzetközi kapcsolatok főosztályának vezetőjéhez fordultam. Azért az Akadémia illetékesétől érdeklődtem, mert az Akadémia kutatóhálózata a kutatólétszámnak *csak mintegy tizedét* képviseli ugyan, de nemzetközi kapcsolatai ennél *sokkalta szélesebb körűek*. Gyakorlatilag rajta keresztül bonyolódik le a minősített kutatók utazásainak jelentős része, a nemzetközi egyezmények megvalósítása stb.

— A nemzetközi tudományos kapcsolatok szerencsére nem érezték meg a hidegebb politikai szeleket, sőt azt is mondhatnánk, hogy *jelentőségük még erősödött is*, hiszen sok esetben a kapcsolatok fenntartható formáját jelentik. Hozzá kell tennünk azt is, hogy *nőtt a kis országok szerepe*. Részben az egymás közötti kölcsönös együttműködés fejlődése következtében, részben pedig azért, mert a nagyobb országok rajtuk keresztül könnyebben megvalósíthatónak tartják a kapcsolatok fennmaradását.

— *Kérem, ismertessen néhány adatot a kimutatásokból...*

— Jelenleg 27 országgal van egyezményes kapcsolatunk s most tárgyalunk további hárommal. Az Akadémiának egymagának 41 kétoldalú együttműködési szerződése van a legkülönfélébb társadalmi rendszerű országokkal. Egy összehasonlító adat: az „enyhülés aranyévei" közé tartozó 1976-ban mindössze 28 egyezményünk volt. De hasonlóképpen alakult a kiutazások száma is. 1976-ban 2500-an utaztak, 79-ben 4200-an, 83-ban 4300-an...

— *De mi volt közben? A kutatótársadalomban pánikhangulat uralkodott, egymás után kellett lemondani a már rögzített külföldi utakat, sőt, veszni hagyni a befizetett konferenciarészvételi díjakat is.*

— 1982-ben valóban *mélypont* volt, de még akkor is *háromezernél többen* utaztak. A visszaesésnek azonban *nem politikai, hanem devizális okai voltak*, ami ugyan érthető, de az intézkedéseket jól meg kell fontolni. A tudományos célú kiutazásokon való takarékoskodásnak ugyanis kínos gazdasági következményei is lehetnek. Mert: ha a magyar kutatók nem utaznak, nem vesznek részt a nemzetközi szervezetek munkájában, nem kerülnek be azok választmányába, akkor nincs lehetőségük, hogy azt javasolják, tartsák a következő összejövetelt hazánkban. A nemzetközi tudományos célú „turizmusból" pedig az országnak tekintélyes jövedelme van.

EGYÜTT BÖNGÉSSZÜK a táblázatokat. 1982-ben például 129 nemzetközi rendezvény megszervezésében vett részt az Akadémia. Az országban természetesen ennél jóval több rendezvény volt, de azokat az MTESZ, a MOTESZ, vagy más szervezetek koordinálták. *Az Akadémia összesen 1,3 millió forintot költött a szervezésre, s a részvételi díjakból 400 ezer dollár folyt be!* Ha figyelembe vesszük, hogy részvevőként körülbelül 2500-an érkeztek kapitalista és ugyanennyien a szocialista országokból, akkor a szállásra, étkezésre, ajándéktárgyakra (!) költött összeg legalább 20 millió forint idegenforgalmi bevételt jelent.

— Úgy látjuk, valamelyes szemléletváltozás következett be e téren — folytatja vendéglátóm. — Épül például a nagy kongresszusok tartására alkalmas *konferenciaközpont*. Igaz, kissé megkésve, de a lényeg, hogy hamarosan elkészül. Több rendezvényt tarthatunk, ami az erkölcsi sikeren fölül anyagit is jelent nekünk, hiszen az idén „megtermelt" devizabevételekből és részvételi díjakból 10 százalékot visszakapunk.

— *Ez mennyi lesz?*

— Nem túlzottan sok, alig hathetezer dollár, *de céltudatos és takarékos felhasználással sokat ér az a kis összeg is*. Köztudott tény, hogy a világon mindenütt infláció van. Drágulnak az utazások, ám ennek ellenére a devizás kiutazásokra szolgáló keret tavaly csaknem 10 százalékkal csökkent, ami a drágulások miatt *a korábbiaknál is kisebb lehetőséget jelent.*

— *A táblázatok azonban mégis növekedésről adnak számot. Hogyan lehetséges ez?*

— Részben úgy, hogy *több kétoldalú egyezményünk van*, melynek keretein belül az itthonról kiutazó költségeit a kinti fél, az ideutazóét pedig mi fedezzük forintban. A devizamentes cserekeretek kihasználása az elmúlt évben lényegesen jobb volt, mint azt megelőzően. A szükség az embert nemcsak takarékoskodni, hanem gondolkozni, jobban dolgozni és szervezni is megtanítja.

— *Mennyi az általunk fizetett összeg?*

— Devizamentes keretben érkező külföldi kutató napi átlagban 651 forintba kerül nekünk. Ezzel kiváltottunk napi közel 2000 forintnyi devizát — ugyanis ennyibe került volna egy magyar szakember külföldi ellátmánya, ha nem devizamentes cserekeretében utazott volna külföldre.

— *Több mint 600 forint itthon tekintélyes összegnek számít, de ha átszámítjuk dollárra, márkára, nem a meggazdagodni vágyó nyugati kutatókat vonzza hozzánk...*

— Nem, *de a tudományos utazások célja nem is a meggazdagodás*, még akkor sem, ha a hazai fizetésviszonyok között egy szerény külföldi fizetés, sőt gyakorta még egy ösztöndíj is *mesés összegnek* tetszik. A tudományos utazás célja *az ismeretek gyarapítása*. Az ismereteket most igen széles értelemben használom.

— *Ha már Amerikát említi, milyenek a kapcsolataink ezzel a tudományos és technikai vezető hatalommal?*

— Kis túlzással azt mondhatnám, úgy utaznak az emberek oda, *mint a szomszédba.*

ISMÉT A TÁBLÁZATOKAT nézzük. Valóban nincs szó túlzásról. Az USA-ba tavaly 218-an utaztak, az NSZK-ba 353-an, Franciaországba 204-en, Ausztriába 294-en (szomszédunknál igen sok nemzetközi szervezet található otthonra!), Nagy-Britanniába 120-an, Olaszországba 178-an, fejlett és fejlődő kapitalista országokba összesen 1900-an. A magyar kutatók azonban nemcsak tőkés országokba utaznak. A szocialista országokban 2400 kutató járt: a Szovjetunióba 761, az NDK-ban 483, Csehszlovákiában 476.

— Az utazások számának növekedése *az egyéni meghívások növekményéből származik*. Tavaly a magyar kutatók *18 százalékkal* több meghívást kaptak, mint egy évvel korábban. S ki is használták a lehetőséget. Ebben szerepük volt az új intézkedéseknek is. *Egyszerűbbé vált az ösztöndíjak, a munkavállalások intézése*, legalábbis a kutatók számára — mondja Bocskai József. — Nekünk nem lett kevesebb a munkánk. A takarékosság sok kimutatással és elemzéssel jár. Ha jobban dolgozunk és több kutatót utaztatunk, a mi munkánk is növekszik.

— *Az eddig elmondottakból és abból, ahogyan azt elmondta, nem tűnt úgy, mintha nyűgnek érezné az utaztatást...*

— Pesze, csak tréfáltam. Mi itt valóban igyekszünk mindent megtenni az utazások elősegítésére. Sikerült is elérnünk, hogy a kutatók hivatalos kiutazás céljára is válthassanak kedvezményes *apex-repülőjegyet*. Ismét létezik a *tudományos turizmus* — igaz, a korábbinál kisebb keretekkel. Sajnos, nagyon drágák az utak. Még egy vezető kutatónak is több havi fizetést jelent egy-egy külföldi kiutazás. Éppen ezért igyekszünk *minél több pénzt előteremteni*. Az idén Magyarországon lesz a Nemzetközi Automatizálási Szövetség monstre kongresszusa, *több ezer résztvevővel*, és ami nagyon lényeges: várhatóan jelentős valutabevétellel.

— *Hogyan kerül ide ez a rendezvény?*

— A szövetség elnöke jelenleg *Vámos Tibor* akadémikus. Íme egy példa: *ha ő nem lett volna aktív, nem nálunk lenne ez a világkongresszus.*

— *Milyen más nagyobb rendezvények lesznek az idén?*

Beszélgető partnerem vaskos iratcsomót emel fel az asztalról.

— Nehéz lenne felsorolni mindet, vagy kiemelni a legfontosabbakat. A már említettek mellett csupán egyet szeretnék megemlíteni: *a Kőrösi Csoma Sándor tiszteletére rendezendő nemzetközi konferenciát.*

Zádor Erika

Esti emlékezet

Célszerű, ha nem reggel végez az ember megerőltető szellemi munkát, s például a vizsgáit jóval későbbre halasztja. A hosszú távú emlékezés mechanizmusa ugyanis késő délután, s este működik a legjobban. Az emlékezés meghatározott napi ritmus szerint funkcionál. Reggel 9 és 10 óra között — állapították meg a tudósok — a leggyengébb az emberi memória teljesítőképessége. Délután 2—3 órára sokat javul (mondhatnánk így is: bejáródik) a hosszú távú emlékezés gépezete. És este 8—9 órára, mikorra az ember elfárad — gondolják sokan — olyan jól működik a memória, hogy még az is eszünkbe juthat, amit évtizedekkel ezelőtt tanultunk, tapasztaltunk.

(Arbeiter-Zeitung)

MIKROSZKÓP

Rákos halak

Az Egyesült Államok édesvizeiben egyszerre különböző, egymástól távol eső helyeken észleltek mostanában rosszindulatú daganatos megbetegedéseket — halakon. Különösen gyakoriak a máj- és bőrrákos esetek. A nyugati parton Seattle környékén éppúgy, mint Michigan és Ohio államokban vagy New York közelében, a Hudson-folyóban. Két folyamban egy megfigyelt halfaj egyedeinek harmadát találták daganatosnak. E folyók vizében a kutatók legalább egy tucat aromás szénhidrogént mutattak ki, többek között olyanokat, amelyeknek rákkeltő hatása már korábban is ismert volt. A Seattle közeli vizekben a szerves- és fémeredetű méreganyagok felhalmozódása a normálisnak a harmincszorosát is elérte.

(Frankfurter Allgemeine Zeitung)

Lézeres génsebészet

A számítógép-vezérelt lézersugarak sikeres eszközként vonultak be a génsebészetbe. A Japánban kifejlesztett eljárás lehetővé teszi, hogy az örökítő anyagot, a DNS-molekulát, egy percen belül kereken ezer sejtbe juttathassák be. A tápoldatban úszkáló sejteket egy monitoron felnagyítják, majd egy lézeres fényceruzával egyenként megcélozzák. A lézersugár a másodperc egymilliárd része alatt lyukat fúr a sejtmembránba. Az oldatba adagolt DNS egy részlete így bejut a sejtbe, amelynek határoló hártyája egy másodperc múlva újra összeforr.

New Scientist

Egy szerződés háttere

Volkswagen a Wartburgban

Csak apró simítások vannak hátra azon a szerződésen, amelynek aláírására a tervek szerint nyáron kerül sor az NDK autóipara és a Volkswagen Művek között. Az együttműködési megállapodás — amelyről röviden a Magyar Hirlap, illetve legutóbb a Hét műsora is beszámolt — értéke 600 millió márka lesz, az üzlet azonban nem jár majd pénzmozgással.

A már nyilvánosságra hozott részletek szerint a *VW átadja az NDK-nak hannoveri motorgyártó üzemének berendezéseit.* A hannoveri gyár készíti a Polo, a Golf és a Jetta típusok motorjait 1000—1500 köbcentiméteres űrtartalommal. 1988 és 1993 között az átadott berendezéseken *az NDK évi 300 ezer személyautómotort gyárt*, amelyből százezer darabot évente az NSZK-ba exportál. A szerződéscsomag közvetlen autóvásárlásról is rendelkezik. Az NDK még idén kétezer kisteherautót vásárol a VW-től, a szerződés öt éve alatt pedig esztendőnként 2300 haszonjárművet importál. A nyugatnémet autógyár tehát *összesen 13 500 járművet ad el a szerződés keretében az NDK-nak.*

Végét járja a kétütemű

A 600 milliós üzletben a motorüzem és a licencek értéke 280, az exportálandó haszonjárművéké pedig 320 millió márka — az NDK szállításai gyakorlatilag ezt az összeget ellentételezik majd. A két ország autóipara között kidolgozott együttműködés *mindkét fél számára előnnyel jár* a „pénzkímélő" megoldás mellett. Az NDK több éve tervezi személyautó-gyártó iparának korszerűsítését. A tervek szerint idén mintegy 195 ezer Trabantot és Wartburgot gyártanak, ez a mennyiség azonban messze *nem elégíti ki a hazai és a külföldi igényeket.* Környezetvédelmi és gazdaságossági okokból az is elkerülhetetlen, hogy a régen elavult kétütemű motorokat négyütemű „hatjóművek" váltsák fel. Az NDK autóipara a japán Toyo Kogióval (a Mazdák gyártója) és a Renault-val is tárgyalt autómotor témában, a megrendelést azonban a *kedvezőbb ajánlat miatt* a VW kapta. Az előzetes elképzelések szerint a négyütemű motorokat *a Wartburg-karosszériába* építik majd be, s ezzel *lehetőség nyílik arra, hogy az NDK autóipara a nyugati államokba több személyautót exportáljon.* Érdemes megjegyezni, hogy rekonstrukcióra készül az NDK teherautó-gyártó ágazata is. Januárban az IFA-gyár *szerződést írt alá a Renault-val és a Citroënnel*, melynek keretében mintegy 72 millió dollár értékű licencet és berendezést ad el a francia autóipari csoport. A licencek alapján *újfajta dízelmotorokat gyárt majd az IFA teher- és haszonjárművei számára.*

A Volkswagen számára is sok előnnyel jár a 600 milliós ügylet. Versenytársait megelőzve *kedvező pozíciókra tehet szert az NDK piacán*, illetve bővítheti kapcsolatait a szomszédos országban. Ez ideáig a VW-nak csak egy ízben sikerült jelentősebb üzletet kötni az NDK-val: 1977-ben *tízezer Golfot* adott el. A tervezett együttműködés egyébként *szerves részét képezi a VW új üzleti és piaci politikájának*, amelynek keretében minél több közös vállalkozást kíván létrehozni külföldön. A wolfsburgi cég a tervek szerint ugyancsak a nyáron ír alá egy megállapodást Kínával, amelynek értelmében 1988-tól évi 100 ezer darab 1600—1800 köbcentis motort gyártanak majd közös vállalkozás keretében az ázsiai országban. A termelés *80 százalékát a VW visszavásárolja, 20 ezer motor pedig a Santana típusba kerül beépítésre.* Kína ugyanis évi 20 ezer Santanát szerel majd össze 1988-tól. A japán Nissan ugyancsak idén kezdi meg a Santanák összeszerelését és értékesítését. Márciusban kezdte meg a spanyol Seat a VW-tól vásárolt licenc alapján a Passat és a Santana típusok gyártását. A tervek szerint a spanyol cég szerelőszalagjait évente mintegy 130 ezer VW kocsi hagyja majd el.

A Volkswagen cég elnöke nemrégiben azt mondta, hogy az idei esztendő nyereséges lesz, de ezután két éven át ismét súlyos deficitre számítanak. A VW veszteségei elsősorban a kedvezőtlen latin-amerikai üzletmenetből fakadnak.

Tavaly a cég forgalma elérte a *40 milliárd márkát*, ez 8 százalékos növekedés az előző évihez képest. A bevételek emelkedése elsősorban az áremelések eredménye, hiszen az eladott autók száma lényegében nem változott: mindkét évben 2.1 millió autó talált gazdára. A nyugatnémet autópiacon a VW részesedése egy százalékkal csökkent, jelenleg a piac 28 százalékát tudhatja magáénak. Ezzel szemben *sikerült megőriznie 11.9 százalékos* részesedését 1983-ban is a nyugat-európai autópiacon. (Kontinensünk nyugati felén tavaly összesen 10.5 millió személyautót vásároltak.)

Egy az egyben...

Az áruért áru szerződés nemcsak a két autóipar, hanem a két ország gazdasági kapcsolataiban kiemelkedő jelentőségű. A gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok *dinamikus fejlődését* az NDK és az NSZK között az is jelzi, hogy 1983-ban rekordnagyságú volt a kétoldalú kereskedelem. Az NDK 7,56 milliárd márka értékű exportot bonyolított le az NSZK-ba, onnan pedig 7,68 milliárd márka értékben vásárolt. (A kereskedelmi forgalmat 1 nyugatnémet márka = 1 NDK-márka árfolyamon számolják el.) A kölcsönös szállítások értéke tavaly 8 százalékkal növekedett az 1982-hez képest. Ma még nem ismeretes tervez-e újabb együttműködést a két ország autóipara, annyi azonban bizonyos, hogy a kidolgozott szerződéstervezet *jó alapot nyújt* további, kölcsönösen előnyös üzletekhez az autógyártás egyéb területein is.

G. Gy.—Sz. P.

Mosógép az alagsorban

Illúzió vagy realitás közösségben gondolkodni – Megérné a fáradságot, pénzt

Újabban a Patyolat Vállalat egyre figyelmesebb. A fiókok kirakataiban már nemcsak „felvételre keresünk" hirdetmények szerepelnek, gyakoriak a tájékoztató jellegű közlemények is. Létezik az „új szolgáltatások" jegyzéke, no és ott a „régiek" kínálata. Van férfiing-, pipere-, zsebkendő- és olajosruha-mosás, meg sok más. Eddig az ajánlat igencsak vonzó, tulajdonképpen még a vállalási határidő sem rémisztő: leggyakoribb a három és a nyolc nap. Ám kifejezetten *hervasztó* a címjegyzék. Mert különböző szolgáltatásokat *nem egy helyütt végzik*, járni kell érte a várost. Lidérces elképzelés: megy a háziasszony, kezében hatalmas batyú és térkép. A batyúban csomagok, külön az ágynemű, külön az alsóruha, külön a zsebkendő, meg az olajos ruha. A térképen karikával jelzett állomások, egyik csomag itt, másik ott adható le. Aztán segédeszközül kell még egy határidőnapló, hogy tudja, mit, mikor s honnan hozhat el. Nem ért a mennyiért rovatot sem vezetni. S akkor kiderül: nemcsak *időben, pénzben is sok.*

Nem telik mindenkinek

Jobb kikötni a mosógép mellett, hajladozni az öblítővíz felett, csavarni a ruhát, vagy a zötyögő, időnként rakoncátlan centrifugát használni. Persze, egyre több családban ott az automata. A gép maga dolgozik, csak meg kell etetni egy kis mosószerrel. Nincs cipekedés, nincs utazgatás a Patyolathoz, nincs sorbanállás — csupa kényelem. Csakhogy *nem mindenki tudja előteremteni rá a pénzt.* Egy időben vadászni kelett a programozható masinákra (ma sem kapható mindegyik típus), aztán sok helyütt falat kellett törni, villanyórát cserélni, tehát *az üzembe állítás sem volt olcsó.* Akinek van, senki sem állítja, hogy nem érte meg a pénzt, a munkát. De akinek nem telik rá, *nincs sok választása.*

Pedig lehetne. Ahogy olvasgatom *Popperné dr. Török Mária* a közösségi szolgáltatásokról szóló tanulmányát, egyre inkább hiszem: egy kis *összefogással* a szomszédok, a ház lakói együtt oldhatnák meg gondjaikat. Legfeljebb az egész azért tűnik illúziónak, megmosolyogni való elképzelésnek, mert a barátkozás, az összejárás, az együtt többre megyünk szemlélet nem napjaink sajátja, sokkal inkább jellemző: mindenki maga süti a pogácsáját. Zárt ajtók mögött, elszigetelten, a „kizárólag az enyém" birtoklásának örömében. Innen nézve persze megvalósíthatatlan álom *a tanulmány megannyi javaslata*, de más szemlélettel nagyon *ésszerű. Különösen lakótelepeken, lakótömbökben.*

Csináljuk magunk

Nézzük először a definíciót: *„A közösségi szolgáltatások az önellátó formának egy olyan változatai, ahol a szolgáltatóhelyiség berendezéseivel, felszerelé-*

seivel együtt a lakókörzet közösségi létesítménye, amelyet a környezetben lakók — általában használati díj ellenében — *igénybe vehetnek szolgáltatási szükségleteik saját munkával történő kielégítéséhez."* Tehát ez a *„csináld magad"* mozgalom *továbbfejlesztett változata*, amely kilép a modern lakások szűk teréből. Az ilyenfajta szolgáltatások több csoportra oszthatók, a háztartási s mindennapi szükségletekhez kötődőektől kezdve egészen a humán jellegűekig.

De maradjunk a mindennapoknál! Ezen belül — még a tanulmányban is — első helyen szerepel a mosás. Jönnek az előnyök: nem kell családonként mosógépet vásárolni, nem kell bepréselni a kisméretű lakásokba, s végül nem kell kerülgetni a teregetett ruhákat. *A takarékos megoldás: a közösségi (házi) mosoda*, automatával, jobb esetben szárítószekrénnyel és mángorlóval. Más: nincs olyan család, ahol ne akadna varrnivaló, jó lenne ezt kijavítani, azt átalakítani. Kicsit költséges ezért varrógépet vásárolni, de a szövetkezetek, a szabóságok megfizethetetlenek s kivárhatatlanok, a fusizó, kontár varrónők meg úgy vannak munkával elveszve, elhalmozva, hogy alig lehet bejutni új kuncsaftként. Bezzeg ha lenne közösségi *varrószoba.* Egy-egy településen biztos, hogy akad, aki tanácsot, segítséget adna a kezdőnek. Vagy: micsoda óriási dolog lenne a *szerelőaknás-autómosás.* Kevés az autómosó, ott jó időben hosszú sorok kígyóznak. S rendszeresen nem is futja mindenkinek erre, inkább ki-ki vödörben lehordja a vizet, a sampont, a ruhát, a kefét, s az után, a ház előtt takarítja, mossa a kocsiját, gyakori ez a látvány a Duna-part mentén is. S nem árt végiggondolni, hogy bár a személyi tulajdonban levő autók száma meghaladja az egymilliót, a dinamika a múlté, a mai helyzetben inkább az „öregedő gépparkra" lehet számítani. *A korosabb kocsik gondosabb karbantartást és ápolást igényelnek.* A sokéves jogosítvánnyal rendelkezőkre pedig előbb-utóbb ráragad valami, kezdenek konyítani a géphez, nem okoz gondot a kisebb hibák megjavítása. Sokkal inkább *akadály: a nincs hol, nincs mivel.* A tanulmány is hangsúlyozza: *a gazdagabb nyugati országokban is* elterjedt, *kedvelt szolgáltatási forma a szerelőaknás autómosó-helyiség-bérlemény.* Tehát saját tisztítószerekkel, de a bérlemény eszközeivel dolgozik a kocsitulajdonos. No és természetesen a munkája végeztével rendet hagy maga után. Lakótelepeken biztos vannak olyan nyugdíjasok, akik szívesen vállalkoznának a bérbeadói munkakörre, s az is bizonyos, hogy ezek a házi autószervizek nem álldogálnának üresen.

Nyitott kapus megoldást

Ha tovább beszélnék a tanulmányról, egyre inkább elszakadnék a realitásoktól, hiszen az már nem olyan *közösségi életet feltételez*, ami nálunk már-már utópisztikus. Nemigen hiszem, hogy a lakók tolonganának a vendéglátásra, több fogásos ebédek főzésére, befőttek eltevésére alkalmas közös helyiségért, a tévé- és kártyaszobáért. Ám vannak ötletek, amelyek már megvalósultak: tudok olyan helyeket, ha elvétve is, ahol *nem adják ki az alagsori közös helyiségeket irodának, műhelynek, hanem maguk kedvére használják:* egyikben barkácsolnak, a másikban sportolnak. Egy uszodát megépíteni tömérdek pénz, a „nyitott kapus" sportpályákra odautazgatni rengeteg idő, ám más dolog leszaladni a házban levő tornaterembe. S ez nem úri passzió, hanem az egészség megóvása, ami nem is megfizethetetlenül drága, ha sokan teszik össze forintjaikat. Kell egy-két bordásfal, zsámoly, szőnyeg, labda... Minthogy az sem kerülne sokba, ha lennének gyerekjátszószobák, ahol fölváltva egy-egy mama őrködne, s ez — bár forintra alig váltható fel — a görcsös kapkodás helyetti nyugalomra, a szülőknek is kijáró időnkénti kikapcsolódásra mindenképpen átfordítható. S hadd ne kelljen ragozni, *ez hol s hányszor térülhetne meg.*

Cseszák Gyöngyi

Több téglát ígérnek

Minden gyár termel

A *Tégla- és Cserépipari Trösztöt* 41 korszerű gyárának dolgozói az év első két hónapjában 27 millió kisméretű téglával *többet* szállítottak a *magánlakás-építőknek*, mint az elmúlt év azonos időszakában. Ezeknek a gyáraknak a munkáját a hideg és a fagy *nem befolyásolta*, mert a présekben megformált nyers téglát alagútkemencékben szikkasztják, szárítják, s azon nyomban hozzáfoghatnak a tégla égetéséhez is.

A hagyományos gyárak szabadtéri szárítószíneiben csak akkor rakhatják ki a nedves, nyers téglát, ha a hideg már *nem fenyegeti szétfagyással* ezt a félkész-terméket. Március második hetében, a fagyok megszűntével a hagyományos üzemek nagy részében is megkezdődött a téglagyártási szezon, e hét végére pedig már *valamennyi téglagyár termel.*

Mindenütt elvégezték a téli nagyjavításokat, 16 üzemben csaknem 120 millió forint értékű beruházással gépesítették a legnehezebb fizikai munkákat, és korszerűsítették a szállítást. *(MTI)*

HORIZONT

Svéd gazdasági bűnözés

Svédországban a gazdasági bűnözés olyan méreteket öltött, hogy a kormányzat gazdaságpolitikájának is gondokat okozhat, ha nem tesznek ellene — jelentette ki a svéd *gazdasági bűnözés elleni állami bizottság* elnöke.

Sven Heurgen becslése szerint a „fehérgalléros tettesek" tavaly 40 milliárd korona veszteséget okoztak a svéd nemzetgazdaságnak.

Heurgen rámutatott arra, hogy a rendőrségnek és a bíróságnak alig van esélye a csalókkal szemben; a gazdasági bűnözők elleni harcban Svédországban csupán *„egy maroknyi adószakértő"* és alig 200 gazdasági bűnözés ellen képzett rendőr *vethető be.* (MTI)

IBM-mikroprocesszor

Úgy látszik, üzleti stratégiát változtat az IBM: míg a hihetetlenül nagy piaci sikerrel büszkélkedő kisméretű személyi számítógépeihez (PC-hez) mástól vette a mikroprocesszorokat, ezentúl saját maga fogja azokat előállítani. Bejelentette, hogy egyelőre kisebb mennyiségben megkezdte az Intel amerikai félvezetőgyár által kifejlesztett és az IBM PC-kben használt „Intel 8088"-as mikroprocesszor gyártását.

Bár az IBM—Intel megállapodás részleteit nem hozták nyilvánosságra, az IBM közölte, hogy a termelés fölfuttatását tervezi, még az idén. Szó van arról is, hogy jelenleg csupán az Intel által gyártott új, az elődeinél jóval nagyobb teljesítményű 80186-os típusjelű „chipet" is gyártja majd az IBM. *(MTI)*

Csődveszély

Az elmúlt év elejétől az idén februárig terjedő időszakban a lengyel nemzeti bank összesen 273 vállalat esetében állapította meg a csőd veszélyét, s 99 vállalatot kötelezett a kért hitel fejében gazdasági szükségprogram végrehajtására. Közülük 55 teljesítette a bank feltételeit, és hozzájutott a hitelhez. *(MTI)*

A General Motors reményei

A General Motors képes lesz arra, hogy felvegye a versenyt a japán autógyárakkal a hazai piacon, kivéve a kisebb méretű autókat. — nyilatkozta Roger Smith, az Egyesült Államok vezető autógyárának elnöke.

Egy hetilapnak adott interjúban a GM elnöke kijelentette, hogy a vállalata által gyors egymásutánban piacra dobott új modellek mind nehezebbé teszik az amerikai piacra való behatolást a külföldi gyártmányoknak.

Az elnök optimizmusát alátámasztani látszanak a legfrissebb értékesítési adatok: februárban a General Motors több autót adott el Európában, mint bármely más autógyár, s így az egy évvel korábbi hatodik helyről 13,3 százalékkal az élvonalba tornászta fel magát az európai eladási statisztikán. (1983 februárjában még a Renault volt az élmezőny.) *(MTI)*

Három és fél milliárdért

Kiszabadult az elrabolt kislány

Három és fél milliárd líra váltságdíj kifizetése után, hétfőn éjszaka elengedték nyolcéves túszukat az észak-olaszországi emberrablók. *Federica Isoardit* Cuneo egyik iskolájából rabolták el január 12-én. Az esetleges megtorlásra számítva a hatóság nem zárolta a család vagyonát (a kislány apja egy utazási iroda tulajdonosa), így titkos tárgyalások kezdődtek a rablóbanda és a család képviselői között.

Az összeget a gyermek édesapja adta át a rablóknak a Torinót övező autópálya egyik aluljárójában. A pénzt kis címletekben, négy műanyag zsákban vitték a helyszínre.

Federica Isoardit Cuneo közelében, egy kis faluban engedték szabadon. A rendőrség tovább nyomoz az ügyben. *(MTI)*

Az ünnepekre megszépül Budapest

Nagytakarítás a fővárosban

A Fővárosi Tanács 1981-ben határozatban rendelte el Budapesten az évenkénti háromszori nagytakarítást és a tervszerű lomtalanítást. Az akkor megfogalmazottak szellemében, a tavasz biztos jeleként, a Közterület-fenntartó Vállalat dolgozói hozzáláttak az idei első nagyszabású munkához. Ahogy a tegnapi sajtótájékoztatón *Király Károly* műszaki vezérigazgató-helyettes elmondta: kedden eltávolították a tél szennyeződéseit a Margit-hídról; az Országház mögötti alsó rakparton a gépek a szalagkorlátot mosták; a XI. és a XII. kerületben pedig a kátyúk megszüntetésén tevékenykedtek a munkások. A csaknem az egész esztendőre kiterjedő lomtalanítási akció jelenleg a III. kerületet érinti, október végére viszont mind a 133 körzet lakossága ingyen megszabadulhat a feleslegessé vált holmiktól.

A téli fagyok erősen megviselték az utakat, megkoptak a burkolati jelek is. A hiányok pótlá-

sa sok helyütt a nagy forgalom miatt csak az éjszakai órákban történhet, a mosást pedig az akadályozza, hogy néha még fagypont alá süllyed a hőmérséklet. A Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat mindezzel együtt azt ígéri, hogy az eredeti elképzelések szerint halad a munkával, és az első ütemet április 4-ére, a másodikat pedig május elsejére befejezi.

Az elmúlt esztendő elejétől a kerületek kezelésébe került a fővárosi úthálózat döntő hányada, s a sajtótájékoztatón jelenlevő tanácsi illetékesek azon aggodalmuknak adtak hangot, hogy szűkös kereteik miatt csak a legfontosabb szakaszok javítására, karbantartására összpontosíthatnak. A rövid vita túlzott reményeket nem ébreszthetett a jelenlevőkben, ám arra is rámutatott, hogy a közpénzek ésszerűbb felhasználásával jobb helyzet teremthető a mostani úthelyzetnél.

(b. á.)

Halálozás

DR. CSEKE MIKLÓS, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki a pártnak 1939-től volt tagja, 70 éves korában elhunyt. Búcsúztatása március 20-án 11.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben, közli az MSZMP V. kerületi bizottsága és a Magyar Nemzeti Bank.

KOVÁCS P. ISTVÁN, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje életének 83. évében elhunyt, aki 1926 óta volt tagja a pártnak. A temetése március 15-én 14 órakor lesz a Kazári temetőben, közli az MSZMP Salgótarján városi bizottsága.

MURÁNYI MIHÁLY nyugállományú alezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1935 óta volt tagja a pártnak, 76 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása — katonai tiszteletadással — március 20-án 14 órakor lesz a Rákospalotai temetőben, közli az MSZMP néphadseregi bizottsága, az MSZMP XV. kerületi bizottsága és a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége.

WEINBERGER FERENC, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1928-tól volt tagja a pártnak, 84 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása március 20-án 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben, közli az MSZMP V. kerületi bizottsága.

TEMETÉS

DR. JUHÁSZ PÁL egyetemi tanárnak, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Pszichiátriai Klinikája volt igazgatójának temetése március 16-án 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Betűhalmaz

— *Milyen játék ez!?* — emelték fel a telefonkagylót szombati számunk olvasói közül jó néhányan. Ekkor tettük ugyanis közzé a *Magyar Hirlap A-tól Z-ig* című „betűvadászatunk" első nyerteseinek névsorát. Azok az olvasóink, akik nem totóznak, nem látták a februári, második heti szelvények hátán ezt az ábrát:

Azonos betűket rejtettünk el a szombati képes melléklet címsoraiban, ezeket kellett megtalálni, kivágni, s a Lapkiadó Vállalat reklámszerkesztőségébe beküldeni. A helyes megfejtés az R, O, M, A betű volt, s a sorsoláson 500—500 forintos vásárlási utalványokat nyerhettek.

De még nyerhetnek is! A játék folytatódik! A márciusi, második heti totószelvényen újabb betűhalmazt találtak. Tehát: jó vadászatot!

Forgalomkorlátozás március 15-én

A Budapesti Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészete és Budapest Főváros Tanácsa V. B. közlekedési főigazgatósága értesíti a gépjárművezetőket és üzembentartókat, hogy a március 15-i ünnepségek miatt a fővárosban forgalomkorlátozások lesznek. A II. kerület, Bem József, az V. Kerület, Kossuth Lajos és az V. kerület, Március 15. téren, valamint a Batthyány-mécses körül koszorúzási ünnepségeket, a Nemzeti Múzeum kertjében műsoros politikai nagygyűlést tartanak.

Teljesen lezárják a forgalom elől március 15-én 8.30-tól 10 óráig az V. kerület, Apáczai Csere János utcának a Régiposta utca és Március 15. tér, a Pesti Barnabás utcának az Apáczai Csere János utca és Galamb utca, a Régiposta utcának az Apáczai Csere János utca és Belgrád rakpart közötti szakaszát, valamint március 15-én 9 órától előreláthatólag 13 óráig, a Múzeum körútnak a Kossuth Lajos utca és Kálvin tér, a Bródy Sándor utcának a Pollack Mihály tér és a Múzeum körúti szakaszát, továbbá a Pollack Mihály teret és a Múzeum utcát.

A lezárandó felsorolt útvonalakon, valamint a Nemzeti Múzeumnál, a Március 15. téren, a Bem József téren és a Batthyány-mécses körül megállási tilalom lép életbe március 14-én 8 órától 15-én 14 óráig.

Felhős idő várható

Ma estig országszerte változóan felhős, csendes idő várható. Sem számottevő csapadék, sem jelentősebb szél nem lesz. A hőmérséklet reggel plusz 1 és mínusz 4, kora délután pedig 6 és 11 fok között várható.

A Duna vízállása Budapestnél kedden 164 centiméter, hőmérséklete 4,5 fok volt.

JACKWERT EDÉRE, a munkásmozgalom régi harcosára emlékeztek kedden Egerben, születésének századik évfordulója alkalmából. Az MSZMP Heves megyei bizottsága oktatási igazgatóságának épületén ebből az alkalomból emléktáblát helyeztek el. Ezen a helyen állt ugyanis 1979 tavaszáig az az épület, amelyben 1919-ben Jackwert Ede, Heves vármegye kormányzótanácsi biztosa dolgozott. Az emléktáblánál koszorúkat helyeztek el a párt-, az állami szervek és a tömegszervezetek képviselői.

A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ PRÓZAI TÁRSULATA a közeljövőben Budapesten és Vácott is vendégszerepel. A budapesti Madách Kamaraszínházban március 28-án este Dumas—Sartre London királya, avagy Kean a színész című darabját mutatják be Király Levente Jászai-díjas főszereplésével.

BUSZKATASZTRÓFA MEXIKÓBAN. Szakadékba zuhant vasárnap éjszaka egy kirándulókat szállító busz Mexikóvárostól 250 kilométerre délre, Cumbres de Acutzingo város közelében. A buszvezető a hegyi út egyik hajtűkanyarjában elvesztette uralmát a jármű fölött. A szerencsétlenségnek 26 halálos áldozata van, 19 személy súlyos sérüléseket szenvedett.

A LEGÖREGEBB KUTYA HALÁLA. Harminckét éves korában — végelgyengülésben elpusztult Chilla, a világ nyilvántartott legidősebb kutyája. Gazdája, David Gordon ausztráliai férfi még gyermekkorában kapta ajándékba a hűséges négylábút.

KOSSUTH-EMLÉKEK. Kossuth Lajos halálának 90. évfordulója alkalmából, március 20-án emlékkiállítást nyitnak meg Vácott, a Madách Imre Művelődési Központ emeleti galériájában. A tárlaton eredeti Kossuth-emlékeket, fotókópiákat, igen gazdag filatéliai és numizmatikai anyagot tekinthetnek meg az érdeklődők.

VÍZNYOMÁSCSÖKKENÉS. A Fővárosi Vízművek közlése szerint március 15-én 8 órától március 16-án 19 óráig — csőhálózat-karbantartási munkák miatt — a VII., a XIII. és a XIV. kerületekben nyomáscsökkenés, az épületek felsőbb szintjein víznyomás- és vízzavarosodás várható. A Vízművek a fogyasztók szíves türelmét és megértését kéri.

A NEMZETI SZÍNHÁZ igazgatósága közli, hogy Psota Irén váratlan megbetegedése miatt ma este a Városházban a Margarida asszony helyett a Szemfényvesztők kerül színre. A jegyek érvényesek vagy a váltás helyén visszaválthatók március 31-ig. A további változásokról a napilapok adnak információt.

NAGY LÁSZLÓ EMLÉKMŰSORT rendeznek ma este nyolc órakor a Műegyetem Szkéné Színházában Balassi Jenő és Török László közreműködésével.

Mi lett a rókatetemmel?

Rókatetemet találtak március 12-én a budai alsó rakparton, a Batthyány tér közelében. A KÖJÁL kéri, hogy aki ezt onnan elvitte, jelentkezzen az I. kerületi KÖJÁL-nál (I., Krisztina körút 61/a, telefon: 360-305), vagy a lakóhelye szerint illetékes KÖJÁL-nál, ugyanis a róka feltehetően beteg volt. (MTI)

ÁRUHÁZI CSERE. Az idén tovább bővül a miskolci Centrum és a kassai Prior áruházak közötti kapcsolat: a tervek szerint csaknem hétmillió forint értékű terméket cserélnek. A kishatármenti kereskedelem révén a csehszlovák partnertől egyebek között radiátorelemek, fürdőkádak és különböző más műszaki cikkek érkeznek.

(X) Rotring műszaki rajzeszközök teljes választékát kínálják az ÁPISZ műszaki boltjai. Szerkesztőceruzák, filmre és fóliára író rostironók, új rendszerű csőtollkészletek, betű- és jelsablonok, valamint sok más speciális cikk vásárolható meg azonnal a Bp. VI., Népköztársaság útja 42.; Bp. VIII., József krt. 11 és a Bp. XI., Bartók B. út 1. sz. alatti ÁPISZ-boltokban.

(X) Ismét találkozhat az olvasó a Budapest Sportcsarnok világsztárvendégeivel. Amanda Leartől Carlos Santanáig 10 koncert, beszámolók, interjúk, diszkográfiák, 159 kép a most megjelent Amandától — Santanáig című könyvben. Már kapható az újságárusoknál.

(X) Sajnálattal értesítünk minden érdeklődőt, hogy az angliai MATCH-BOX együttes Budapesten nem lép fel. A győri és a miskolci koncerttel kapcsolatban változás nem történt. (Magyar Média Műsoriroda)

(X) **SIMAGAZIN** kezdőknek és haladóknak! — A szarajevói téli olimpiáról — Síiskola alapfokon — Sípályák és hóviszonyok — A sílécgyárak kínálatából — A magyar sízés története — Vonat- és autóbuszmenetrend hazánk és a környező országok sípadicsomaiba — Felföldi Anikó és Körmendi Vilmos a „nagy szerelemről" — És még sok hasznos tanács a SIMAGAZINBAN. Keresse az újságárusoknál! SIMAGAZIN — mindenkinek!

Százéves a dobostorta

Száz évvel ezelőtt, 1884-ben készítette el először a róla elnevezett keménycukormáz-bevonatú tortát Dobos C. József budapesti szakács és csemegekereskedő.

A régi szakácsdinasztia leszármazottja a mai Kecskeméti utca 10—12. számú ház helyén 1878-ban nyitott csemegekereskedést, ahol saját készítésű ételeket is árusított.

A dobostortát az 1885-ös országos kiállításra tervezte, kísérleteit azonban már egy évvel korábban siker koronázta. Hamarosan külföldi megrendeléseket is kapott a gyorsan népszerűvé vált csemegére. Annál is inkább, mert a Dobos-féle torták szakszerű csomagolása sértetlenül kiállta a szállítást is.

A dobostortát megjelenése után sokan próbálták utánozni, jó ideig azonban sikertelenül. Dobos C. József 1906-ban az ipartestületnek adta át receptjét, s azóta is eszerint készül az eredeti dobostorta.

A Fővinform jelenti

Új forgalmi rendet alakítottak ki Óbuda egyik pontján: március 14-től, szerdától mindkét irányban haladhatnak járművek a Kórház utcában, a Fő tér és a Miklós utca közötti szakaszon.

Pályaépítés miatt teljes szélességében lezárják a kőbányai Kőér utcai vasúti átjárót március 14-én 9—18, 15-én 11—16, illetve 16-án 8—12 óra között. A terelőút: Vaspálya utca, Zalka Máté tér, Barabás utca.

Felbontották a városból kifelé vezető sávokat a XI. kerületi Szirmai István utcában a Hamzsabégi út kereszteződésénél. Az érintett területen a posta kábeleit fektetik, előreláthatóan március 16-ig.

Ideiglenesen módosítják a 2-es és a 4-es autóbusz vonalát: március 14-én 9 órától 12 óráig a Pest felé haladó járművek a Böszörményi út, Ugocsa utca és a Márvány utca érintésével közlekednek, s nem állnak meg a Kiss János altábornagy utcánál, a Tartsay Vilmos utcánál és a Márvány utcánál. Új megállót jelöltek ki számukra a Kiss János altábornagy utca előtt, a 102-es autóbusz megállójában, valamint az Ugocsa utcában.

Autóbusz helyettesíti március 14-én 21.40-től üzemzárásig a 74-es trolibuszt a vonal teljes hosszában.

RADIÓ

KOSSUTH

6.27: Helyem a közösségben
6.57: Petőfi napjai
9.17: Népdalok
9.49: Tarka mese, kis mese
10.05: Diákfélóra
10.35: Rádiószínház: Egy nap a sebészetben
11.26: Weiner: Csongor és Tünde — szvit
12.30: Ki nyer ma?
12.45: Magvetők
13.05: Operaslágerek
13.35: Dzsesszmelódiák
14.29: Miska bácsi levelesládája
15.05: Kamarazene
15.23: MR 10—14
16.03: Szovjetunió népeinek zenéjéből
16.18: Offenbach—Rosenthal: Párizsi vidámságok
16.49: Kritikusok fóruma
17.05: Munkások 1984-ben
17.30: Operettfelvételekből
17.45: Népzene
18.15: A jövendőmondók — mese
18.25: Mai könyvajánlat
18.30: Esti magazin
19.15: Húsz évad egy színháznál
19.35: Szimfonikus zenekari hangverseny
20.15: Egy pálya vonzásában
21.20: Szonáták
21.30: Külpolitikai klub
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Zene és hazaszeretet
23.40: Szimfonikus táncok
0.10: Dalok

PETŐFI

6.05: Márciusi énekek
8.20: Tíz perc külpolitika
9.30: Válaszolunk hallgatóinknak
9.45: Filmzene
10.00: Zenedélelőtt
11.35: A Szabó család
12.05: Népi zene
12.35: Tánczenei koktél
13.25: Kis magyar néprajz
13.30: Labirintus
14.00: Zenés délután
16.00: Mindenki iskolája
16.40: Fiataloknak!
17.30: Ötödik sebesség
18.35: Verbunkosok, nóták
19.15: Zenei tükör
19.45: A Genesis együttes felvételei
20.35: Rádiószínház: Az emberevő
21.44: Meseautóban
22.28: Dzsessztrió
23.20: Sztár született

3. műsor

9.00: Kamaraművek
10.00: Csajkovszkij: I. szvit
10.30: Stúdió 11 felvételei
11.05: Czdira László játszik
11.30: Zenés játékokból
12.00: Zenekari muzsika
13.46: Wagner: Tannhäuser
17.00: Iskolarádió
17.30: Az ELTE Bartók Béla vegyes kara énekel
18.10: Popper-művek
18.30: V materinskom jazyku
19.05: Iskolarádió
19.35: Népi zene
20.15: Külföldi tudósok a szó
20.30: A rocktörténet nagy előadói
21.30: Bach-művek
22.30: Operaest

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST, 1. műsor

8.00: Torna
8.05: Iskolatévé
9.35: Delta
10.05: Visszatérés Oberndorfba — amerikai tévéfilm
10.55: Környező világunk
15.00: Iskolatévé
16.30: Kétmillió (FF)
17.05: Lengyel utak
19.10: Torna — Esti mese — Híradó
20.00: Családi kör (FF)
20.50: Önarckép
22.00: A hazai agykutatás műhelyeiből
22.45: Híradó

2. műsor

17.35: Szókimondó
18.20: Szülők iskolája
18.50: Sínen vagyunk — riport (FF)
19.25: Leonard Bernstein saját műveit vezényli
20.00: Tudósklub 84
21.10: Híradó
21.30: Bezárva — holland film
22.35: Képújság

SZÍNHÁZ

Bábszínház: Csipkerózsika Jókai tér — 10) — Jeles napok (Népköztársaság útja — 3). — **Gyermekszínház:** Aranykulcsocska (10) — Bolondmalom (3). — **Erkel Színház:** Hamupipőke (7). — **Egyetemi Színpad:** Fehér-zöld-piros-fehér-zöld (7). — **Katona József Színház:** Két bagatell (7). — **ORI:** Az úgynevezett régi jó világban (8). — **Játékszín:** Maugli (3). — **József Attila Színház:** A régi nyár (7). — **Nemzeti Színház:** Titkos záradék (7). — **Várszínház:** Margarida asszony (7). — **Madách Színház:** Béla király (7). — **Kamara:** Galopp a Vérmezőn (7). — **Mikroszkóp Színpad:** Motoszkák (10) — Bal? Jobb? Bal!! (f8). — **Operettszínház:** Halálos szerelem (f8). — **Radnóti Miklós Színpad:** Toldi (3) — Atlantisz (8). — **Rock Színház:** West Side Story (Pataky MH — 7). — **Szkénè Színház:** Nagy László-emlékest (8). — **Thália Színház:** Fáklyaláng (6). — **Stúdió:** Miss Arizona (f8). — **Vidám Színpad:** Elvámolt éjszaka (7). — **Vígszínház:** Ugyanaz hátulról (7) — Csontváry (f9). — **Pesti Színház:** Az elefántember (7). — **Pesti Vigadó, Hangversenyterem:** Prunyi Ilona zongoraesetje (f8). — **Kamaraterem:** Az utolsó hősszerelmes (7). — **Nagycirkusz:** Gála 83 (f8).

Népszínház: Varázshegedű (Nagyoroszi — 4) — A kör négyszögesítése (Nagyoroszi — f8). — A királylány bajusza (Rum — f4) — A harmadik fiú (Szolnok — f11, f3) — Trón alatt a király (Kazincbarcika — 11, 2) — Az ezred lánya (Mokó — f8). — **Békéscsabai Jókai Színház:** Fehér szerecsen (3) — Bolha a fülben (7). — **Győri Kisfaludy Színház:** Győri balettest (7) — A mosoly országa (Székesfehérvár — 7). — **Kaposvári Csiky Gergely Színház:** A kert (7). — **Miskolci Nemzeti Színház:** Maugli (3) — Rómeó és Júlia (7) — A néma levente (7). — **Szolnoki Szigligeti Színház:** Egy szerelem (7) — Emigránsok (Szentes — 7). — **Szegedi Nemzeti Színház:** Mária főhadnagy (7) — Kár, hogy kurva (7). — **Veszprémi Petőfi Színház:** A házasságszerző (7). — **Zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház:** A tűszszedők (7).

HANGVERSENYEK

Zeneakadémia: Prokofjev-, Debussy-, Bartók-művek (f8). — **Kalocsa, MH:** Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye (6).

MAI MŰSOROK

Téglás történet

Bátaszék messze van Budapesttől – Csak a sikerek elmondására kapott engedélyt

A Bátaszéki Téglagyár sorsa egyáltalán nem közömbös a Tégla- és Cserépipari Tröszt számára. Az országban ez a legnagyobb üzem, tavaly százmillió forintot költöttek rá. Korszerű az olasz gyártósor, sikeresek az új, hőtakarékos téglafajták. Mégis Bátaszék volt fennállásának tíz esztendeje alatt az iparág „anatómiai lova".

A rajt sem volt sikeres: a gyár fölépítése után kiderült, hogy az agyag, amire a termelést alapozták, nem is olyan kiváló, mint hitték, sőt, mészkővel erősen szennyezett. Ebből gyenge minőségű cserép készült. Az árakat évről évre meghaladták a költségek, végül az olaj dárgulása a lefelé futó spirál végpontjára juttatta a gyárat: tavaly a veszteségesek listájára került.

A fele selejt

Kilenc hónapja új vezető áll az élén: *Dr. Németh Antal.* Rendet és tisztaságot akar. Szándéka jelképesen is értendő.

A rendteremtésnek már láthatóak a külső jelei. A gyárudvaron katonásan sorakoznak az egységrakományok, áttekinthetőbb a technológiai folyamat az üzemben — ám kisebb lépésekkel araszol előre a belső átszervezés, a termelékenység. Pedig a számonkérés mindig *a mennyiséggel* kezdődik.

A gyárvezetőnek nem kell a híreket meghallgatnia, hogy tudja, mekkora hullámokat ver az országban a téglahiány és a nyomában járó spekuláció. Van hivatali telefonja, amelyen megkeresik a nyomós indokra és ismeretségre hivatkozók.

— A terveinket készítő vállalat, a hitel-visszafizetésünkért aggódó tröszt és bank, de gyakorlatilag az egész népgazdaság számonkéri, *mennyi cserepet, téglát gyártunk* — mondja dr. Németh Antal. — Az idén *14,5 millió darab cserép* készül (ez egymillióval több, mint amennyit várnak tőlünk), és 77 millió kisméretű egységnek megfelelő tégla. Ezzel elérkeztünk lehetőségeink *felső* határához. Nálunk folyamatos a termelés, nem lehet még egy műszakot ráhúzni, hogy több legyen az áru. Itt esélyt csak a termelékenység növelése adhat és a minőség javítása.

A szakemberhiánnyal küzdő, az olasz technológiát tanuló gyárnak a vállalat által előírt minőségi követelményeket nem lesz könnyű teljesíteni. Még tavaly, az első félévben végzett ÉMI-vizsgálat is *csak 50 százaléknyi* első osztályú sajtolt cserepet talált, de volt olyan széria, amelyikben egyáltalán *nem volt kifogástalan minőségű* ...

Az anyaghibákat és az emberi figyelmetlenséget lassan kiszorító gépesítés ellenére az áttörés nehezen következik be. Még most is végigfutnak a technológiai láncon azok a mázas cserepek, amelyekről a szállítószalag mellől is látni, hogy töröttek, repedtek, és így csak a selejtet duzzasztják.

— A vállalat az idén 8 százalékos selejtet engedélyezett a vázkerámiánkra — folytatja a gyárvezető. — Ezt türelmes gesztusnak tartom a részükről, de remélem, *6 százaléknál nem lesz több* a használhatatlan áru.

— *Mi a remény alapja?*

— Megpályáztunk egy 40 millió forintos kiegészítő beruházást. Megkaphatnánk az összeget, ha garantálni tudjuk a mennyiségnövekedést. Még ennyi pénz kellene, hogy gépesíthető legyen az agyag szétválasztása, ami a minőségjavítás feltétele. Van még olyan munkahelyünk, ahol kézzel rakodják a 4—5 kilós téglákat, ez is gépesítésre vár. A minősítés jelenleg a szabad ég alatt, pontosnak egyáltalán nem nevezhető kézi válogatással történik. Ha a korszerűsítéstől messze állunk, legalább egy tetőt kapjanak az emberek a fejük fölé. Ameddig nincsenek meg ezek a feltételek, lehetetlennek látszik a vállalati terv, hogy a cserép minőségháyada — az első osztályos áruk aránya — 95, a színes árué 93 százalék legyen.

Akar valamit, de...

Az új gyárvezető a rendteremtés nem túl hálás szerepét kettős figyelem kereszttüzében próbálja. Kinevezői, a tröszt vezetői tudják, mennyire idegölő a poszt, amelyikre dr. Német Antalt állították. De felajánlották segítségüket: okos ötleteivel, kidolgozott javaslataival kopogtathat náluk ...

A téglaiparban azonban nem tröszti, hanem *vállalati* irányítás van. Budapestről legfeljebb *tanácsot* adhatnak a gyárvezetőnek, nem pedig utasítást, mert ő a vállalat *közvetlen* fennhatósága alatt áll — a Baranya—Tolna megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat Pécsen található. Közelebb van ugyan Bátaszékhez, mint a főváros, de a távolság nemcsak kilométerekkel mérhető.

Az igazgatóhelyettes munkaideje után fogad, és nagy ívű tablót fest tizennégy gyáregysége sikereiről. Aztán hirtelen visszakérdez:

— *Ugye, Bátaszék önállósulni akar?*

Nem, közvetítem dr. Németh Antal válaszát, de ott a helyszínen érezni igazán, milyen hosszú az út a pécsi központtól a bátaszéki gyárig, a döntéshozástól a végrehajtásig. Németh véleménye szerint egy menedzsertípusú vállalatirányítás *eredményesebb* volna. Ami rájuk tartozik, azt hadd döntsék el ők.

Az izgatóhelyettes azt állítja, hogy Némethnek *még frissek* a tapasztalatai, és mindent át akar szervezni, tehát *támogatásra szorul.* Ezért is adta neki *utasításba,* hogy *csak a termelés sikereiről nyilatkozhat.* Elődeit, helyzetét nem minősítheti.

Támogatásra szorul?

Pedig a téglaiparban akad más, ami „támogatásra" szorul. Például az értékesítés enyhén szólva is bürokratikus rendszere, ami sok téglagyár vezetőjének ideigeit őrölte már fel. Naponta kellene megmagyarázniuk az ajtajukon tégláért kopogtatóknak, hogy *az igények összegyűjtése és az értékesítés* a vállalati központban történik. Valahogy úgy, ahogy Bátaszék irányítása Pécsről ...

És sokan nem bírják ezt a kemény csatát. Németh Antal elődei sem bírták. Egyiküket 23 évi gyakorlat és két infarktus után leköszönt. Másikuk a leváltás után fél évvel meghalt.

— Gyárunk tavaly „ledolgozta" 50 milliós veszteségét — fejezi be szigorúan határok közé szorított beszélgetésünket dr. Németh Antal —, és 3 millió forintos *nyereséggel* zárjuk az évet, az energiamegtakarításnak és az értékesebb termékek nagyobb arányának köszönhetően.

Ennél többet nem mond a gyárvezető. Hiszen nem először hajózik mélyvízeken. Mielőtt kiválasztották a harminc jelentkező közül, gépészmérnöki végzettségét és szervezéstudományi doktorátusát egy nem kevésbé rázós szakmában, a gázkészülékgyártásban kamatoztatta. A téglaiparban nem jósolható neki könnyű győzelem. Legalább arra vigyáz, amire tud. Nem ad támadási felületet — maga ellen ...

Szikora Katalin

Egy hét a világgazdaságban

Sebezhető és nagyadósok

Miközben megkezdődött a Nemzetközi Valutaalap szokásos tavaszi, úgynevezett „interim" bizottsági ülése, a párizsi székhelyű OECD közzétette elemzését a fejlődő országok eladósodásáról. A tanulmány megállapítja, hogy a harmadik világ adósságállománya tavaly *csaknem 10 százalékkal növekedett,* elérte a 606 milliárd dollárt és a fizetési zavarok 35 ország esetében vezettek oda, hogy a hitelezőkkel rendkívüli tanácskozást kellett kezdeni.

Az anyag megfelelő hátteréül szolgált annak a vitának, amit az IMF-bizottság ülésén később a tagállamok lefolytattak arról, hogyan segíthet a jövőben a szervezet jobban a kritikus zónába jutottaknak. A gond nagyságát érzékelteti, hogy 1982-ben tőketörlesztésre és kamatokra 108 milliárd dollárt kellett a harmadik világnak költenie, tavalyra ez 96 milliárdra „mérséklődött".

Sajátos együttműködés

Az OECD-jelentésből azonban kiderül, hogy a teljes adósságállomány 43 százaléka mindössze *4 országra jut.* A világrekordot Brazília tartja, tartozása 97 milliárd dollár, Mexikó 83 milliárdos, Argentína és Dél-Korea korábbi hitelfelvételi teljesítménye nagyságrenddel marad el a listavezetőkétől, ők „csak" 42, illetve 41 milliárd dollárral állnak a sorban.

Az érdekesség az, hogy a gyakorlatban ezzel a 43 százalékkal van a kisebb gond. Nem csak azért, mivel a névsor tartalmazza azt a Dél-Koreát, amelyet a nemzetközi gazdasági közvélemény *egyáltalán nem tart csődbe jutottnak és amelyet minden alaposabb nemzetközi elemzés az új növekedési központnak tartott* ASEAN-nal együtt emleget. A jelek szerint a nagy adósságállománnyal rendelkezők esetében kialakult a hitelezők és a kölcsönfelvevők olyan *együttműködése,* amely szinte garantálja ezen országcsoportnak a csőd elkerülését. Ami néhány napja Argentínával történt, jó példa. Az ország nem fizetett ki esedékességkor 500 millió dollárnyi kamatot. Közelgett március 31-e, mely az USA-ban a bankok első negyedévi mérlegének zárónapja. Ha a kamatok addigra sem érkeznek be, az argentin hiteleket a pénzintézetek kénytelenek lettek volna „rossznak" minősíteni és tartalékaikkal (ha szükséges, alaptőkéjükkel) szemben leírni. A határidő azonban a megfelelő megoldás kidolgozására késztette a bankokat. Először adtak Argentínának 100 millió dollár *új hitelt,* amit az azonnal visszaszármaztatott a kamatokra. Aztán pedig *„rábeszélték"* az Egyesült Államok pénzügyminisztériumát és még négy, ugyancsak adósságsújtotta latin-amerikai országot, hogy *adjanak össze további 300 millió dollárt* Argentína részére úgy, hogy az új polgári kormányzat végül csak 100 milliót volt kénytelen „a sajátjából" bedobni. A „mentőosztagok" érdekeltsége világos volt. Az USA pénzügyminisztériumának — különösen választási évben — *aligha volt szüksége egy bankválságra,* és az akcióban részt vett Brazília és Mexikó joggal feltételezett összefüggést a saját hitelképessége és Argentína felszínen maradása között.

Érdemes azonban hozzátenni, hogy *Argentína* — mely a harmincas évek elején a világnak talán *nyolcadik leggazdagabb országának számított* — ma is élelmiszer-exportőr és energiából önellátó. A tőkés világgazdaságban mutatkozó fellendülés önmagában javítja kereskedelmi mérlegét, nem lehet tehát gazdaságilag egy „csődtömegnek" tekinteni. Brazília nyersanyagokban való gazdagsága közismert, fejlődik az ország ipari exportja. Mexikó esetében a Miguel de la Madrid-kormányzat *18 hónap alatt jelentős javulást* tudott elérni igaz, ennek ára *az életszínvonal tavaly regisztrált 20 százalékos csökkenése volt.*

Nem izgatnak senkit

A három nagy latin-amerikai adós esetében tehát adottságaik, az általuk folytatott kiigazító gazdaságpolitika és a felvett kölcsönök nagysága együtt valószínűsíti azt, hogy a „trió" *el fogja kerülni a formális csődeljárást.* A világ pedig hozzá fog szokni az átütemezési tárgyalások sajátos légköréhez, a mesterségesen dramatizált hangulathoz, mely azért — mint Moliére vígjátékaiban — utat enged a happy end-nek.

Eddig csak azokat a tényezőket vettük elő, melyek — legyen természetük akár gazdasági, akár politikai — *„megvédhetik"* az illető fejlődő országot attól, hogy a korábban felgyülemlett adóssága következtében szabályosan csődbe menjen. Azt jelenti-e mindez, hogy a harmadik világ adósságállománya csak *mesterségesen felfújt látszatprobléma?* Korántsem. Miközben aggódó figyelem kíséri Mexikót, senki sem érdeklődik a „kisadósok" sorsa iránt. Ezek nem több tízmilliárddal, hanem „csak" *néhány százmillióval* tartoznak. Ebbe a kategóriába tartozik a legtöbb afrikai ország. Ezeknek a sorsa *nincs nagybankokéval* összekötve, fizetéseik *nem izgatnak minisztériumokat,* adottságaik azonban *lényegesen kedvezőtlenebbek* akár Délkelet-Ázsiánál, akár Latin-Amerikánál. Ezek az államok tűnnek ma *a legsebezhetőbbeknek.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Módosítják a kollektív szerződéseket

Élni a nagyobb önállósággal

Országszerte áprilisban zajlanak le a kollektív szerződések vitái; a vállalati vezetők beszámolnak a szerződésekben foglaltak elmúlt évi teljesítéséről, s megvitatják a dolgozókkal, 1984-re milyen módosítások szükségesek. Az *Állami Bér- és Munkaügyi Hivatalban* rámutattak, hogy a vállalati munka új feltételei és az időközben megjelent jogszabályok lényegében mindenütt *szükségessé teszik* az öt évre szóló kollektív szerződések módosítását.

A megnövekedett vállalati önállóság lehetőséget ad rá, hogy rugalmasan gazdálkodjanak a munkaerővel, a munkaidővel. Így a berendezések jobb kihasználása érdekében vállalaton belül, akár üzemrészenként is *egymástól eltérően* állapíthatják meg a munkarendet, a műszakok számát, s ha a feladataik idényjellegűek, akkor ennek megfelelően akár hónapokra is eltérően *szabályozhatják* a napi munkaidőt.

Az év elején változtak a dolgozók *besorolási* kategóriái, valamint bértételeik alsó és felső határai is, ezt a kollektív szerződéseken is *át kell* vezetni.

A megfelelő *szakember-utánpótlás* minden vállalat érdeke, ezért arról is dönthetnek a kollektív szerződésekben, hogy nagyobb *kezdőfizetést adnak annak a fiatalnak,* aki kiemelkedő eredménnyel végezte tanulmányait.

A kollektív szerződések az idén már új módon intézkednek a vállalati *kitüntetésekről.* Most már *nem írják elő* központilag sem a kitüntetések fokozatait, sem az azokkal járó összegeket, mindenütt *önállóan* döntik el, hogy a jó munkáért milyen kitüntetéseket adományoznak.

A kollektív szerződések módosításánál a béren kívüli juttatásokat is vizsgálják, hogy *a legfontosabbakra* a mai szűkös anyagi lehetőségek között is *jusson.* A legnagyobb összeget mindenütt változatlanul a dolgozók testi épségének és egészségének védelmére koncentrálják. A további szociális feladatokat pedig rangsorolják. *(MTI)*

A hírközlés jelene

Tudományos konferencia

Kétnapos országos ifjúsági tudományos konferencia kezdődött Hírközlő rendszerek és berendezések címmel hétfőn a *Távközlési Kutató Intézetben.* A tanácskozást a *KISZ központi bizottsága* értelmiségi fiatalok tanácsa kezdeményezésére, az országos középtávú kutatási-fejlesztési tervhez kapcsolódóan a Távközlési Kutató Intézet KISZ-szervezete és a *Budapesti Műszaki Egyetem* KISZ-szervezete a *Híradástechnikai Tudományos Egyesület* bevonásával második alkalommal rendezi meg.

A részvevők három szekcióban, több mint 60 előadást hallgatnak meg. Kiemelt témaként szerepel a *rádióhírközlő és mikrohullámú* rendszerek tervezése, gyártása és méréstechnikája; valamint az átvitel- és kapcsolástechnikai áramkörök és berendezések fejlesztése. *(MTI)*

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Kereskedelmi ellentét

Eredmény nélkül ért véget a hétvégén a *Nemzetközi Valutaalap* (IMF) és a *világbank* közös fejlesztési bizottságának tanácskozása. Az USA és *Japán* közötti kereskedelmi ellentétek miatt kérdésessé vált, hogy a világbank fiókintézete, a Nemzetközi Fejlesztési Társaság (IDA) júliustól *elkezdheti-e* új segélyezési programját, és továbbra is vitatott maradt a világbank pénzügyi alapjainak 8,4 milliárd dolláros növelése.

Brnói díjak

Kiosztották a fogyasztási cikkek 15. *brnói* nemzetközi vásárának aranyérmeit. A bíráló bizottság összesen 45 terméket ítélt kitüntetésre érdemesnek, közülük *32 csehszlovák, 3 szovjet, 2—2 jugoszláv és brit, illetve egy-egy bolgár, kínai, francia, NDK-beli, lengyel és osztrák* terméknek ítélte. A kiválasztott cikkek *újszerű* műszaki megoldásukkal, gazdaságosságukkal, kedvező használati tulajdonságaikkal és korszerű formatervezésükkel vívták ki az elismerést, de fontos szempont volt az energia- és anyagtakarékosság is.

A sztár talicska

Egy különleges *tűzoltókészülék* nyerte el a 17. *genfi feltalálók* vásárának nagydíját: a berendezéssel *egyetlen perc alatt* egy átlagos lakótelepi lakást lehet *telefújni* oltóhabbal. A brit *Symtol Engineering* cég habfejlesztőjét egyébként a tűzoltófecskendőre is lehet kapcsolni, és a jelentések szerint a benne lévő folyadéknál majd ezerszerte nagyobb mennyiségű vegyileg semleges habot képes előállítani.

A látogatók közönségdíját az a *talicska* nyerte el, amelynek kerekét a szokásosnál *hátrább* tették. Az elöl alátámasztott taligának állítólag azok az *idősebb* emberek vehetik hasznát, akik gyakori hátfájásra panaszkodnak, de azért szeretnek kerti munkát végezni. Gördítéshez a talicska rúdját *nem emelni, hanem lenyomni* kell. *(MTI)*

Emlékünnepség, koszorúzás

A volt koncentrációs táborok felszabadulásának évfordulóján

A volt koncentrációs táborok *felszabadulásának* 39. évfordulója alkalmából a *Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége, a Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága* vasárnap emlékünnepélyt rendezett Budapesten a *Magyar Néphadsereg Művelődési Házában. November László*, a NÜB elnöke megnyitójában emlékeztetett rá: 39 éve, hogy a szovjet hadsereg győzelmes csapatai, a szövetséges erőkkel együtt megsemmisítették a náci hordákat, és *megnyíltak* a koncentrációs táborok kapui.

Az ünnepség szónoka, *Darvasi István*, a *Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége* országos bizottságának tagja, beszédében visszatekintett a négy évtizeddel ezelőtti eseményekre, emlékeztetett rá, hogy 1944. március 19-én *a magyar zsidó lakosság* 725 ezer lelket számlált; ebből 508 861-et hurcoltak el, és közülük 502 ezer vált a gázkamrák, krematóriumok *áldozatává*. Rajtuk kívül elhurcoltak még sok ezer kommunistát, szociáldemokratát, szakszervezeti vezetőt és más baloldaliakat, nemzetiségieket, cigányokat, és a Horthy-rendszer értelmiségének számos haladó tagját, *aki szakított és szembefordult* a szovjetellenes háborúval, a német fasisztákkal való szövetség politikájával.

Darvasi István hangoztatta: bár a haláltáborokat túlélték száma mindegyre fogyatkozik, mégis *szükségesek* ezek a megemlékezések, nemcsak azért, hogy emlékeztessenek az egykor történtekre, hanem azért is, mert *az emberiség ma sem lehet biztos benne*, hogy amit a hitleri Németország hóhérai Európa népeivel, sőt köztük saját szövetségesei, így Magyarország *ellen* elkövettek, nem ismétlődhet meg ma is, másutt, más formában, esetleg másokkal.

*

A Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége, a Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága — hazánk felszabadulásának 39. évfordulója alkalmából — vasárnap délelőtt *koszorúzási* ünnepséget rendezett Budapesten, a volt Gestapo-fogház *Gyorskocsi* utcai falán elhelyezett emléktáblánál. *(MTI)*

Kőrösi Csoma Sándor-megemlékezések

Sarlós István vezetésével küldöttség érkezett Új-Delhibe

(Folytatás az 1. oldalról)

rendszerezte és kiadta a *zanglai, puktali és kanami* lámakolostorokban tíz éven át végzett tanulmányainak tudományos eredményeit. A küdöttség elzarándokol a *Himalája* lábainál elterülő Dardzsilingbe, és lerója kegyeletét *Kőrösi Csoma Sándor* sírjánál.

A magyar vendégek indiai tartózkodása alkalmat szolgáltat magas szintű politikai megbeszélésekre is. *(MTI)*

Sarlós István Új-Delhiben hétfő délután megkoszorúzta *Mahatma Gandhi és Dzsavaharlal Nehru*, a két nagy indiai államférfi emlékművét. Ezután hivatalában felkereste *Seila Kaul* közoktatási és kulturális államminisztert. Később ellátogatott a világhírű *delhi* egyetemre, India legnagyobb felsőoktatási intézményébe, amelynek tizenegy karán és társult kollégiumaiban összesen 125 ezer diák tanul.

Sarlós István átadta a delhi egyetemnek a Kőrösi Csoma Sándor Országos Emlékbizottság ajándékát: *több száz kötet, főleg orientalisztikai témákkal foglalkozó könyvet.* Seila Kaul művelődési államminiszter hétfőn vacsorát adott a magyar küldöttség tiszteletére.

*

Hétfőn a *londoni egyetem* orientalisztikai és afrikai intézetében Kőrösi Csoma Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából tudományos konferencia kezdődött.

A kilenc meghirdetett előadás részben Csoma életpályájával és a *britekhez fűződő viszonyával* foglalkozik, részben szemelvényeket kínál a modern tibetológia eredményeiből.

Hétfőn este a brit orientalisztikai intézet könyvtárában *Bányász Rezső* londoni magyar nagykövet emlékkiállítást nyitott meg, amelynek anyagát részben angliai egyetemek kincseiből, részben *Magyarországról* érkezett küldeményekből állították össze. A magyar nagykövet bejelentette, hogy az intézetnek a Csoma-évforduló alkalmából végzett tevékenysége elismeréseként *a magyar állam* a kiállítás honi anyagát a londoni egyetemnek *adományozza.*

*

Kőrösi Csoma Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából emlékérmet bocsátott ki a *Magyarországi Buddhista Misszió.* Kiváló külföldi tudósok mellett ezzel a kitüntetéssel jutalmazták *Ligeti Lajos* akadémikust, *Benedek István* írót, valamint a *Hopp Ferenc* Kelet-ázsiai Múzeumot és a Kőrösi Csoma Társaság. *(MTI)*

Eltörölték az alapdíjat

Ösztönözni az öntözést

A *Minisztertanács* elvi állásfoglalásának megfelelően a Gazdasági Bizottság a már márciusban hozott intézkedésein túl a gazdaságokat 1984-re *mentesítette* az öntözési alapdíj fizetésének kötelezettsége alól. Ez évben az öntözés után nem kell vízdíjat fizetniük.

Pénzügyi kedvezmény és *állami támogatás* nyújtható öntözőgépek és berendezések vásárlásához is. Azok a gazdaságok pedig, amelyeknek az öntözés miatt többlet munkadíjat kell fizetniük, *egyedi* felülvizsgálat alapján mentesülhetnek e többlet munkadíj adójának kötelezettsége alól.

Az elmúlt napok esőzései ellenére egyébként az ország területének legnagyobb részén a talajok vízkészlete *változatlanul kisebb a sokévi átlagnál*, az aszály tovább tart. Ilyen körülmények között rendkívül nagy szükség van arra, hogy a mezőgazdaságban az öntözés *minden lehetőségét* a legteljesebben kihasználják.

A kedvezményekről szóló részletes tájékoztatást a MÉM Értesítőben találhatják meg az érdeklődők.

*

Az elmúlt napok esőzései után is változatlanul szükség van az öntözésre, a természet csapadékadóssága ugyanis továbbra is fennáll. A mezőgazdasági nagyüzemek fiataljai — a KISZ KB mezőgazdasági fiatalok tanácsának és a MÉM ifjúsági bizottságának felhívása nyomán — országszerte segítik az öntözési program teljesítését.

KÖZELET–DIPLOMÁCIA

Üdvözlő távirat

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait *II. Margit* királynőnek születésnapja, Dánia nemzeti ünnepe alkalmából.

Baráti találkozó a csehszlovák nagykövetségen

A magyar—csehszlovák baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 35. évfordulója alkalmából *Ondrej Durej*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete tegnap baráti találkozót rendezett a nagykövetségen. A találkozón részt vett *Szűrös Mátyás*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára, *Várkonyi Péter* külügyminiszter, valamint az MSZMP KB külügyi osztálya és a Külügyminisztérium több vezető munkatársa.

Magyar—szovjet ipari tárgyalások

Kapolyi László ipari miniszter meghívására tegnap Budapestre érkezett *Alekszandr Sokin*, a Szovjetunió elektronikai ipari minisztere. Itt-tartózkodása alatt tárgyalásokat folytat magyar partnereivel a két ország ipari együttműködésének fejlesztéséről, és felkeresi a Mikroelektronikai Vállalatot, ahol szovjet technológiákkal fejlesztik a mikroelektronikai alkatrészek gyártását.

A Vatikán képviselői Magyarországon

Luigi Poggi érsek, rendkívüli felhatalmazású pápai nuncius, páter *John Bukowsky*, az egyházi közügyek tanácsa munkatársa kíséretében az elmúlt héten Magyarországon tartózkodott. A vatikáni diplomaták — a szokásos konzultáció keretében — a két felet érintő időszerű kérdésekről eszmecserét folytattak *Miklós Imre* államtitkárral, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökével. A szentszék képviselőit fogadta *Sarlós István*, a Minisztertanács elnökhelyettese. A vatikáni küldöttség találkozott *dr. Lékai László* bíborossal, a magyar katolikus püspöki kar elnökével.

Klaus Höpcke magyarországi látogatása

Klaus Höpcke, az NDK kulturális miniszterhelyettese a Művelődési Minisztérium vendégeként április 11—15. között Budapesten tartózkodott. Itt-tartózkodása során fogadta *Köpeczi Béla* művelődési minisztert, tárgyalt *Tóth Dezső* miniszterhelyettessel, valamint *Tarnóc Márton* kiadói főigazgatóval. Klaus Höpcke a könyvkiadás aktuális kérdéseiről az NDK kulturális központjában adott tájékoztatót, az Eötvös Loránd Tudományegyetemen a német tanszék hallgatói előtt pedig Könyvújdonságok, irodalmi viták az NDK-ban címmel tartott előadást.

Tímár Mátyás Moszkvába utazott

A Nemzetközi Beruházási Bank és a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank április 17—19. között tartja soron következő tanácsülését Moszkvában. A két bank tanácsa — a napirend szerint — megtárgyalja az 1983. évi munkáról szóló beszámolót, és megvitatja az idei hitelezési tevékenységről szóló előterjesztést. A magyar küldöttség *Tímár Mátyásnak*, a Magyar Nemzeti Bank elnökének vezetésével tegnap elutazott Moszkvába.

A finn parlamenti delegáció látogatása Miskolcon

A hazánkban tartózkodó finn parlamenti delegáció vasárnap Miskolcon tett látogatást. *Erkki Pystynen*, a finn parlament elnöke által vezetett küldöttséget fogadta *Rózsa Kálmán*, Miskolc város tanácselnöke, és tájékoztatta a vendégeket a város életéről. Ezt követően a delegáció tagjai meglátogatták a miskolci képtárat, a diósgyőri Vasas Művelődési Központot, majd Lillafüred szépségeivel, érdekességeivel ismerkedtek.

Tubák és pulóver, meg sok dollár

A műkincstolvajok tárgyalása

Tegnap kezdődött el a Fővárosi Bíróságon a műkincslopás tárgyalása. Négyen állnak a bíróság előtt, Kovács Gusztávot az elsőrendű vádlottat, különösen nagy értékre társtettesként elkövetett lopás büntettével, Raffai Józsefet bűnsegédként, a fiatalkorú Jónás Katalint bűnpártolás vétségével, Balogh Bélánét pedig hamis tanúzás büntettével vádolja az ügyészség. A tárgyalást dr. Hartay Henrik, a Fővárosi Bíróság elnöke vezeti.

— Honnan tudták, hogy pénzt ígérnek az olaszok?

— Mutatták meg mondták, hogy „dollár" — mondja a fiatalember, s mutatja is, hüvelyk- és mutatóujját összedörzsölgetve. Másik kezén bilincs, mellette áll a fegyőr.

Hajnal bár, Bástya, Budapest Szálló — állandóan visszatérő helyszínek, mintha sehol másutt, csak ezeken a helyeken zajlott volna a vádlottak élete.

Kovács Gusztáv zavarodott, rövid mondatokban válaszol a kérdésekre. *Dr. Hartay Henrik türelmesen* kérdezgeti a történtek részleteiről, az elsőrendű vádlott izgatott. Féltestvérét, *Raffai Józsefet* próbálja menteni minden válaszával. Egyikük sem először áll bíróság előtt, Kovácsot rablás, Raffait üzérkedés miatt ítélték el korábban.

Valutázás és terepszemle

A vádirat szerint Raffai, Kovács és *Jónás Katalin* tavaly októberben ismerkedett meg *Ivano Sciantival* és *Iori Grazianóval*, akik hamis útlevéllel, illegálisan tartózkodtak Budapesten. Különböző szórakozóhelyekre jártak közösen, és meglátogatták az olaszokat az Elnök utcában bérelt lakásban is. Kisebb-nagyobb kölcsönökkel is kisegítették őket. Raffai egyszer négyezer, majd tizenkétezer forintot adott, cserébe zálogul aranykarkötőt, órát kapott. Segített egyszer a Magyarországra látogató *Giacomo Morininek* is, Kovács adta el az olasz aranyékszereit.

Ivano Scianti, és Giacomo Morini azzal a szándékkal érkezett Magyarországra, hogy a Szépművészeti Múzeumból ellopjanak néhány értékes festményt. Ehhez persze szükségük volt magyar segítőtársakra is. Így esett a választásuk Kovácsra és Raffaira, akikkel közelebbi kapcsolatban voltak. *„Sok dollár"* lesz, ígérték a két fiatalembernek, s kézzel lábbal mutogatva magyarázták el, mit kell tenniük. Prospektust szereztek, aláhúzták benne, melyik képek „érdeklik" őket, illetve a megrendelőt, a *görög „olajmilliomost"*. Az olaszok *tíz-tízezer dollárt ígértek* Kovácsnak és Raffainak, ha sikerül megszerezni a képeket.

Kovács és Raffai nem sokat tétlenkedett, a megbeszélést követően terepszemlét tartottak a Szépművészeti Múzeumnál, kívülről megnézték, hogyan lehetne *nyélbe ütni az „üzletet"*, ellopni a képeket. Eközben Ivano Scianti, Iori Graziano és Giacomo Morini átköltöztek a Labanc utcába, ott béreltek lakást, s november 3-án megérkezett Pestre a másik két olasz, *Giordano Incenti* és *Carmina Palmese* is. Ők a Budapest Szállóba költöztek. A két újonnan érkezettet Jónás Katalin kísérte a Labanc utcai lakásba, ahol a műkincslopás részleteit beszélték meg. *„Alarm no problem"* — utaltak az olaszok a biztonsági berendezés hiányára, a két magyar azonban nem sokat értett a megbeszélésből. Jónás Katalin, aki tud olaszul, csak annyit mondott nekik a beszélgetésről, hogy *semmi közük hozzá*. Délután Kovács Gusztáv az olaszokkal elment, ismét megnézték a múzeumot, végigjárták a kiállítást, és Ivano Scianti megmutatta azokat a képeket, amelyeknek ellopását tervezték. Éjjel Raffai József két olasszal a Gundelből órákon keresztül azt figyelte, hogyan járnak ellenőrizni a teremőrök.

Másnap a Labanc utcában gyűlt össze a társaság. Az olaszok még valakit be akartak szervezni, az azonban *kevesellte a pénzt*, nem állt kötélnek. A közjáték után a társaság abban egyezett meg, hogy este, hatkor ismét találkoznak, a lopást kilenc óra utánra tervezték.

Megbeszélés a Labanc utcában

Estére összegyűlt a társaság, Ivano Scianti elmondta a részletes tervet. Raffai József a váratlanul és hívatlanul betoppanó Jónás Katalinnal a Halászbástya diszkóba ment, azután fölkerekedtek a többiek is, Kovács Gusztáv és Morini autójával a múzeumhoz mentek. Az állványzaton keresztül Kovács, Giordano Incenti és Iori Graziano bemászott az épületbe, s elvitték az előre megbeszélt festményeket. Innen ismét a Labanc utcai lakásba mentek. Kivágták a képeket a vakkeretből. A kereteket a *Lánchid környékén* a Dunába hajigálták, azokat öt nappal később Százhalombattán fogták ki a Dunából.

Kovács és két olasz társa, elmentek a Halászbástya diszkóba, ahol Raffai és Jónás Katalin várt rájuk. Együtt szórakoztak fél egyig. Mire visszamentek a Labanc utcai lakásba, Morini már elment, s csak Raffaello festménye, az *Ifjú képmása* volt a lakásban. Ezt Ivano Scianti odaadta Kovácsnak és Raffainak, mondván, hogy *rejtsék el*, amíg vissza nem jönnek érte. A festményt egy *pulóverbe csavarták*, s *nylonzsákba tették*, így ásták el Törökbálint és Érd között egy bokros részen, nem messzire az úttól.

A két magyarral megegyeztek az olaszok abban is, hogy telefonon tartják majd a kapcsolatot, megígérték, hogy a pénzt hamarosan küldik. Raffai a Menyecske utcában bérelt lakást, ennek telefonszámát írták föl az olaszok, s megegyeztek: ha a telefonban *„tubákról"* esik szó, az *a képet* jelenti, a „pulóver" pedig a pénzt, ami még jár Kovácsnak és Raffainak. Eközben Morini két társával együtt Letenyénél, hajnali fél öt tájban kicsempészte az országból a lopott képeket. Ivano Scianti és Iori Graziano november 6-án reggel utazott el, Bukarestbe mentek.

Jónás Katalin aznap hiába kereste az olaszokat a Labanc utcai lakásban. Azok *váratlan eltűnése*, s mindaz, amit róluk tudott — *hamis útlevéllel* érkeztek Magyarországra, az Interpol ekkor már *körözte őket* — joggal kelthette föl a leány gyanúját, hogy ismerősei lopták el a Szépművészeti Múzeum képeit. Jónás Katalin Iori Graziano miatt Bukarestbe utazott. Kovácstól és Raffaitól *kért pénzt erre*. Külföldről a megegyezés szerint fölhívta telefonon Kovácsot és Raffait, s közölte velük Iori üzenetét *„a csomag tubákra, amit ott felejtettem, nagyon figyeljetek, nehogy párás helyre kerüljön, mert ha nem olyan helyre rakják, ami száraz, akkor elromlik, és el lehet dobni..."* Nehogy elfelejtse, noteszébe is felírta az üzenetet Jónás Katalin — a nyomozás során ezt is *megtalálták*. Iori Graziano december ötödikén hazaküldte Jónás Katalint, mondván, hogy többet nem akarja látni. A lányt a határon már várta a rendőrség, nyomban letartóztatták.

Az ellopott műkincsek értéke *egymilliárd 400 millió forint.* Raffaello festményét tavaly december 15-én találták meg Törökbálinton, a többi képet január 20-án fedezték föl Görögországban, majd a görög hatóságok átadták a Magyar Népköztársaság athéni nagykövetségének.

A bíróság tegnap Kovács Gusztáv elsőrendű vádlottat hallgatta ki. *Több napos tárgyalás után a közeljövőben várható ítélet.*

— stépán —

Az EGK bajai

Megegyezésre képtelenül

A világgazdaságban megfigyelhető kölcsönös függőség korszakában egyre ritkábban mondhatja bárki is egy gazdasági hírről, hogy az őt (vagy országát) nem érinti, hisz földrajzilag távoli eseményről van szó. A történések ugyanis a legtöbbször befolyásolják a világkereskedelmet, közvetlenül vagy áttételesen más államoknak előnyt vagy éppen ellenkezőleg, pótlólagos terhet jelentenek. Aligha tekinthető ebből a nézőpontból szemlélve „belügynek" az a hosszú vita sem, melyet a Közös Piac intézményei, vezetői és tagországai most már évente lefolytatnak a költségvetés gondjairól és a közös mezőgazdasági politikáról.

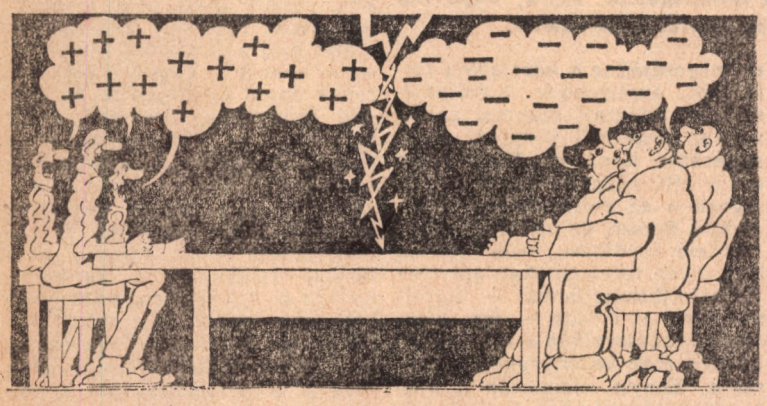

Még azt sem lehet állítani, hogy a közös mezőgazdasági politika legalább annak a termelőnek közömbös, aki — látván és érezvén a rendtartás következményeit — lemondott a nyugateurópai piacról. (Ilyen amúgy is kevés van.) A szabályozás következtében ugyanis nem csupán arról van szó, hogy a világpiaci árakhoz képest *irreálisan magas belföldi termelési költségeket elismerve*, költségvetésből egészítik ki a parasztok jövedelmét az EGK-ban. Még az sem jelenti a „történet végét", hogy az integráció határán bonyolult pénzügyi mechanizmussal állítják meg azokat a termelőket, kik olcsóbban lennének képesek a fogyasztóknak szállítani. Napjaink új gondja, hogy a mezőgazdasági rendtartás kezd fokozottan „kilépni" az EGK-ból. A közösségen belül termelt, ámde felesleges termést és termelést ugyanis egyre *gyakrabban dobják támogatott áron a világpiacra, megzavarva ezzel a hagyományos szállítók pozícióit, irreálissá téve a versenyviszonyokat, eltorzítva a kereslet-kínálat alakulását.* Az EGK-vitákat a külvilág jelentős részének tehát nem valamifajta kárörömmel kell szemlélni („már megint nem egyeztek meg"), hanem ha úgy tetszik, „drukkolva" azoknak, kik a mezőgazdasági rendtartás elavult rendszerét *korszerűsíteni igyekeznek.*

A gond az idén is azzal kezdődött, hogy a Közös Piac büdzséjének mintegy háromnegyedét kitevő mezőgazdasági kassza *kimerült*, a kötelezettségek fedezésére 1,8 milliárd úgynevezett elszámolási egységre lett volna a bizottság számításai szerint szükség. Ha az összeget nem sikerül előteremteni, úgy október végére a közösség — és nem a tagországok — *fizetésképtelenné* váltak volna. Ez a probléma tavaly ugyanilyen módon már jelentkezett és a jelenlegi mezőgazdasági támogatási rendszerben felmerülése szükségszerű. A támogatás mértékét ugyanis Brüsszelben a mennyiségre való tekintet nélkül határozzák általában meg. A termelő és az állam ezzel *ellenérdekűvé válik.* Minél többet ajánl fel *a gazdálkodó rögzített áron felvásárlásra*, annál több lesz a jövedelme. De annál nagyobbak lesznek a költségvetés terhei is. A büdzsé egyenlegét ennélfogva pontosan aligha lehet előre meghatározni, a túlköltés a rendszerből fakad, annak elkerülhetetlen velejárója.

A Közös Piacban azonban a legritkább esetben lehet egy-egy kérdést csupán önmagában szemlélni. (Még kevésbé megoldani.) A pótköltségvetés azonnal összekapcsolódott az 1985. évi büdzsével, az 1983-as túlfizetés miatt Angliának járó, de az Európai Parlament által letiltott 700 millió elszámolási egységnyi visszatérítéssel, a mezőgazdasági költekezésről folytatott vitákkal, a rendtartás reformjával. Az elmúlt hónapban úgy tűnt, hogy a festői Dromoland-kastélyban, Írországban *végre sikerült elvi megállapodásra jutni.* A pénzügyminiszterek hétfői luxemburgi értekezletén ezzel a formulával indult a vita, hogy aztán hosszú megbeszélések után ugyanide térjen is vissza. A Dromoland-metódus lényege az volt, hogy adminisztratív úton próbálta meg a mezőgazdasági kiadásokat korlátozni. Kimondták ugyanis, hogy a kassza kötelezettségei csak lassabban nőhetnek, mint a közös költségvetés bevételei. Abban az esetben pedig, ha ezt a szabályt véletlenül egy évben mégsem lehetne betartani, akkor a „plafon" felett elköltött pénzt a következő két év mezőgazdasági büdzséjéből kell levonni.

Az semmiképpen sem állítható, hogy a fenti megállapodás már egyenértékű a rendtartás reformjával. Inkább egy elhatározást tükröz, a tagországok politikai akaratát fejezte ki. Mindenesetre azonban jele volt annak, hogy a Közösség nem lesz hajlandó (a valamikori jövőben) határ nélkül minden termelőnek minden termelési költséget minden mennyiségnél megfizetni. Már ez kiváltotta azonban a mezőgazdasági termelő államok, különösen Dánia és Franciaország képviselőinek kritikáját. Érdekes módon az ellenzők soraiba állt maga a bizottság is, ők a takarékosságtól a nem mezőgazdasági programokat féltették — tartva attól, hogy a rendtartással összefüggő igényeket a fővárosok politikai nyomása úgyis többé-kevésbé keresztül fogja nyomni. Nagy-Britannia és az NSZK érthető módon viszont üdvözölte a költségvetési kiadások terén elhatározott óvatosságot, megfontoltságot. (Az ülésen a francia pénzügyminiszter csatlakozott a kialakulóban levő konszenzushoz, hogy aztán néhány órára rá saját kormánya mezőgazdasági minisztere utasítsa el a megállapodást.)

A mezőgazdasági politika továbbfejlesztése körüli viták voltaképpen arra példák, *mekkora nehézséggel jár egy józan struktúraalakító politika végrehajtása még abban az esetben is, ha a célokkal végső soron mindenki egyetérteni képes.* A problémákat megint eltolták, a soron következő, dublini csúcskonferenciára van bízva a továbbfejlesztés kérdésében a konszenzus kialakítása. A külügyminiszterek ugyanis csak abban tudtak maradni, hogy a szükséges pótlólagos kiadások fedezetét *előteremtik.*

Gonda—Szentgáli

Kísértésben

A fejlesztő vállalatok dilemmája – Kutatás vagy gyártás?

Az ipari kutatóintézetek kapcsolata az iparral korábban nagyrészt formális és igencsak áttételes volt. Fejlesztő vállalatokká átalakulva, most éppen úgy *érdekeltek a nyereséges gazdálkodásban*, mint maga az ipar. Felélénkült a kutatói, fejlesztői munka, melynek eredményeit mind gyorsabban igyekeznek értékesíteni. Sok esetben éppen saját gyártóbázis kialakításával. Ha azonban a hangsúly áttolódik a gyártásra és a kereskedelmi tevékenységre, ez veszélybe sodorhatja magát a fejlesztést. *Van rá kísértés.* Olyan — bár vitatott — állásponttal is találkozni, hogy talán éppen az eredményes fejlesztő vállalatok gyártásra átállított „váltóival" újíthatnák meg az ipart.

Nem formalitás

Nyernénk-e vele?

Például a Méréstechnikai Fejlesztő Vállalat esetében. Amikor cégtáblacserékre került sor nemrégen számos ipari kutatóintézetnél, a jó márkanevű MIKI — Műszeripari Kutató Intézet — nevet változtatott. Bár, termékeik emblémáján a korábbi márkanevet is megtartották, cégtáblájukon ma ez áll: Méréstechnikai Fejlesztő Vállalat. *A váltás nemcsak formalitás.* Arra a nagyszabású átrendeződésre is utal, amely az ipari kutatóintézetek kétirányú munkájára helyez nagyobb súlyt: saját kutatómunkájuk fejlesztésére, és annak az ipari ágazatnak a műszaki-tudományos támogatására, amelybe integrálódnak. De utal arra is, hogy maguknak kell megkeresni kenyerüket a piacon. A hetvenes évekig javarészt központi — az OMFB és a szaktárcák révén kapott — támogatásból éltek. Azóta viszont rákényszerülnek a megrendelők felkutatására, s az *önfinanszírozás* útját járják.

Ebből a szempontból a Méréstechnikai Fejlesztő Vállalatot *nem érte meglepetés.* Korábban is gyakran beleütköztek a termelési-gazdasági reálfolyamatok közismert nehézségeibe: például ami a gyártók érdekeltségét illeti az új termékek bevezetésében. Ma a központi megrendelések aránya mindössze öt százalék, s mint a vállalat igazgatója, *Pecsők László* elmondta, az évtized végéig *bőségesen el vannak látva* megrendelésekkel, noha a műszeriparban nem csupán ők foglalkoznak fejlesztéssel. Ebből a szempontból tehát nincs okuk panaszra.

Mi hát a gondjuk?

Ennél a pontnál érdemes megjegyezni, hogy míg korábban a kutatóintézetek szívesebben felfedték kártyáikat, s adtak tájékoztatást, ma már nagyon *megválogatják a közlésre szánt információkat.* Ez — még ha nehezíti is a kíváncsi újságíró dolgát — végső soron örvendetes, mert mutatja, hogy a vállalat az üzleti élet játékszabályainak megfelelően beépült gazdasági környezete érdekeltségi rendszerébe.

De nézzünk a gondokra példát. Egy osztrák céggel kooperációra kívántak szerződni. Azonban hamarosan kitűnt, hogy a közös fejlesztéshez szükséges hazai alkatrészek ára az osztrák partnernek elviselhetetlenül magas. Emiatt a kooperációt nem tudták tető alá hozni. Abban azért megállapodtak, hogy a dolgot az osztrák cég nevének említésével nem szellőztetik, de hát nem ez a lényeges. Ami ránk nézve a tanulság, az az, hogy műszeripari alkatrészgyártásunk *túl drágán* dolgozik. A műszerek költséges alkatrészei olyan *beépített féket* jelentenek, amelyek mind a fejlesztőket, mind a gyártókat hátrányos helyzetbe hozzák a piacon.

— *Közös gondjuk ez az iparral?*

— Igen, ezért az egyik legfontosabb teendőnk rendet csinálni az alkatrészpiacon — válaszolta Pecsők László —, éspedig különös módon nem a választék bővítésével, hanem szűkítése útján. Elektronikai iparunk 60 ezer féle(!) alkatrésszel dolgozik, míg a Siemensnél vagy a Philipsnél mindössze 20 ezer olcsóbb és jobb minőségű alkatrészből gazdálkodnak. S amíg a nyugati iparban néhány centért építenek be egy-egy alkatrészt, nálunk egy-két dollár az átlagos költség.

A teendőkről szólva:

— A piaci értékelemzést mindjárt a fejlesztés és a gyártás első fázisában kellene elvégeznünk. Ami a fejlesztőket illeti, dicséretes lehet egy új berendezés megalkotása, amely — mondjuk — ötször annyit tud, mint elődje, mégis, a végeredményt tekintve felesleges munka, ha a magas ár miatt nem tudjuk értékesíteni. Ilyenkor hiába méltatlankodunk a gyártóipar ellenállása miatt...

— *De az elektronika korát éljük, és a műszerpiacon sorozatosan jelennek meg az újabbnál újabb termékek kínálatával...*

Innovációs verseny

Az igazgató:

— Mégis azt kell mondanom, *nézzük, miből élünk.* A nálunk sokkal gazdagabb, fejlett ipari országok — melyektől 10—15 éves a lemaradásunk — sem engedik meg maguknak, hogy kizárólag a legújabb termékeikkel versenyezzenek a piacon. Tény, hogy erőteljes *innovációs versenyben élünk*, azonban nem kevésbé éles az árverseny! Miközben nagy súlyt helyeznek a minőségre és a megbízhatóságra, gondosan felderítik, mire van szüksége a felhasználóknak, és nem engedik meg, hogy hol az egyik, hol pedig a másik konstruktőrnek az ötlete érvényesüljön. Nagy sorozatokra rendezkednek be, s az innovációs tevékenységet gazdaságossági és piackutatási vizsgálatoknak vetik alá.

— Műszaki és gazdasági értelemben kell tehát szorgalmazni a fejlesztők és a gyártók együttműködését, s ez nálunk merőben más szellemű magatartást követel meg. Ezt azonban nem lehet erőltetni. Türelemre is szükség van. Ha sikerülne az alkatrészgazdálkodás ésszerűsítése, szabványosítása, több száz milliárd forint lenne a várható megtakarítás. S ha a hajtóerők az érdekeltségben erősebben hatnának, ennek nagyobb lenne az esélye.

Szolgáltatás

A kérdés csak az, hogy az ipar pénztárcája mennyire lehet „türelmes", vagyis, sikerül-e megújítani a gazdálkodást a növekvő terhek ellenére. A Méréstechnikai Fejlesztő Vállalatnál az ipar átlagánál jóval nagyobb, 8—10 százalékos növekedésre számítanak a következő években, s mint az igazgató szavaiból kiderült, ők nem szűkölködnek: a növekvő állami elvonás ellenére is nyereségesek maradtak. Ám, dilemmáik nem szűntek meg. Azért aggódnak, nehogy a nyereségre orientált fejlesztői magatartás elvigye a szekeret. Mint az igazgató mondta:

— Nálunk nyilván *nagyobb a szellemi termék, a műszeripari szoftver aránya.* A szoftver, mint áru, valutát hoz — mi is foglalkozunk az export gondolatával —, érthető hát a kísértés a gyors értékesítésre. A jövőt illetően azonban nem biztos, hogy ez a legjobb befektetés. A sokszor *bérmunka jellegű* szoftverexport helyett vagy mellett, előnyösebb lehet a számunkra, ha a szoftver ipari termékekbe beépítve kerül értékesítésre. Így lehetne jobban bevonni az ipart az innovációs láncba, s így szolgálhatná jobban egy fejlesztő vállalat az ipar érdekeit is.

Az OMFB irányelveinek szellemében e cégeknek főként *műszaki szolgáltatásokat kell nyújtaniuk*, vagyis elsősorban fejleszteniük kell. Ez nem zárja ki, hogy saját gyártásukat szintén bővítsék.

Ha azonban a szabályozók a nyereség miatt kizárólag ez utóbbira ösztönöznék őket, az egyet jelenthetne a vállalatok szellemi tőkéjének elsorvasztásával, a nagy tudású és tapasztalatú fejlesztőgárda szélnek eresztésével.

Szluka Márton

Megnyílt az osztrák műszaki hét

Robottechnika, energiagazdálkodás

Tudósítónktól.

Bármilyen dinamikusan fejlődnek is gazdasági kapcsolataink, a külkereskedelmi forgalom szerkezete még korántsem tükrözi a két ország ipari fejlettségét — lehetne a tegnap kezdődött osztrák műszaki hét mottója. Mint *Erich Schmidt* államtitkár bevezető előadásában rámutatott, az utóbbi évtizedben több mint kétszeresére növekedett a kölcsönös áruforgalom, amely az elmúlt évben már meghaladta a 12 milliárd schillinget. Ausztria szoros kapcsolatokat tart fenn az európai szocialista országokkal, ide irányul exportjának 12,1, s innen származik behozatalának 10,5 százaléka. A KGST-tagországok közül Magyarországnál csak a Szovjetunióból és Csehszlovákiából importálnak többet. A hazai külkereskedelemben viszont nyugati szomszédunk a tőkés partnerek sorában *a második* helyet foglalja el. Ám a kölcsönös forgalomban még túlzottan előkelő helyen állnak az alapanyagok és a félkész termékek.

Soltész István ipari miniszterhelyettes azt hangsúlyozta, hogy Ausztria és Magyarország gazdasági kapcsolataiban számtalan a feltáratlan lehetőség. A földrajzi közelség s mindkét ország viszonylag kicsiny felvevőpiaca egyaránt azt indokolja, hogy a gyártási kapacitások optimálisabb kihasználása érdekében — *elsősorban a harmadik piacok kiaknázására — minél több termelő vegyes vállalat alakuljon.* Várható, hogy a leasing szerződések serkentésére új jogi szabályozást is kidolgoznak, s a kölcsönös előnyök alapján tervezik a váméljárás kedvezőbbé tételét is.

A legtöbb — összesen négy — előadást a Voest Alpine munkatársai tartják. Többek között bemutatnak egy korszerű, *modulokból felépített ipari robotrendszert*, amely rugalmasan illeszthető a legkülönbözőbb automatizált gyártósorokhoz. Változatos feladatok megoldására alkalmas, úgynevezett „szabadon programozható" vezérlést ismertet a Festo cég mérnöke is. Az osztrák AEG Telefunken egy előadója egyedi épületek és épületkomplexumok központi energetikai vezérlésére kidolgozott eljárásról számol be. A gazdag programban ezenkívül előadások hangzanak el egyebek között a biomasszából előállítható üzemanyagról, környezetvédő szennyvíz- és füstgáztisztítási eljárásokról, az eddig a természetet mérgező oldószerek visszanyeréséről és hasznosításáról, a Hi-fi korszerűségéről is.

A rendezvénysorozat a Kossuth Lajos téren, a Technika Házában pénteken zárul.

Nincs reménytelen

A költő szerint *„növeli, ki elfödi a bajt!"* Aligha állíthatnánk, hogy a tanácsi testületek elé kerülő előterjesztések, illetve az ülések vitájáról szóló beszámolók — különösen mostanában — szívderítő olvasmányok. Nem is lehetnek azok, hiszen jellegüknél fogva életünk kemény realitásait, ezen belül nagyon gyakran a lehetőségek korlátozottságát tükrözik. Nyíltan tárják fel a helyzetet, a bajok sűrűjébe nyúlnak, s nem szándékoznak senkit azzal áltatni, hogy a nehézségeken egyhamar úrrá lehetünk.

Mégsem keltik az emberben — s ez bennük a figyelemre méltó! — *egyfajta reménytelenség* érzetét, azt a keserű szájízt, hogy hiába minden jó szándék, egyszerűen nincs mit tenni. Azt sugallják — s egyúttal bizonyítják —, hogy a legnagyobb gondok közepette is *kínálkozik valamiféle megoldás.*

Több megyében kell szembenézni azzal a ténnyel, hogy — elsősorban a kistelepüléseken — egyes családok vagy magános, idős emberek nehezen élnek és *nem tudják vállalni* például a vízműtársulás költségeit. E témakörhöz sorolhatjuk a még mindig tekintélyes tanyavilággal rendelkező *Szarvast*, ahol egyhamar nem is lehet számolni e településforma teljes megszűnésével. *Csaknem három és fél ezer külterületi, jórészt idős lakost állítja nehéz próba elé* a legszükségesebb napi cikkek beszerzése, s leginkább a rendszeres betegellátást hiányolják. A városi tanács elhatározta: *terepjárókat szerez* be az egészségügyiek gyors kiszállítására, s rövidesen mozgóboltokat is útnak indít.

Jellegzetesen helyi, mégsem jelentéktelen kis ügyek ezek, állampolgárok tízezreinek közérzete múlik intézésükön. Ezt ismerik fel a tanácsok, *amikor a gátló körülmények „fetisizálása", a belenyugvás helyett kutatják és meg is találják a lehetséges cselekvésnek* — olykor csak egyetlenként adódó — útját-módját. Ezzel is tanúsítják, hogy jól élnek megnövekedett önállóságukkal.

G. Sz. L.

A másik fél is...

A RÁDIÓ egyik délutáni jogi műsorában két panaszos ügy hangzott el, s mind a két esetben *az ügyintéző tanácsokon csattant az ostor.* A rádióban ugyan nem nevezték meg sem a panaszosokat, sem az ügyükben eljáró tanácsokat, ez utóbbiakat azonban *mégiscsak bántotta* a műsorban elhangzó elmarasztalás. Az történt ugyanis, hogy a rádiósok ezúttal *csak a panaszosokat* hallgatták meg, s ennek alapján foglaltak állást az érintett tanácsokkal *szemben.* Pontosabban szólva, nem is a rádiósok foglaltak állást... Neves jogtudóst kértek fel, hogy miután meghallgatta a két ügyet — magnószalagról, a panaszosok előadásában —, *mondjon véleményt* az eljáró tanácsok ügyintézéséről.

A professzor nyilatkozott is, méghozzá úgy, ahogyan *a hallottak alapján* nyilatkozhatott. Vagyis: feltételezte, hogy a panaszosok *a valóságnak megfelelően* adták elő a történteket, s azt a tanácsi eljárást minősítette, amit így feltártak előtte. *„Teljesen meg vagyok döbbenve, hogy ilyen előfordul Magyarországon"* — kezdte az első üggyel kapcsolatban. Majd a második esetről szólva: *„Hát ezen még inkább csodálkozom, mint az előző esetben."* Holott a valóságban az első ügy sem egészen úgy történt, ahogyan a panaszos előadta — tehát olyan eset, amit a panaszos előadott — *valójában nem esett meg* Magyarországon, legalábbis, ami az ügyintézési mulasztásokat illeti, úgy nem. És a második históriában is előfordulnak bizonyos — lényeges — szépséghibák...

Miről is van szó valójában? A részletek voltaképpen mellőzhetők. Az első ügy például ennyiben összefoglalható — mint ahogyan egy későbbi vizsgálat anyagában össze is foglalták —: „Eszmei osztatlan közös tulajdonú telken az egyik tulajdonostárs gödröt ásott, amely a házban lakó másik tulajdonostárs kisgyermeke számára életveszélyes." A panasz pedig mindössze ennyi: a tanács ügyintézője *május 2-a óta nem tett semmit* az ügyben — szeptember közepén volt a rádióadás, tehát addig —, arra hivatkozva, hogy *festés van* a tanács épületében.

A MÁSIK ÜGY pedig: szükséglakásba helyeznek egy asszonyt — aki különben vak, vagy legalábbis erősen csökkentlátó —, mert *felújítják* a lakását. Csakhogy a szükséglakás *jobb, mint az eredeti* volt, magasabb komforttokozatú, s az asszony *nem akar visszatérni* korábbi otthonába. Hozzátartozik az ügyhöz, hogy a felújítás sem sikerült tökéletesen, s a panaszos ezzel is érvel.

Nézzük ezek után a teljes igazságot: a teleküggyben a tanács május 30-án küldött idézést, június 19-én tartott tárgyalást, de *a „birtokháborító" később külföldre távozott, s nem vehette át* a határozatot. Augusztusban azonban *ez a kézbesítés is eredményes* volt, sőt, szeptember elején, a rádióadást megelőzően, a birtokháborítót — mert nem tett eleget a

tanács határozatának — 3000 forintra meg is büntették. *Nem igaz tehát, amit a panaszos állított, hogy május 2-a óta nem történt semmi az ügyében,* mert mint láttuk, meglehetősen sok minden történt. A másik ügyben még egyszerűbb a helyzet, tudniillik a panaszos asszony — lakásügyében — végül is az illetékes városi tanács általános elnökhelyetteséhez fordult, aki méltányolta a kérést, s miután kellően tájékozódott az ügyben, *intézkedett az asszony javára.* Így — mire a szóban forgó jogi műsorra sor került — *megnyugtatóan rendeződött* a lakásügy. Mondhatnánk: *nyitott kapukat döngetett a rádió!*

Mondhatnánk persze ennél valamivel keményebb dolgot is a rádióműsorra vonatkozóan. Hivatkozzunk azonban ezúttal csak a latin közmondásra, elvégre jogi műsorról volt szó: audiatur et altera pars. Vagyis: *hallgattassék meg a másik fél is!* Enélkül nincs elfogadható tanácsi intézkedés, de *helytálló rádiós jogi műsor sem,* ha tényleg a helyzet tisztázására vállalkoznak a szerkesztők.

Mindemellett — merthogy ilyen az élet — nem lehet teljesen felmenteni a két panaszos ügyben eljáró, illetve eljárt tanácsokat sem. Az első esetben például *nagyon sokára került sor* a birtokháborítási ügy tárgyalására, s erre *nem mentség* a tanácsháza tatarozása. Egyáltalán: az ügyintézés elhúzódását *semmilyen akadályoztatással sem magyarázhatják* a tanácsok. A másik esetről, a lakásügyről pedig annyit: *szükségtelenül járta meg a maga kálváriáját* a panaszos asszony, míg ügye végül is rendeződött. „Itt a törvénysértést az általános elnökhelyettes intézkedése előzte meg" — mondja egy vizsgálati jelentés.

A rádiónak tehát nincs egészen igaza, mert a tanácsnál *megelőzték* a törvénysértést. Az eljáró tanács azonban megérdemli a figyelmeztetést, amennyiben tény és való: *kishíján megtörtént* a törvénysértés...!

(d. kiss)

Államigazgatási ifjúsági napok Kaposvárott

Község–város–megye kapcsolatrendszer

Mit ér a közigazgatás, ha magyar? Gyakran teszik föl mostanában ezt a kérdést — ha nem is feltétlenül ebben a kissé szónokias formában — szakmai konzultációkon, szűkebb és tágabb fórumokon egyaránt. Eltelt háromnegyed év a január elsejei közigazgatási változtatások óta, tehát az értékeléshez szép számmal vannak tapasztalatok. Ezeket sokféleképpen lehet rendszerezni; lehet például úgy, ahogyan azt Kaposvárott tették a minap az államigazgatási ifjúsági napok résztvevői. A tanácsi fiatalok kétnapos konferenciáján ezúttal a község, a város és a megye kapcsolatrendszerének időszerű kérdései szerepeltek. Az itt elhangzott gondolatok azért is érdemelnek figyelmet, mert kiegészítésül szolgálhatnak az országgyűlés e héten sorra kerülő őszi ülésszakának egyik napirendi pontjához: a tanácstörvény végrehajtásáról szóló vitához.

Honnan indultunk, és hová szeretnénk eljutni? Államigazgatási rendszerünk elmúlt három évtizedének főbb fejlődési mozzanatait, valamint egyebek között a jövőre vonatkozó hosszabb távú fejlesztési koncepciót vázolta vitaindító előadásában *dr. Kilényi Géza,* az Államigazgatási Főiskola igazgatóhelyettese. Fontos ez az áttekintés a mostani közigazgatási reform megértéséhez.

A tanácsok megalakulásakor az alapvető politikai célkitűzés az volt, hogy *az állam a maga szervezett rendszerével jelen legyen* még a legapróbb településeken is, s vezérelje az ott végbemenő társadalmi folyamatokat — mondta az előadó. Ennek jegyében csaknem *háromezer községi tanácsot* hoztak létre, s ezek száma 1960-ig tovább emelkedett. A szervezeti felállásból fakadó gondok akkor jelentkeztek, amikor kiderült, hogy *az alsóbb szintű tanácsoknál nincs elegendő szakember* a feladatok megfelelő ellátásához. Két megoldás kínálkozott akkor. Az egyik: *lemondani a hatáskörök decentralizációjáról* — vagyis arról, hogy az ügyeket ott bírálják el, ahol azok keletkeznek. A másik lehetőség: *a községi tanácsok erőteljes integrációja.* Az állami-politikai vezetés — mint ismeretes — az utóbbit választotta. Ennek következtében ma *1400 alatt van a községi tanácsok száma.* A kérdés most az, vajon folytatható-e ez a tendencia, illetve milyen területfejlesztési célkitűzéseket kellene követni a jövőben?

A mai magyar valóságot — a tömegközlekedés, a telefonhálózat helyzetét, az infrastrukturális és egyéb feltételeket — alapul véve *a tanácsok számának további csökkentése aligha képzelhető el.* Éppen ellenkezőleg: a kívánatos az lenne, ha a kis településeknek *megmaradna, illetve megerősödne a képviseleti testületük,* amelyeknek kiszolgálását egy integrált szakmai gárda, vagyis megfelelő központi szakapparátus látná el. Lényegében ezt a célt szolgálja majd a községekben *az elöljáróságok* intézménye. Persze, ez utóbbi sem valamiféle csodaszer, nem állíthat meg olyan folyamatokat, amelyek visszafordíthatatlanok — figyelmeztetett az előadó —, ám *jelentősen hozzájárulhat a kis települeken élők közérzetének* javításához. Ennyit vázlatosan a községek nézőpontjából a főbb fejlődési tendenciákról.

S most nézzük az elmúlt hónapok tapasztalatait, továbbra is *a vitaindító előadás gondolatmenetét* követve! Mit jelentett a járási hivatalok megszüntetése, a városkörnyéki szervezetre való áttérés a közigazgatás belső életében? A hivatali jelentések *zömükben mintaszerűnek nevezték* ugyan az átállást, sokak szerint azonban lehetett volna átgondoltabb „forgatókönyvet" készíteni. A városkörnyék-központok tanácsi vezetői tavaly decemberben — szinte *csak napokkal a változtatások életbe lépése előtt* — kapták meg a tájékoztatást, s ha a lakosság szerencsére nem is érzékelte ennek hátrányos következményeit, az jószerivel csakis *a tanácsi apparátusok átlagon felüli helytállásának* köszönhető.

Viszonylag könnyebben birkóztak meg az új feladatokkal azok a tanácsok, amelyek *már korábban is rendelkeztek városkörnyékkel.* Számukra a környező településekkel való kapcsolatfelvétel nem jelentett merőben új feladatokat. Annál nehezebb helyzetbe kerültek azok a volt járási székhelyek, főként nagyközségek, amelyek *városi rangot, illetve városi jogállást kaptak,* az ezzel együttjáró városkörnyéki igazgatási teendőkkel. A legtöbb gond az olyan körzetközpontok esetében támadt, amelyek korábban *még csak járási székhelyek sem* voltak, mint például *Balatonalmádi, Tab* vagy *Tiszakécske.*

Sok még a félreértés a városok és a községek kapcsolatrendszerének egyes kérdéseiben. Az előadó felhívta a figyelmet, hogy *alárendeltségi viszony csakis a tisztségviselők és a szakigazgatási szervek között* létezhet, a városi, illetve a községi testületek szigorúan *mellérendeltek.* A városi tanács tehát egyedül nem hozhat rendeletet a városkörnyékre is kiterjedően, végrehajtó bizottsága pedig nem számoltathatja be a községi végrehajtó bizottságot. (Más kérdés, hogy a megyei irányításban való közreműködés *eleve kizárja a mellérendeltségi pozíciót a tisztségviselők, illetve a szakigazgatási szervek együttműködésében...*)

De mit is jelent valójában ez a közreműködés, mekkora lehet ennek a mértéke? Korábban *a hatásköröket központi jogszabályok* rögzítették, s egyértelmű volt, kinek, mire terjed ki a jogköre. Most mindenre *nem alkalmazható a merev „zsinórmérték".* Az új szabályozásnak az a célja, hogy — az előadó megfogalmazása szerint — „nyugalmas játékteret" nyújtson az igazgatási munkához, vagyis megteremtse a lehetőséget rá, hogy ez a tevékenység *jobban igazodjon a településhálózat sajátosságaihoz.* Vegyünk egy példát a sok közül: a komplex vizsgálatok rendjét. Három meghatározott feladatot — a testületi munka, a tisztségviselői tevékenység és a kádermunka értékelését — *minden esetben a megyei szakembereknek kell elvégezniük.* Ezen túlmenően azonban a megyei vezetésen múlik: *milyen mértékben vonja be a vizsgálatokba* a körzetközpont szakigazgatási szerveit. Röviden úgy is fogalmazhatnánk tehát, hogy *szabad a pálya!*

S hogy ezen a játéktéren ki, hogyan mozog, az már nagyrészt az egyéni képességektől, a szakmai rátermettségtől, az öntevékenységtől függ.

ERDÉLYI ANDRÁS

Mozgó boltok

Túrajárat a városkörnyékre! Félreértés ne essék, ez nem valamelyik utazási irodának a közigazgatási változásoktól ihletett extra ajánlata, hanem a Veszprémi Városi Tanács termelés-ellátásfelügyeleti osztályának újfajta kezdeményezése. A „kirándulások" tapasztalatairól a városi tanács két munkatársa, dr. Hegedűs Tamás és dr. Szigeti József számolt be a konferencián.

A menetrend szerint közlekedő túrajáratokon részt vesznek a különböző szolgáltató vállalatok, képviselői, s az útvonal a környező települések ellátásának pillanatnyi helyzetéhez igazodik. A veszprémiek mindemellett közös cím- és hibafelvevőhelyek kialakítását is tervezik, sőt, szó van a hibabejelentések megkönnyítésére CB-hálózat üzembehelyezéséről is. Az áfész és a községek hatmillió forintot szavaztak meg a mozgó bolthálózat felújítására. A városi és a községi ügyintézők közös kereskedelmi ellenőrzéseket is tartanak.

Hogy ez utóbbi túra némely kereskedő számára inkább tortúrát jelent majd? Lehetséges. De még mindig jobb, mintha a vásárló (tor)túrázik egyik-másik kereskedő sajátos menetrendje szerint.

Polihisztor legyen?

Meglehetősen sok bírálat éri — tegyük hozzá, nem alaptalanul — a tanácsi dolgozók szakmai felkészültségét. Ám amikor a kellő ismereteket kérjük számon, nem szabad megfeledkezni, milyenek a képzés és a továbbképzés feltételei, milyen színvonalon áll a szakirodalom.

Idézzünk egy megállapítást dr. Bálint Jánosnak, a Dunakeszi Városi Tanács osztályvezetőjének meglehetősen kritikus elemzéséből. Az egységes községi és az általános államigazgatási ismeretek szakvizsga elvileg a tanácsi szervezet egészének megismerését szolgálná. E tantárgyak anyaga azonban túlságosan szerteágazó és részletekbe menő, így nehezen elsajátítható. Az oktatási módszerek inkább töménytelen mennyiségű joganyag megtanulását, semmint az áttekintő képesség és az összetanácsi szemlélet kialakulását ösztönzi. De hasonló észrevételeket lehetne hozzáfűzni a szervezési ismeretekkel vagy a vezetéstudománnyal kapcsolatos továbbképzés jelenlegi gyakorlatához is.

Legyen polihisztor a tanácsi dolgozó? — tette fel a kérdést a fiatal szakember. A személyi feltételek ehhez ma nem elégségesek. Mindez azonban nem jelentheti a fennálló helyzet tudomásulvételét, a jobbító szándékról és a tettekről való lemondást. Hiszen a holnap közigazgatását csakis sokoldalúan képzett, széles látókörű szakemberekkel lehet megteremteni. Ehhez azonban az elméleti képzésnek is a jelenleginél magasabb színvonalat kellene elérnie.

Kölcsönalap

A gazdasági-ellátási kapcsolatok fejlesztését — úgy is mondhatjuk: a városkörnyéki együttműködés árnyaltabbá, sokoldalúbbá tételét — azok az elképzelések is szolgálhatnák, amelyekről dr. Tanner János, a Kazincbarcikai Városi Tanács osztályvezetője számolt be az egyik szekcióülésen. A fiatal szakember felvetette az úgynevezett városkörnyéki kölcsönalap létrehozásának lehetőségét. Bár ennek intézményesítéséhez jogszabálymódosításra lenne szükség, a jelenlegi jogi keretek között is adott a lehetőség, hogy a városkörnyéki bizottság javasolja a helyi tanácsoknak: a fel nem használható fejlesztési eszközeiket adják kölcsön egymásnak! Az ellátási kapcsolatok fejlesztésének sajátos formája lehetne a közművelődési alap. Erre vonatkozóan a kazincbarcikaiak javaslatot készítettek, amelynek az a lényege, hogy az alap nyújtson lehetőséget a szakemberek tervszerű képzésére, továbbképzésére, közös programok finanszírozására. Mindehhez hozzájárulna a városi tanács, a gesztor szerepkört betöltő városi művelődési központ és a könyvtár is.

Egy hét a világgazdaságban

Zuhan az olaj ára

Miközben egyre gyakrabban beszédtéma az, mikor fog egy angol font kevesebbet érni egy dollárnál — a II. világháború után még az amerikai valuta négy egységét kellett adni fontonként —, a gazdasági körök érdeklődését a devizapiacokról *az olajra irányította át egy hír: Norvégia árat csökkent.*

Az esemény jelentőségéhez méltó formában következett be. Először is, a mai napig nem lehet pontosan tudni, hogy voltaképpen mi is történt. Az ármérséklést hivatalosan *nem jelentették be*, a világ a vásárlóktól nyilvánosságra került mozaikinformációkból „vélelmezhette", hogy a Statoiltól hordónként 1,0—1,6 dollár közötti mértékben olcsóbban lehet már nyersolajat kapni. Szó van továbbá arról is, hogy Oslo teljesen megváltoztatná termékére az árképzés metodikáját. Hagyományosan az OPEC-országok deklarált „hivatalos" árakkal dolgoztak, melyeket a szervezet tanácskozásain hagytak formálisan jóvá. (Ezen árak közül a legjelentősebb a szaudi könnyűolajé, melyhez a piactól való távolság és a minőség függvényében az egyes fajtáknál pótlékok rakódnak).

OPEC – riadalom

A norvégok — a kép itt is részjelentésekből áll össze — a jelek szerint a jövőben *szakítani kívánnak* a hivatalos árak rendszerével, vevőikkel a fizetendő összeget havonta visszamenőleg közölnék, a regisztrált szabadpiaci átlagárak alapján.

E lépés alighanem *nagyobb jelentőségű*, mint a hivatalos árak egy-másfél dolláros mérséklése.

Az olajpiacon a hivatalos és szabadpiaci árak párhuzamos jelenléte már régóta megfigyelhető. A szabadpiaci vagy azonnali jegyzések természetesen a legritkább esetben voltak azonosak a hivatalos szinttel, az eltérés iránya és mértéke pedig erőteljesen visszahatott az OPEC-konferenciákon jóváhagyott árakra. Igen jelentős különbség esetén a két szint között a szabadpiac súlya hirtelen megnövekszik. Ha a „spot-jegyzések" magasabbak, mint a hivatalos árak, kiszámítható a következmény. A termelők igyekeznek *minél kevesebb olajat* a szerződéses árszinten értékesíteni és minél nagyobb mennyiséget a szabadpiacra vinni. A magasabb szabadpiaci árszint pedig előbb-utóbb kiváltja a hivatalosak *módosítását* is.

Még 1978 decemberében az OPEC úgy vélte, hogy jövőre csak 14,5 százalékos áremelés reális négy egyenlő részletben. Voltak, akik számára már ez is túlságosan optimista álláspontnak minősült hisz nemrég a szervezet *sikertelenül* próbált egy árnövelést a piacra rákényszeríteni. A decemberi OPEC-döntés után viszont felgyorsultak az események Iránban. Még az év vége előtt sztrájkba léptek az olajipari munkások, a kivitel *leállt*. Nem is indult meg ismét 1979 márciusa első hetéig és akkor is csak a korábbi szint feléig futott fel. Csaknem három hónapig azonban a tőkés világ ellátásának 12 százaléka kiesett. A következmények nyilvánvalóak voltak. Az ellátás miatt pánikba eső felhasználók — tél volt! — a szabadpiacon alaposan egymásra licitáltak. Az OPEC érthető módon *örömmel revideálta* korábbi, az élet által túlhaladottnak minősített határozatát. Március végi konferenciáján már április 1-re meghirdette azt az árszintet, amit decemberben még csak október 1-től kezdve tartott alkalmazhatónak. Ugyanekkor — a lépés a mostani norvéghoz hasonlítható jellegében — az OPEC azt is megengedte, hogy tagjai a hivatalos árakhoz tetszés szerinti (értsd: amit a vevő még szorultságában képes elfogadni) *pótlékokat rakjanak hozzá*. A szabadpiaci árak azonban ekkorra már jóval előbbre voltak. 1979 decemberében is — jellemző módon — a szaudi könnyűolaj hivatalos ára csak *24 dollár volt* hordónként miközben a szabadpiacon 40 dolláros üzletkötéseket is regisztráltak. (A különbség a termelőnek és a felhasználónak egy tonnára vetítve 120 dollár!) Érthető módon tehát a szabadpiac fokozatosan „kinőtte" hagyományos szerepét, már nem csupán marginális mennyiségek közvetítője volt, hanem súlya a világkereskedelem egyharmadát is elérte. Erről persze elsősorban a termelők gondoskodtak akkor.

Mostanában viszont *fordított előjellel játszódik le mindez.* Az angol úgynevezett Brent-típusú olaj hivatalos ára hordónként *30 dollár* miközben a szabadpiacon ugyanezért a termékért csak *27—28 dollár* körül adnak. Érthető tehát, hogy a BNOC-nak nehézségei voltak a negyedik negyedévre történő szerződések létrehozásával. A kliensek ugyanis úgy vélték, hogy őket nem sürgeti semmi. Olaj bőven van — ez az alapvető —, a szükséges mennyiség pedig mindig beszerezhető olcsóbban a szabadpiacon is. A norvég lépés pedig éppen a briteket hozta a legkényelmetlenebb helyzetbe, hisz minősége és szállítási kondíciói alapján a két ország olaja egymásnak erőteljes versenytársa. Az elmúlt hét szerdájáig tudott London kitartani, addig láttak sorban napvilágot a norvég példát elítélő közlemények. A múlt szerda délután aztán megszületett az a bejelentés, amit a legtöbb megfigyelő várt: a BNOC a Brent-minőség árát hordónként 1,35 dollárral mérsékelte. Ezzel a norvég akció egyéni döntésből *árcsökkentési hullámmá vált*, az OPEC tovább már *nem maradhatott tétlen*. Annál is inkább, mivel az olaj iránti kereslet belül egy jelentős változás ment az elmúlt időszakban végbe, a könnyűolajok iránti igény a nehézolajokéhoz hasonlítva visszaesőben van. Az egész OPEC-árstruktúra viszont még azon az alapon van kidolgozva, hogy a könnyűolajok ára magasabb hisz belőlük (akkor) jobban értékesíthető termékek nyerhetők. Időközben azonban a kereslet és a finomítási technika egyaránt *változott*. Az Olajexportálók Szövetsége tehát október 29-re *rendkívüli értekezletet hívott össze*, hogy a kialakult helyzetet áttekintsék és főként, hogy az önállóan teendő lépésekről a tagokat lebeszéljék. Addig persze nem fognak a szervezet gondjai mérséklődni. A brit lépésre is úgy reagált a szabadpiac, hogy *tovább csökkentette a Brent-minőség árát.*

Ha a dollár erősödik

Aligha kétséges, hogy a hivatalos árak lefelé való vitelének során nem az angol lépés lesz a legutolsó. Arra azonban érdemes felhívni a figyelmet, hogy az olajár-döntéseket *dollárban* adják meg. Ez a valuta viszont az elmúlt héten is tovább erősödött. Egy olyan ország olajvásárlója számára tehát, ahol a dollár nem nemzeti valuta, az árfolyamváltozás és az ármódosítás együttes hatása mutatja meg, kevesebbet kell-e fizetnie az olajért, vagy sem. Azok, akik dollárban mérve árcsökkenésre számítanak, igazolva láthatták nézetüket csütörtök este. Nigéria olajipari minisztere ugyanis akkor jelentette be, hogy országa követte a norvég és angol példát, a Bonny Light olaját *30 dollár helyett már 28-ért* lehetett kapni...

Gonda György — Szentgáli Péter

Nem lehet igazságot tenni

Miért nincs, ami van?

Élelmiszer-kereskedelmi ellentmondások – A verseny nélkülözhetetlen

Az őrmezői ÁBC-áruházban — amely nagy alapterületű és korszerű üzlet — hétfőn, október 15-én este hat órakor a húsospult üresen ásított, az ipar által kínált több száz hentesárut néhány fonnyadt, oxidált, gusztustalan felvágott képviselte, a sajtpult hézagaiba egy nagy forgalmú üzlet teljes kínálata befért volna, a mélyhűtött áru maradékaiból legföljebb mindenre elszánt vásárló választhatott volna. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy tej és kenyér volt. És mindenek előtt, fölött harmincforintos dobozos sör állt az üzlet közepén hegyekben. De hát még hétfőn este sem csak dobozsörön él az ember...

A MÉM kereskedelmi főosztályvezetőjével, *Lacfi Dánielle*l utoljára a BNV élelmiszer-pavilonjában találkoztam, amikor a gazda büszkeségével mutatott körbe: *ezt tudja az élelmiszeripar.* Mondtam, hogy a látvány *valóban impozáns*, de az üzletek választéka...

Megállapodtunk: néhány hét múlva leülünk egy hosszabb beszélgetésre. Időközben mindketten megjártuk a müncheni élelmiszeripari szakvásárt, az IKOFA-t, ahol azt láttuk: az óriási és igényesen csomagolt, kikészített áruválasztékkal összességében és részleteiben *versenyképes a kiállított magyar kínálat.* Tehát legalábbis Münchenben nincs szégyenkezni valónk. Vagy mégis? *Erhard Kühn* mannheimi húsnagykereskedő magyar marhasonkát mutatott, ahogy mi szállítjuk. Lehangoló volt a látvány. Aztán megmutatta ugyanazt a terméket, ahogy ők átcsomagolták. Hát mit mondjak?

Drága csomagolás

— Miért van az, hogy a magyar élelmiszerexportnak is csak egy része jelenik meg igazán színvonalasan, a belföldi árunak pedig végképp csak egy töredéke? — kérdezem Lacfi Dánielt.

— Miért kérdi tőlem, amikor ön is tudja a választ. A kikészítéshez, a csomagoláshoz az esetek nagy részében sem a technika, sem az anyag nem áll a piaci igényeknek megfelelően az élelmiszeripar rendelkezésére.

— De hát a csomagolás az utóbbi időben alaposan felértékelődött. Valami megoldást találni kell!

— *Valami* megoldás mindig van. Enélkül például a darabolt húsexport nem *duplázódhatott* volna meg. Csak éppen a forgalom növelése közepette egyre nagyobb gond a szakmunkáshiány, a hűtőkapacitás elégtelensége, gyenge minősége. A csirkéhez *a vevő szállítja* a csomagolóanyagot, a borokhoz *nincs* elég üveg és *nincs* elég parafadugó. A példák önkényesen kiragadottak.

— Azt tudjuk, mert mindenki mondja: gyenge a háttéripar. De amikor az élelmiszeripar vezetői erre hivatkoznak, nem csak saját igénytelenségüket, érdektelenségüket takargatják? Láttam már magyar nyomdából származó gyönyörű címkét és izgalmas formájú konzerves, üdítő italos üveget. Szóval aki akar, az tud.

— Az ön példái azt mutatják, mire *lennénk* képesek. Az átlagos választék pedig azt, hogy valójában mire *vagyunk*. Ha az összes konzervgyár megjelenne az üvegiparnál, hogy nekik is formaüveg kell, percek alatt *teljessé válna a csőd*. És ez csak a dolog egyik oldala. A másik: ugyanazt a terméket színvonalasan, tehát drágán csomagolva nem lehet *ugyanannyiért* adni. Nyugat-Európában a csomagolás és a reklám a termék árának átlagosan 30 százaléka. Képzeljen el egy 30 százalékos áremelést...

— Nem akarom elképzelni.

— Nem is szabad, nem is lehet. Franciaországban, NSZK-ban is inkább a fehér termékek terjednek ez idő szerint. Immár ők is jobbnak látják, ha az áru egy részét 40 százalékkal olcsóbban, dísztelenül adják, megtakarítva a csomagolási költséget.

— Nekünk jószerivel nincs mit megtakarítani. Sem a csomagolásból, sem a kereskedelmi árrésből.

— Hogy alacsony a kereskedelmi árrés? A fejlett országokéhoz képest valóban rendkívül alacsony. De nem is ez a fő baj vele, hanem az, hogy *nem tesz különbséget* a *drága* téliszalámi és az *olcsó* disznósajt között. A kétszázhetven forintból is mondjuk nyolc százalék a kereskedő haszna, a hatvanöt forintból is. *Hányszor annyit kell így eladni*

a törődést igénylő, mert romlandó olcsó felvágottból, mint a szögön lógó téliszalámiból? Újabban végre napirendre került ez a kérdés. A belkereskedelem foglalkozik a gondolattal, hogy változtat az áldatlan helyzeten.

— Ha a bolt többet kereshet a disznósajton, mint a szalámin, ez elvben valóban növelheti a disznósajt és a többi olcsó, romlandó élelmiszer forgalmát. De csak elvben. Mert a differenciált árréstől nem lesz az üzletekben több a hűtőpult.

— Arról is szó van, hogy a kereskedelem az eddiginél nagyobb állami támogatást kap hűtőpultok vásárlására.

Az ipar kereskedik

— Nagy eredmény. De a generális gondon, az élelmiszer-kereskedelem csekély nyereségén és az ezzel összefüggő hiányzó fejlesztési alapján lényegét tekintve ez sem változtat. Talán ha az élelmiszeripar beszállna a belkereskedelmi fejlesztésekbe!

— Mért gondolja, hogy az élelmiszeriparban van pénz? A több, mint félmilliárd dollárt exportáló húsipar fejlesztési alapja *nem éri el a forgalom egy százalékát.* De hát mindenki előtt ismert az ország gazdasági helyzete. Mostanában nagy pénzekkel egyetlen ágazatban sem lehet számolni.

— Mégis, éppen a húsipar akart mostanában Budapesten saját üzleteket nyitni. Azt mondták: ezekben végre bemutathatnák, valójában mire is képesek...

— Csakhogy ez eddig nem jött össze nekik. Mert új üzlet építésére *nem volt elegendő pénzük*, meglévő üzleteket pedig *nem adtak át* nekik a belkereskedelmi vállalatok. Legalábbis nagy forgalmúakat biztos, hogy nem. Talán mégsem fizetnek rá ezekre a boltokra, mint mondják? Mindenesetre hosszas vita után a napokban végre *kedvező fordulat* állt be ebben az elmérgesedni látszó ügyben. A fővárosi tanács immár hajlandó bérbe adni a belterületen éppen más célra használt helyiségeket.

— Ez valóban siker. De bennem bujkál a kisördög: így már minden hétfőn is lesz friss húsáru az üzletekben?

— A húsz mintaboltban *biztosan lesz.* Reméljük, hogy az általuk támasztott *verseny* hatására lesz majd a többiben is.

— Ahogy hallom, a Debrecent Konzervgyár is valami hasonlóval kísérletezik, mint a húsipar. Friss zöldséget, gyümölcsöt akar Debrecen városában forgalmazni...

— Nincs ebben semmi meglepő. Nem csak a fogyasztót izgatja, hanem a termelőt is alapvető érdekeiben sérti a zöldség, gyümölcs piacon kialakult *anarchia.* Nem lehet abba belenyugodni, hogy *az állami és a szövetkezeti kereskedelem árszabályozó szerepe lassan elhanyagolhatóvá válik.* Most legalábbis Debrecenben megpróbálkozik ezzel az ipar. Bátorítjuk a többi konzervgyárat: kövessék a példát.

— Csak halkan jegyzem meg: úgy tetszik, mintha az állami élelmiszeripar készülne átvenni a belkereskedelem szerepét. Biztos, hogy egészséges folyamat indulásának vagyunk tanúi?

— Sem az ipar, sem a mezőgazdaság nem tudja és nem is akarja ezt megtenni. De nem is feladata, nem volna jó, ha erre törekedne. Viszont *kötelességünknek* tartjuk — és a húsipar meg a Debreceni Konzervgyár felismerve saját érdekét, egyet ért velünk —, hogy *elősegítsük a verseny beindulását.* Mi mástól várhatjuk, hogy normalizálódjanak a piaci, a kereskedelmi viszonyok?

Egészséges konkurrenciát!

— A verseny hasznos és nélkülözhetetlen. De nem mindenható. Szerepét csak akkor töltheti be, ha kínálati helyzet van.

— Mért, nincs kínálati helyzet? A friss zöldség, gyümölcs kivételével az idén is mindenből termett, termeltünk, helyesebben termelhettünk volna elegendőt. Ha rendelt volna a kereskedelem.

— Mért, nem rendelt?

— Hagyjuk ezt a témát. Kutatóintézeti tanulmány bizonyítja, hogy a kereskedelem rendelt, de az ipar nem szállított és másik tanulmány bizonyítja: az ipar szállíthatott volna, ha a kereskedelem szerződéses kötelékben rendel. *Nem lehet igazságot tenni.* Szállító, kereskedő részéről egyaránt *hiánycikk a következetes magatartás*, amelynek alapján a szerződést szegőkkel szemben el lehetne járni.

— Félnek, ha jelentik, nem kapnak több árut. És fordítva. Valóban hagyjuk ezt. Túl régen beszélünk róla. De zöldségből, gyümölcsből, úgy tetszik, idén valóban gyenge volt a kínálat.

— Nem volt kegyes az időjárás. De ezzel mindig is számolni kell, hiszen a 40—50 százalékos termésingadozások sem ritkák. Ebben a szakmában elkerülhetetlen *a rugalmasan alkalmazott állami intervenció és ki kell tudnunk alakítani a világos, az átlátekinthető piacot.* És ez ügyben végre jó úton járunk: a budapesti Nagyvásártelepen *megvalósul a nagybani termelői piac*, ami *egészséges konkurrenciát* teremt a Bosnyák térnek. S remélem nemsokára a vidéki nagyvárosokban, az üdülőkörzetekben is lesz hasonló. És ha lesz, ez *a versenyt fogja élénkíteni.* Én ebben hiszek. No, nem abban, hogy mindenható a verseny, hanem abban, hogy *nélkülözhetetlen.*

GÁDOR IVÁN

Háromnapos gazdasági tanácskozás

Az irányítási rendszer továbbfejlesztéséről

(Folytatás az 1. oldalról)

Hétfőn *Ballai László*, az MSZMP gazdaságpolitikai osztályának vezetője, *Hetényi István* pénzügyminiszter, *Balassa Ákos*, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője és *Horváth László*, az OVK főigazgatója tartott előadást a gazdaságpolitika kérdéseiről, az irányítási rendszer fejlesztésének alapelveiről és a különböző szintű tervezési rendszerekről. Kedden és szerdán az árpolitika, a vállalati jövedelemszabályozás és a keresetszabályozás változásairól, valamint a külkereskedelem-szabályozásról, a bankrendszer továbbfejlesztéséről és a vállalatok és szövetkezetek irányítási rendszeréről tartanak tájékoztatást.

A munkaprogram további állomásaként novemberben a vezetőképző intézetek előadóit készítik fel az új feladatokra, utána pedig folyamatosan a középszintű vezetők, szakemberek részére szervezneknek továbbképző tanfolyamot. *(MTI)*

Magyar alelnök az UFI-ban

Az elmúlt héten Cipruson, Nicosiában tartotta 51. kongresszusát a Nemzetközi Vásárok Szövetsége (UFI). A magyar vásárrendezés elismerését is jelzi, hogy *dr. Kőrösvögyi László*t, a HUNGEXPO vezérigazgatóját ismét beválasztották a nemzetközi szervezet 25 tagú igazgatóbizottságába, ahol egyhangúan újra a szervezet egyik alelnökévé választották. Ez a harmadik ciklus, hogy bizalmat szavaztak a magyar vásári szakembernek. Megbízatása újabb két esztendőre szól. *(MTI)*

Beruházásokról, vállalkozásokról

Az Építők Szakszervezete elnökségi ülésén

Az építőipar idei termelése a tervezettnek megfelelően alakul — állapították meg hétfőn az Építők Szakszervezetének hétfői elnökségi ülésén. *Somogyi László* építésügyi és városfejlesztési miniszter tájékoztatta a testületet az építők eredményeiről, a gondokról és a legfontosabb tennivalókról. *A nagyberuházások az ütemtervek szerint épülnek*, sőt egyes helyeken túlteljesítették az előirányzott feladatokat. Az idén az épületfenntartási, felújítási és rekonstrukciós munkák aránya tovább növekedett. A versenytárgyalásos vállalkozások köre bővült, a versenyeztetéssel elnyert építési feladatok értéke az év első nyolc hónapjában a korábbinak többszörösére nőtt, s meghaladta a hatmilliárd forintot.

Az építőanyag-ipar az idén nagy erőfeszítéseket tett a sajáthaz építők által legjobban keresett termékek termelésének bővítésére. Így *cementből, mésztermékekből, födémpanelből, burkolólapokból a hazai termelés és az import fedezi az igényeket.* Födémgerendákból és más előregyártott szerkezetekből mintegy 25 százalékkal bővült a termelés. Falazóanyagokból és tetőcserépből azonban csak kis mértékben enyhült a hiány, de *az év végéig várhatóan beérkező jelentős mennyiségű tégla és cserép már nem az idei, hanem a jövő évi ellátást segíti.* (MTI)

Kongresszusi felajánlás

Harmincmilliós megtakarítás

A Tungsram nagykanizsai fényforrás- és üveggyárában a munka hatékonyságának növelése, a hasznos hulladékok újbóli feldolgozása, a takarékos anyag- és energiafelhasználás a kongresszusi-felszabadulási munkaverseny fő célja. Az év első kilenc hónapjában sikerült is valóra váltaniuk elképzeléseiket. A karbantartás folyamatos elvégzésével és a hulladékhő hasznosításával csaknem *hatmillió forint értékű energiát takarítottak meg.* A késések és igazolatlan hiányzások megszüntetésével, az anyag- és alkatrészellátás folyamatosabbá tételével az időalap kihasználása is lényegesen javult. Megoldották az infralámpák üvegballonjainak egyenletes rubinírozását, az automaták továbbfejlesztésével óránként ötszázzal növelték a villanyégőt gyártó két gépsor teljesítményét. Emellett a két elektrosztatikus búrabevonó berendezés üzembe helyezésével javították az égők minőségét, egy villanyégőcsomagoló automata felszerelése pedig jelentős élőmunka-megtakarítással jár. A gyáróriás kongresszusi-felszabadulási versenyének megtakarításszámláján ez idő szerint már mintegy harminc-millió forint szerepel. *(MTI)*

Nemdohányzó nap

Magyarország csatlakozott az Egészségügyi Világszervezet felhívásához, mely szerint november 17-ét nyilvánítsák *„nemdohányzó nappá”* az európai országokban. Ez a nap is jó alkalom lesz arra, hogy felhívják a figyelmet: a dohányzás károsítja a szervezetet. Az Országos Egészségnevelési Intézet — az Egészségügyi Minisztériummal, a Magyar Kardiológusok Társaságával, az Országos Onkológiai Intézettel, tüdőgyógyász, belgyógyász szakorvosokkal együtt — levelet intéz az ország orvosaihoz: mindennapi munkájuk során ismertessék a betegekkel a dohányzás következményeit. A levélben emlékeztetnek arra, hogy az utóbbi két évtizedben a cigarettafogyasztás évi átlaga 15 milliárd darabról 27 miliárdra, ugyanakkor a szívinfarktusos megbetegedések száma 7000-ről több mint 25 000-re növekedett.

Szovjet állami képtár

Hétfőn nyílik meg Moszkvában az első állandó kiállítás a Szovjetunió állami képtárában. A képtár a szovjet képzőművészet legnagyobb múzeuma lesz. A rendszerezett állandó kiállítás feladata, hogy a lehető legteljesebb képet adja a soknemzetiségű szovjet képzőművészet fejlődéséről 1917-től napjainkig. A krími rakparton épült modern galériépület 36 ezer négyzetméter területű.

KÖZELET–DIPLOMÁCIA

Faluvégi Lajos köszöntése

Faluvégi Lajost, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagját, miniszterelnök-helyettest, az Országos Tervhivatal elnökét 60. születésnapja alkalmából az MSZMP Központi Bizottsága nevében hétfőn *Havasi Ferenc*, a Politikai Bizottság tagja, a KB titkára köszöntötte. Jelen volt *Ballai László*, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője.

Megbízólevél-átadás

Hollai Imre, a Magyar Népköztársaság új athéni nagykövete október 22-én átadta megbízólevelét *Konsztantin Karamanlisznak*, a Görög Köztársaság elnökének.

Kubai pártmunkásküldöttség

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására október 15—22. között Magyarországon tartózkodott a Kubai Kommunista Párt pártmunkásküldöttsége, *José Felipe Carneadóval*, a központi bizottság tagjával, a KB tudományos, oktatási és kulturális osztálya vezetőjével az élen. A küldöttséggel *Tétényi Pál*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KB osztályvezetője, *Köpeczi Béla* művelődési miniszter és *Miklós Imre* államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke tárgyalt.

José Felipe Carneadót fogadta *Aczél György*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Miniszteri látogatás

Eduard Saul, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság szövetségi kohó- és nehézipari minisztere *Kapolyi László* ipari miniszter meghívására hétfőn Budapestre érkezett. Vendéglátójával megtárgyalják a két ország kohászati és nehézgépgyártási együttműködésének időszerű kérdéseit.

Munkásőr-ünnepség

Vasárnap Nyíregyházán csapatzászló-avató és névadó ünnepséget tartott a városi munkásőregység. Az ünnepségen részt vett *Borbély Sándor*, a munkásőrség országos parancsnoka, s ott voltak a megye párt- és állami vezetői is.

Borbély Sándor díszparancsban köszöntötte az egység tagjait: a nyíregyházi, a tiszalöki, a baktalórántházi és a nagykállói munkásőröket. A nyíregyházi egység a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom kiemelkedő egyénisége, Nyíregyháza szülötte, Szamuely Tibor nevét vette fel. *(MTI)*

Magyar jogászok a DNJSZ munkájában

Hazaérkezett a Magyar Jogász Szövetség küldöttsége Athénből, ahol — október 15. és 19. között — részt vett a Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének ötévenként sorra kerülő kongresszusán és közgyűlésén. A nemzetközi jogászszervezet találkozóján — amelyen 92 tagország küldöttei és 21 nemzetközi szervezet képviselői voltak jelen — fő témaként vitatták meg, milyen feladataik vannak a jogászoknak a nemzetközi gazdasági kapcsolatok javításában, a béke megőrzésében.

Napirenden

A művészeti demokrácia

A Művészeti Szakszervezetek Szövetségének központi vezetősége hétfőn a Fészek Klubban ülésezett. Az értekezleten jelentést hallgattak meg a munkahelyi demokrácia egyes kérdéseiről szóló, két esztendeje megjelent miniszertanácsi és SZOT-határozat végrehajtásának tapasztalatairól.

A X. Országos Békekonferencia rendezvényeiből

(Folytatás az 1. oldalról)

csaknem kétezer fiatal plakátkészítésben és dalolásban is összemérheti erejét, tudását. Szombaton délelőtt az úttörőszakkörök mutatják be munkáikat. A kisebbeknek többek között *Kemény Henrik* bábművész, *Levente Péter*, a *Kaláka*, illetve a *Bojtorján* együttes ad műsort. A váltók eközben folytatják útjukat: százötven kerékpáros — a Csepel SC sportolói — kíséretében vonulnak végig a fővárosi utcákon, és jutnak el a konferencia színhelyére. Itt átadják a stafétabotokra feltűzött üzeneteket, és beszámolnak küldetésükről, fogadtatásuk élményeiről, majd részt vesznek a tanácskozás plenáris ülését követő szekcióüléseken.

A konferenciát megelőző napon, pénteken nagyszabású békedemonstrációt rendez a Parlament előtt az Országos Béketanács és a KISZ budapesti bizottsága. *A tömeggyűlésre csaknem százezer résztvevőt várnak*, akik jelenlétükkel is hitet tesznek az emberiség legfontosabb ügye mellett. Ezen a héten egyébként a főváros hat nagyobb aluljárójában — a Déli pályaudvaron, a Marx téren, a Baross téren, a Blaha Lujza téren, a Kálvin téren és a Nagyvárad téren — délután 4 és 6 óra között politikai dalosok szórakoztatják a közönséget, s hívják fel figyelmüket közéletünk kiemelkedő eseményére, valamint a békecentrum programjára és a Parlament előtti demonstrációra. *(MTI)*

Két program

A szovjet energetika jövője

Az évezred végéig tekintő, két szakaszból álló energetikai programot dolgoztak ki a Szovjetunióban. Az *első részt az évtized végéig, a második kétezerig* határozza meg a feladatokat, a fejlesztés irányait. A program szükségességét indokolja, hogy egyrészt mind távolabbi területeken, mind mélyebben és mind nehezebb éghajlati körülmények között termelhetők ki a szükséges energiahordozók, másrészt szükségessé vált az energetika struktúrájának átépítése. *Növelni kell a tartalékokat, újfajta erőműveket és fűtőanyag-előkészítő üzemeket kell létrehozni.*

Vlagyimir Kirillin akadémikus, a több nyelven megjelenő szovjet hetilap, a *Moszkovszkije Novosztyi* tudósítójának elmondta, hogy már most Nyugat-Szibériából kerül ki a Szovjetunióban bányászott kőolaj 62 százaléka, a földgáz 54 százaléka. A fúrási mélység az 1950-es adatokhoz képest megduplázódott, már 4—6 kilométer mély gáz- és olajkutak is vannak. A hagyományos szénmedencékben is mind mélyebben húzódnak az új tárnák. *Az európai területen a fő feladat az atomerőművek fejlesztése.* Létrehozták a volgodonszki atomerőművi berendezéseket gyártó komplexumot, amely *a KGST-tagországok ilyen irányú együttműködési programjába illeszkedik.*

A nyugat-szibériai gáz kitermelése egyre nagyobb méretekben folyik. Valószínűleg a következő évtized közepére érik el a csúcstermelést, utána ez stabilizálódni fog. 1985-re a vízerőművek kapacitása meghaladja a 64 millió kilowattot. Új vízi erőművek Szibériában és a Távol-Keleten épülnek, Európában és az Urálban a hidroakkumulációs erőművek építésének van jövője. *(MTI)*

Elhunyt Francois Truffaut

Ötvenkét éves korában, gyógyíthatatlan betegségben hunyt el vasárnap Párizsban *Francois Truffaut* filmrendező, a kortárs francia film egyik legismertebb képviselője, az egyetemes filmtörténet tehetséges és jellegzetes alkotója. Az ötvenes években filmkritikusként kezdte pályafutását, majd az évtized végén elkészítette első játékfilmjét, a *Négyszáz csapást*, mellyel azonnal világhírű lett: a film tizenkét különböző nemzetközi díjat nyert el, köztük az 1959-es cannes-i filmfesztivál legjobb rendezésért járó díját is. De ami összehasonlíthatatlanul több díjaknál és fesztiválsikereknél, e filmjével meghódította a mozinézők millióinak szívét is, a *Négyszáz csapás* fogalom és mítosz lett, mely mit sem kopott az elmúlt negyedszázad alatt, melyet kötelezően megnéz a filmbarátok újabb és újabb nemzedéke is, s melyet — bevallva vagy olykor talán akaratlanul is — kitartóan idéz, utánoz, másol megannyi filmrendező a világ minden részén. A *Négyszáz csapás* kamaszhősének magányossága, szeretetéhsége, kiszolgáltatottsága olyan képsorokban, olyan megrázó erejű jelentekben elevenedik meg a filmben, amelyek nélkül szegényebb lenne az egyetemes filmművészet is: Truffaut első filmjével máris rendkívül magasra emelte a mércét, legendássá vált remekművel kezdte rendezői pályáját.

A francia filmművészetet felfrissítő és a világ filmtermésének élvonalába visszahelyező, sok más nemzet filmeseit is inspiráló, nevezetes „francia új hullám” egyik kezdeményezőjeként és vezéralakjaként Truffaut saját rendezései mellett, melyek között feltétlenül meg kell említeni a groteszk felé hajló *Jules és Jim* és a szikrázóan tehetséges *Lőjj a zongoristára!* című filmjeit, filmíróként és producerként is tevékeny volt. Íróként közreműködött nagy kortársa és vetélytársa, *Godard Kifulladásig* című filmjének megszületésében is. A *451° Fahrenheitben* egy fenyegető, korunk antihumánus tendenciáiból előrevetített „ellenutópiát” rajzolt meg, az *Amerikai éjszakában* pedig egy forgatás epizódjain keresztül a filmrendezés emberi és szakmai dilemmáit elevenítette meg érzékenyen, látványosan. Sokat dolgozott, gyakorlatilag évente jelentkezett új filmekkel, olykor filmszínészként is feltűnt más rendezők produkcióiban, az „új hullám” csillapodtával, sőt, sokat emlegetett hullámvölgyében is aktív, sokat szereplő, tevékeny filmes maradt. A megdöbbentően korai halála felett érzett megrendülésünk sem feledtetheti, hogy az érzelmes történetek mind látványosabb, mind rutinosabb feldolgozása során Truffaut bizony egyre messzebb távolodott első filmjei, mindenekelőtt a *Négyszáz csapás* tisztaságától és tökéletességétől. Fiatalkori eszményeinek esetleges újraidézésétől, legnagyobb korai sikereinek megismétlésétől örökre megfosztotta a kegyetlen sors: negyedszázados rendezői pályája immár véglegesen lezárult.

Francois Truffaut egyike volt azoknak a külföldi filmrendezőknek, akik a leginkább közel kerültek a magyar mozinézők (s nem utolsósorban a magyar filmátvevők) ízléséhez. Legtöbb filmjét a magyar közönség is láthatta, több filmje a televízióban is sikert aratott, művei éppúgy otthon voltak a több ezer fős kertmozikban, mint a filmklubokban és a filmtörténeti sorozatok vetítésein. Halála sok-sok magyar nézőnek és film iránt érdeklődőnek is személyes vesztesége.

Hegyi Gyula

Egy hét a világgazdaságban

A francia út

Az elmúlt héten a francia nemzetgyűlésben szenvedélyes vita folyt a kormány gazdaságpolitikájáról, arról, milyen utat is járt be 1981 óta *Mauroy* kabinetje és milyen irányba kell a jövőben tartania. A jelenség többek között azért érdemel figyelmet, mivel a francia gazdaságpolitika ma egészen más, mint az a platform, amivel a szocialista párt 1981-ben hatalomra került.

Mitterrand és pártja akkor úgy vélte — a fejlett tőkés országok között gyakorlatilag *egyedül* —, hogy a gazdaság bajainak megoldása egy erőteljes reflációval, az *előre való menekülés* útján képzelhetők el. A gyorsítás az adatok szerint sikerült, 1982-ben a francia bruttó nemzeti termék reálértékben 1,8 százalékkal nőtt (a megelőző év 0,2 százalékos emelkedése inkább stagnálásnak tekinthető), miközben ugyanez a mutató abban az évben az USA és az NSZK esetében csökkent. A fejlett tőkés országok között legmagasabb francia növekedési ütem természetesen más mutató alakulására is hatással volt. Miközben a „tizek csoportjában" 1981-ben a reálbér 0,3 százalékkal csökkent, Franciaország büszkélkedhetett a 2,1 százalékos javulásra és a következő évben is a francia 1,7 százalékos életszínvonal-növekedéssel szemben a történelmi okokból figyelt NSZK-ban 0,6 százalékos mérséklődés állott.

A frank leértékelése

A belföldi felhasználás bővülésének azonban voltak nem kívánatos mellékhatásai is. A hazai piac szívása miatt visszaesett az export, a többletkereslet pedig jelentős mértékben importot indukált. Franciaország külkereskedelmi deficite 1982-ben csaknem 60 százalékkal nőtt és elérte a 95 milliárd frankos szintet. Aggasztó mértékben kezdett emelkedni az ország adósságállománya is. 1980-ban még csak 28 milliárd dollár terhelte Párizst, 1982-ben már 55 milliárd dollár visszafizetésére kellett fokozatosan módot találni. Kiderült az is, hogy a reflációs politika hatása meglehetősen korlátozott, képtelen volt például megakadályozni azt, hogy a munkanélküliség az 1980. évi 6,4 százalékról ne emelkedjék 8,9 százalékra 1982 decemberére.

Röviden szólva, az 1981—82-es megélénkülést Franciaországnak a külső egyensúly romlásával kellett megfizetnie. Ezzel a háttérrel történt meg az 1983 márciusi gazdaságpolitikai fordulat. Mauroy kormánya ekkor feladta a keresletélénkítés irányvonalát, leértékelte a frankot és drasztikusan törekedett a belföldi kereslet visszafogására.

A reálbérek a megelőző két év javulása után tavaly 0,7 százalékkal mérséklődtek és a jelek szerint az idén hasonló helyzet várható. Sikerült ugyan a kereskedelmi mérleg hiányát 1983-ban a korábbi évben regisztráltnak felére csökkenteni, azonban a 43 milliárd frankos hiány még mindig messze volt a gazdasági realitások által megkövetelttől. *Az adósságállomány ugyanis tavaly tovább növekedett és elérte a 70 milliárd dollárt.* A kormány adatai szerint 1983—86 között az adósságszolgálatra 300 milliárd frank kellene, miközben a kereskedelmi mérleg az idén is deficites lesz. (Korábban a hivatalos előrejelzések 1984-re 7 milliárd frankos hiányról szóltak, most a felülvizsgált számok már a 25 milliárdos értéket tartják a sokkal valószínűbbnek).

Szó sincs természetesen arról, hogy Franciaország csődbe menne vagy egyáltalán hitelképessége kérdésessé válna. Igaz, hogy az adósságállomány mára biztosan meghaladta már a 70 milliárd dollárt és a nemzetközi közvélemény már 42 milliárd dollárnál is meglehetősen ideges.

Az elmúlt heti parlamenti vitában két koncepció kapott nyilvánosságot. Az egyik szerint a válságba jutott iparágakat *nem kell feltétlenül bezárni,* hanem állami segítséggel kell számukra piacot biztosítani és a termelést korszerűsíteni. Az acélipar esetében ez konkrétan azt jelentené, hogy a gépipar — mint felhasználó ágazat — jutna fejlesztési támogatásokhoz. Mivel pedig ezt a folyamatot veszélyeztetné esetleg a külföldi eredetű konkurrencia, célszerű az importot minél előbb korlátozni. A másik megközelítés szerint a nem hatékony szektorokat azért kell többek között visszafejleszteni, hogy források szabaduljanak fel a dinamikusan növekedni képes ágazatok részére. A külső forrásbevonás a magas adósságállomány mellett gyakorlatilag lehetetlen, *otthon* kell átcsoportosítani.

Az első változat

Az első utat érdemes egy kicsit tovább gondolni. Azért, hogy a versenyképtelen, valószínűleg drága acélt fel tudja használni, támogatni kell a gépipart. (Ha a gépipar támogatás nélkül is felhasználta volna már a hazai acélt, nyilvánvalóan nem is keletkezett volna probléma). Ha emiatt viszont a gépiparban támadnak gondok, egy fázissal tovább kell lépni és a gépipari termékeket felhasználó ágazatokat kell valamilyen ösztönzésben részesíteni. (Ha azok támogatás nélkül felhasználnák a gépipari termékeket, nyilvánvalóan nem is keletkezett volna probléma). És így tovább, és így tovább... 1981-hez képest azonban valami megváltozott. Ma Franciaország növekedése stagnál és az NSZK, valamint Anglia néz egy igen tiszteletreméltó 3 százalékos ütem elé az idén.

Gonda György—Szentgáli Péter

Az ügyfél kárára?

Háromezer vizsgálat, lakossági bejelentés alapjan – Orvoslás, felelősségre vonás

„A legjobb árellenőr a boltban maga a vásárló, az étteremben a vendég, a szolgáltatásnál a megrendelő. Arra kérjük a lakosságot, jelezze minden esetben illetékes helyen, ha sértve érzi érdekeit. Jogos ügyben nem maradhat el az orvoslás" — mondta a közelmúltban egy előadásában *dr. Csikós-Nagy Béla* államtitkár, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke.

Tavaly az árhatóságok és a kereskedelmi felügyelőségek több, mint háromezer esetben indítottak vizsgálatot lakossági bejelentés alapján. Kifogásolták a minőséget, a számlázott ár és az érték különbségét, az ár, valamint a minőség összhangjának hiányát, a teljesítési határidő elmulasztását, a garanciális kötelezettség körüli hanyagságot, továbbá az árképzési szabálytalanságokat. A bejelentéseknek több, mint a fele a *fogyasztási cikk kereskedelem* tevékenységére vonatkozott. Ezzel közel azonos számú kifogás merült fel a *kommunális* szolgáltatások árával és minőségével kapcsolatban.

Katica és Napsugár

A *Dabas és Vidéke Áfész* ellen a Pest megyei Tanács kereskedelmi felügyelősége 150 ezer forint gazdasági bírság kiszabását indítványozta, mert a szövetkezet a *zoknik* és egyes *gyermekholmik* értékesítésénél jogtalanul magas árakat alkalmazott. Ugyanezt tette a harmadosztályú vendéglátó üzleteiben kimért *égetett szeszes italoknál* is. A *Taksony és Vidéke Áfész* árosztályvezetője ellen pedig ugyancsak a fenti árhatóság bűnvádi feljelentést tett, mert tevékenysége nyomán a szövetkezet nikecell termékeinél árdrágítást követett el. Az osztályvezető elnöki jóváhagyás nélkül, saját felelősségére térítette el a termékek árát, annak ellenére, hogy erre a belső szabályozás nem adott lehetőséget. A *nagymágocsi TÜZÉP* telepvezetője ellen érkezett észrevétel a fenyőfűrészáru kiszolgálást sérelmezte. A próbavásárlást követően — ahol a telepvezető-helyettes pontatlan mérés következtében 160 forinttal károsította a vásárlót — az áruforgalmi adatokat egy évre visszamenően megvizsgálták. Kiderült, hogy a kérdéses időben a telepen a magasabb árú fenyőfűrész-termékekből sorozatosan többet hoztak forgalomba, mint amennyi rendelkezésükre állt, s így csaknem 53 ezer forint *többlet* keletkezett. Ezért, valamint a még felderített árdrágítások és a vásárlók megkárosítása miatt 6 ezer forint, helyettesét pedig 5 ezer forint pénzbírsággal sújtották.

Több lakossági bejelentés hívta fel a figyelmet a *Miskolci Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat 404-es* boltjának üzelmeire. Az ellenőrök próbavásárlást tartottak és a kért 80 dekagramm sertéscomb helyett 80 dekagramm sertéslapockát kaptak. A lapocka 10 forinttal olcsóbb a combnál! A vásárlók megkárosítása 3 ezer 600 forintjába került Bihari László eladónak. (Ennyire bírságolták.) A *Borsodi Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat* 21-es számú illatszerboltjának vezetője sem járt jobban. Az egyik vevő ugyanis a „Katica" kölniért 25 forintot, a másik 18 forintot fizetett, a helyes ár: 12,50 helyett. A megkárosítás abból eredhetett, hogy az árakat — bár kötelező! — nem tüntették fel. A mosonmagyaróvári „Szép otthon" Áruházban egy eset happy enddel végződött, ugyanis a vásárlónak visszautalták a 2 ezer forint körüli többletet, amelyet jogtalanul fizettettek ki vele, a *Napsugár* szekrénysorért. Azért ide kívánkozik a kérdés: miért csak a vásárlói panaszt követő árhatósági közbelépés után lettek ilyen készségesek?

Kétféle áron

A következő ügynél a szigorúan vett szabályok értelmében minden rendben van, *de*... Az egyik vevő panaszolta: Szegeden 921 forintért vásárolta meg ugyanazt a szobahőmérséklet-szabályozót, amit a fővárosban 510 forintért látott. (A Mechanikai Művek 5011 típusjelű termékéről van szó.) A vizsgálat kiderítette, hogy a szegedi bolt áruja a RAVILL-tól, a budapestié pedig a RAMOVILL-tól származik. A RAMOVILL közvetlenül a gyártól szerezte be az árut, a RAVILL viszont a Csehszlovákiába exportált hőtárolós kályhák tartozékaként jutott hozzá. Kétféle beszerzési forrás, kétféle fogyasztói árképzés — egyik sem kifogásolható. És itt jön a „de"... Joggal teszi fel a bosszús szegedi vásárló a kérdést: *miért nem érzi kötelességének mindegyik kereskedelmi vállalat a pénztárcakímélő beszerzési források felkutatását?*

A szolgáltatások területén is akad gond. *A Pest megyei Temetkezési Vállalat el nem végzett munkát számlázott.* A bejelentő csekély jövedelmű nyugdíjasnak a többletbevételt visszautalták, a fegyelmi felelősségre vonásra javaslat született. Az ürömi római katolikus egyházközség plébániahivatala az egyházi temetőben *az előírtnál magasabb sírhelydíjakat állapított meg és számlázott. Lakossági bejelentés nyomán az érdekelteket kártalanították.*

A *Patyolat* kenderesi, újszászi és zagyvarékasi felvevőhelyein — ahol gyorstisztítást is vállalnak — a rövid határidős vállalásoknál *minden esetben* felárat számoltak, holott 72 órán túli munkavégzés is előfordult. A Szolnok és Vidéke Áfész *„TERAVILL"* javító szervizénél megállapították, hogy a javítást végző személy *okiratot hamisított és csalt.* Az ügyfél számláján 900 forintos munkadíjat és 450 forint értékű anyag- és alkatrész-felhasználást tüntetett fel. A szerviz példányán 30 forint munkabért írt, anyag- és alkatrészköltséget pedig egyáltalán nem számolt. A dolgozó ellen büntetőeljárást kezdeményeztek. A *jászberényi Jászság Cipőipari Szövetkezet* javító részlegénél is jogosnak bizonyult a felülszámlázási bejelentés. Az ennek nyomán indult árvizsgálat többféle túlkapást állapított meg, ezért a részlegvezető ellen szabálysértési eljárást kezdeményezett.

Ahol tévedtünk

Változatlanul nagyon sok elítélő levél érkezik a gépjárművek javításával kapcsolatban, néha alaptalanul. Több kifogás nyomán került sor a IV. sz. Autójavító Vállalat tevékenységének ellenőrzésére. Kiderült, hogy a díjképzés kifogástalan, a minőség jó, az elvégzett munkákra hatósági irányárat alkalmaznak. A XII-es és a III-as számú Autójavító Vállalatnál végzett vizsgálat keretében az is beigazolódott, hogy a IV-es számú vállalat díjai a többihez képest arányosak.

A tavalyi esztendőben tehát az árhatóságokhoz és kereskedelmi felügyelőségekhez beérkezett minden egyes lakossági bejelentést a szakemberek gondosan ellenőriztek. A vizsgálatot — jogos kifogás esetén — ahogyan azt az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke az idézett beszédében ígérte — követte az orvoslás. Ott, ahol a vásárló, illetve a szolgáltatást igénybe vevő személye megállapítható volt, a kártalanításról, illetve a felelősségre vonásról is intézkedtek.

Bóta Éva

Szövetkezeti gazdálkodás

Növekvő árbevétel

Az Áfész-ek, szövetkezeti vállalatok fejlődése az elmúlt hónapokban *felgyorsult,* mind többen ismerik fel közülük, hogy fokozott rugalmassággal, szervezeti korszerűsítéssel fokozhatják eredményeiket — állapította meg a SZÖVOSZ elnöksége keddi ülésán, amelyen az Áfész-ek helyzetét vitatták meg. Az idei tervek szerint a fogyasztási szövetkezeti szervek árbevétele 7,3 százalékkal nő, a takarékszövetkezetek betétállományukat csaknem tíz százalékkal, azaz 2,4 milliárd forinttal akarják emelni. A szövetkezeti vállalatok és az Áfész-ek az idén mintegy 3,5 százalékkal növelik a *konvertibilis,* és több mint 8 százalékkal a *rubel* elszámolású exportot.

Az ülés foglalkozott a *tartósan alacsony hatékonyságú* Áfész-ek és szövetkezeti közös vállalatok helyzetével. A különböző intézkedések hatására az e kategóriába tartozó szervezetek száma az elmúlt két évben 31-ről 9-re csökkent, s igen fontos népgazdasági és szövetkezeti érdek, hogy ezeknek a jövedelmezőségi színvonala is javuljon. E szervezetek *nem megfelelően hasznosítják a rendelkezésükre álló erőforrásokat.* Ezért az elnökség fontosnak tartja, hogy az alacsony hatékonyságú áfész-ek, vállalatok vizsgálják meg tevékenységüket, s tárják fel a gazdálkodás gyengeségeinek alapvető okait. E szerveknél a vezetők felkészültségét, rátermettségét is vizsgálni kell. Amennyiben az adott keretek között nincs reális lehetőség a jövedelem növelésére, akkor célszerű szervezeti változást kezdeményezni, például azt, hogy a szövetkezet *egyesüljön* egy erősebb Áfész-szel. *(MTI)*

HORIZONT

Államosítás Iránban

Az iráni parlament a hét végén újból jóváhagyta a külkereskedelem államosításáról szóló törvényt. A törvényhozás először 1982-ben adta jóváhagyását az ország külkereskedelmének államosítására, de akkor az úgynevezett Ötök Tanácsa több kifogással élt. A tanács észrevételeit a parlament több bizottsága megvizsgálta, és figyelembevételükkel új törvényjavaslatot terjesztett a majlis elé.

Új pénz Nigériában

A nigériai katonai kormányzat lezárta az ország szárazföldi határait és bejelentette, hogy *új pénzt* bocsát ki. A szigorú intézkedésre azért került sor, mert az utóbbi időben egyre nagyobb mennyiségben csempészték ki Nigériából a *nairát,* az ország hivatalos pénzét. A határzár nem vonatkozik a légi, illetve tengeri útvonalon ki- és beutazókra, de az utasokat a határátkelőhelyeken rendkívül szigorúan ellenőrzik.

Az intézkedést azzal indokolták, hogy a decemberben megdöntött polgári kormányzat *pénzügyi csődbe vitte az országot.* A határok lezárását röviddel azután rendelték el, hogy különleges bíróságot hoztak létre 475 politikus és közhivatalnok ügyének tárgyalására, ők a vád szerint Shagari elnöksége idején *nairák milliót* csempészték ki az országból.

Nukleáris együttműködés?

Lehetséges, hogy sikerül áthidalni az akadályokat és Reagan elnök csütörtökön kezdődő kínai látogatása alkalmából létrejön az amerikai—kínai nukleáris megállapodás — nyilatkozott óvatos derűlátással a tervezett megállapodásról *Larry Speakes,* a Fehér Ház szóvivője.

A nukleáris együttműködésről szóló megállapodás keretében az Egyesült Államok atomreaktorokat és nukleáris fűtőanyagot szállítana Kínának.

Ennek útjában áll, hogy Kína nem enged beleszólást a hasadóanyagok további felhasználásába, ami pedig előfeltétele az amerikai nukleárisfűtőanyag-szállításoknak. Kína tavaly úgy döntött, csatlakozik a nemzetközi Atomenergia Ügynökséghez, de továbbra is ellenzi, hogy a szervezet ellenőrizze nukleáris létesítményeit. A hét végén még egy amerikai küldöttség azzal utazott haza Pekingből, hogy nem sikerült nyélbe ütni a szerződést.

USA-deficit Nyugat-Európában

Az Egyesült Államok és Nyugat-Európa gazdasági növekedése közötti különbség az oka annak, hogy az Egyesült Államoknak nyugat-európai kereskedelmében hiány mutatkozik — véli a Manufactures Hanover Trust legutóbbi kiadványában.

Az USA nyugat-európai országokkal folytatott kereskedelmét a második világháború óta tavaly zárt első ízben deficittel, és míg az Egyesült Államokban tavaly a gazdasági növekedés üteme reálértékben 3,4 százalékos volt, addig a nyugat-európai nemzetgazdaságok mindössze 1,5 százalékos növekedési ütemmel bővültek.

Kiváló bányászok

Kiváló vállalat címmel tüntették ki a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatot. Az olajbányász kollektívának kedden a szolnoki Szigligeti Színházban rendezett ünnepségen *Kapolyi László* ipari miniszter adta át a kiváló címet tanúsító oklevelet.

A nagyalföldi olajbányászok a múlt évben összességében teljesítették termelési, gazdálkodási terveiket, s elismerésre méltó eredményt értek el az anyag- és energiatakarékosságban. Ez utóbbi értéke meghaladja a 60 millió forintot. A nagyobb feladatokat a korábbival azonos létszámmal oldották meg. *(MTI)*

Űrprogram

Az április első felében sikeresen végrehajtott szovjet—indiai űrrepülés záróeseményeként hétfőn sajtóértekezleten találkozott az újságírókkal a nemzetközi űrlegénység három tagja: Jurij Malisev, Gennagyij Sztrekalov és Rakes Sarma.

Mindhárom kozmonauta kiemelte a kölcsönösen szívélyes, segítőkész légkört, amely megkönnyítette munkájukat.

A nyílt kozmikus térségben végzendő munkára készülnek a Szaljut 7., Szojuz T—11., Progressz 20. orbitális űrkomplexum lakói. Ennek előkészítésére hétfőn különböző berendezéseket és szerszámokat helyeztek el az űrállomás külső felületén.

Kutyaharapás

A fővárosi KÖJÁL járványügyi osztálya kéri: jelentkezzen az a Mónika nevű kislány vagy annak szülei, akinek kis barna kutyája április 21-én délután 6 óra körül a Borsod megyei Pácin községben megharapta egy 6 éves budapesti kislány bal csuklóját. A jelentkezést munkaidőben a 491-174 telefonszámon, munkaszüneti időben pedig a 121-260-as telefonszámon várják.

Házhoz jön a szemészet

Negyedik éve már, hogy havonta egyszer útnak indul Esztergomból egy látásvizsgáló autóbusz. A gördülő ambulancián az esztergomi kórház szemorvosai és az esztergomi Granvisus gyár optikusai a városoktól távoli kisebb települések lakóit keresik fel, hogy megkönnyítsék a szemüvegre szorulók dolgát. A járműben kialakított optikusműhelyben nyomban el is készítik a szemüveget. Amennyiben a szemorvos komplikált üveget ír fel, azt a mozgó ambulancia megrendeli az Ofotért-központban, s néhány nap múlva tulajdonosa címére postán elküldik.

Totónyeremények

A totó 16. játékhetén 13 plusz 1 találatos szelvény 27 darab volt, nyereményük egyenként 103 334 forint. Az 55 darab 13 találatosra 51 350, az 1955 darab 12-esre 1436 forintot fizetnek. A 11-esek (19 484 db) 144, a 10-esek (110 859 db) 38 forintot érnek.

Totótanácsadó a 17. hétre

1.	1. FC Köln—Hamburg	1 2
2.	Braunschweig—Leverkusen	x 1
3.	Mannheim—Uerdingen	1 x
4.	Bochum—Dortmund	1 x
5.	Mönchengladbach—Kaiserslautern	1
6.	Lüttringhausen—Essen	1 x
7.	Saarbrücken—Aachen	1
8.	Stuttgarter K—Charlottenburg	1 x
9.	Luton—Watford	1 x
10.	Manchester United—West Ham	1
11.	Queen's Park—Tottenham	1
12.	Sunderland—Birmingham	1 x
13.	Wolverhampton—West Bromwich	1 x

Pótmérkőzések: 2, 1, 1.

Jelöltjeink az ügetőversenyekre

Szerda

1. Iparművész (8) — Helén (11) — Július (2) — Inspekció (9).
2. Jinks (7) — Jajszó (11) — Junior (1) — Juno (5).
3. Ivor (4) — Adler (10) — Imám (11) — Ir (9).
4. Cantata (8) — Ida (4) — Ürge (2) — Ihar (6).
5. Absztrakt (1) — Bojtár (3) — Félisten (11) — Imposztor (10).
6. Időmérő (4) — Herba (8) — Ihlet (7) — Hurron (9).
7. Juharfa (10) — Jovanka (1) — Johanna (8) — Jambus (5).
8. Echo (8) — Gagliano (9) — Dúr (6) — Ignotus (4).

A versenyeket 16.30 órakor kezdik.

Május másodikán

Nyitnak a fővárosi strandok

Május 2-án nyitják meg kapuikat a fővárosi strandfürdők. Ózig 12 strandot és öt uszodát látogathatnak a vizet, a napfényt kedvelő vendégek.

A strandidényre már a múlt év őszén megkezdődött a felkészülés, s a fürdők nyitása előtt bizottság vizsgálja felül a műszaki, a szolgáltatási, a munkavédelmi berendezéseket. A zavartalan működéshez szükséges személyzetről átcsoportosításokkal, valamint diákok és nyugdíjasok alkalmazásával gondoskodnak.

Az új idényben több strand megújulva várja a közönséget. A Gellért fürdő tetőnapozóin felújították a zuhanyozókat, átfestették az öltözőket. A Palatinus strandon új burkolatot kapott a melegvizes termál körmedence, megszépültek a férfi- és a női alagsori öltözők. A Szabadság strandon új gyermekmedence várja a kicsinyeket, s új zuhanyzócsoportot állítottak fel. Kétszáz újabb kabint is kialakítottak a hozzájuk tartozó zuhanyozókkal. A csillaghegyi strandon befejeződött 248 öltözőkabin felújítása. A Rudas fürdő tetőnapozójának felújításán jelenleg is dolgoznak. A strandok napozóteraszait egyébként április 14-én nyitották meg. A Rudas fürdőben, a Palatinus, a lőrinci és a csillaghegyi strandon új napozóágyakat bérelhetnek a látogatók. A Palatinuson és a Szabadság strandon három-három lábteniszpályát építettek, ezek 20 forintos óradíjjal vehetők igénybe. Zárt labdarúgópálya található a Palatinuson, a Római, a Szabadság és az albertfalvi strandfürdőben. A csillaghegyi strandon két teniszpálya is várja a sportolni vágyókat, az uszodákban és a Palatinus strandon úszásra is oktatnak. Az újpesti uszodában, a Szabadság strandon és a Széchenyi gyógyfürdőben folytatódik az aerobic torna. Diszkóprogram várja a fiatalokat a Széchenyi fürdőben, a lőrinci, az erzsébeti és az albertfalvi strandon pénteken és szombaton 20-tól 24 óráig.

A Széchenyi fürdőben, a Lukács uszodában szombat és vasárnap kivételével 14 órától kedvezményes belépőjegy is váltható. Az uszodákban éves, negyedéves és havi bérletet is vehetnek az érdeklődők, a strandokon havi és diákbérlettel kedvezményesen lehet fürdőzni. A Lukács, Rudas fürdőt, a Széchenyi, az újpesti, a csillaghegyi, a Szabadság, valamint a csepeli strandot a nyugdíjasok tíz alkalomra érvényes bérlettel is látogathatják: a szelvények hétfőtől péntekig, 8-tól 13 óráig érvényesek. *(MTI)*

KEMOTERÁPIAI KONFERENCIA. Kemoterápiai tudományos ülés kezdődött kedden Hajdúszoboszlón, amelyen százhatvan kémikus, mikro- és sejtbiológus, farmakológus, onkológus és klinikai kemoterápiás szakember összegzi a baktériumok és a daganatok elleni gyógyszerkutatások legújabb eredményeit. A hazai szakemberek mellett angol, NDK-beli és osztrák kutatók is részt vesznek a háromnapos tudományos ülés munkájában.

LAVINÁK okoztak súlyos szerencsétlenségeket a hét végén Ausztriában. Hárman életüket vesztették, egy ember pedig nyomtalanul eltűnt Tirolban. Landbeck falucska közelében a lezúduló hótömeg egy hattagú turistacsoportot temetett maga alá, s a mentők már csak négy ember életét tudták megmenteni közülük. Hetting térségében a feltámadó hóvihar a mentők életét is veszélybe sodorta.

BALESET A MECCS UTÁN. 19 ember meghalt, ötven pedig megsebesült Indonéziában, amikor egy teherautó, nyitott platóján labdarúgókkal és szurkolókkal, előzés közben megcsúszott és az utasok kizuhantak.

ELTEMETTÉK a jugoszláviai bányaszerencsétlenség 33 áldozatát a Belgrádtól mintegy 80 kilométerre délre fekvő Resavicán. A Stromsten nevű bánya 130 éves történetében legsúlyosabb katasztrófa veszteséglistája még fölő, hogy nem teljes: a sújtólégrobbanás 14 áldozata közül háromnak az állapota változatlanul válságos.

(X) **A József Attila Színház 1984. május havi bérletes műsora.** III. RICHARD: 1., kedd Z/5. bérlet. 4., péntek E/4. bérlet. 6., vasárnap du. Radnóti 5. 10., csütörtök H/5. bérlet. 18., péntek L/5. bérlet. 19., szombat T/4. bérlet. 20., vasárnap R/5. bérlet. MAGÁNÉLET: 3., csütörtök N/5. bérlet. 5., szombat este C/5. bérlet. 6., vasárnap este R/4. bérlet. 7., hétfő B/5. bérlet. 9., szerda U/5. bérlet (III. 28-i előadás helyett). 13., vasárnap Heltai 5. 15., kedd D/5. bérlet. 26., szombat du. Postás 5.

Kisodródott, ütközött ...

„Szelíd" motorosok katasztrófái

Az elmúlt háromnapos ünnepen 128 személyi sérüléssel járó közúti közlekedési baleset történt az országban.

A Borsod megyei Hernádkércsen a vezetői engedéllyel nem rendelkező Hodos Csaba 17 éves tanuló, nagykanizsai lakos kölcsönkért motorkerékpárral egy kanyarban kisodródott az úttestről, villanyoszlopnak ütközött és a helyszínen meghalt.

Egerfarmoson Salamon András József 22 éves asztalos, mezőtárkányi lakos motorkerékpárjával egy kanyarban kisodródott az úttestről és villanyoszlopnak ütközött. Salamon András József a helyszínen meghalt, utasa életveszélyes sérülést szenvedett.

Baranya megyében Kémes külterületén Szőllősi Attila 20 éves tanuló, sámodi lakos egy kölcsönkért motorkerékpárral kisodródott az úttestről, felborult, és egy híd korlátjának ütközött. Szőllősi Attila a helyszínen meghalt. Mindhárom esetben a vizsgálatok eddigi adatai szerint a motorkerékpárosok nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezettek.

Szabolcs megyében, Buj külterületén a vezetői engedéllyel nem rendelkező Bartók József 20 éves növénytermesztő, buji lakos kölcsönkért motorkerékpárral egy út menti fának ütközött. Bartók József a helyszínen meghalt, egy utasa súlyos, egy másik pedig könnyű sérülést szenvedett. A vizsgálat eddigi adatai szerint Bartók ittasan vezette a motorkerékpárt.

Hajdúszoboszlón Vári János 21 éves segédmunkás, helyi lakos vezetői engedély nélkül, kölcsönkért motorkerékpárral egy kanyarban lehajtott az úttestről és egy betonkerítésnek ütközött. Olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy kórházba szállítás közben meghalt. A vizsgálat eddigi megállapítási szerint Vári nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezetett. (MTI)

A PISAI FERDE TORONY nem dőlt tovább a vasárnap esti három kisebb földrengés következtében. A Mercalli-skála szerint 6-os erősségű földmozgások epicentruma Elba szigetétől északra, a Földközi-tengeren volt. Szakértői vélemények szerint a világhírű pisai ferde torony nincs veszélyben, a földmozgás kisebb anyagi kárt okozott.

Az OPERAHÁZ igazgatósága közli, hogy megbetegedés miatt ma este az Erkel Színházban a B bérletben meghirdetett Hoffmann meséi helyett a Werther kerül előadásra.

Eltűnt az alpinista

A Mount Everestről visszatérőben eltűnt bolgár alpinista megmentésére indult akciót a rossz időjárási viszonyok miatt hétfőn ismét fel kellett függeszteni.

Mint az „Everest—84" elnevezésű bolgár expedíció vezetője elmondta, Hriszto Prodanov pénteken kora reggel — oxigénpalack nélkül — nekivágott a csúcsra vezető út utolsó szakaszának.

A 41 éves bolgár mérnök 12 órás mászás után felért a 8848 méter magas csúcsra. Mint közölte, megtalálta a legutóbbi szovjet expedíció által otthagyott zászlót és oxigénpalackokat, majd elindult lefelé. Röviddel este kilenc óra után azonban rádióján bejelentette, hogy ideiglenes táborhelyet keres, mivel a sötétségben veszélyes lenne tovább ereszkednie.

Másnap reggel rádióján igen halkan annyit közölt, hogy 8500 és 8300 méter közötti magasságban tartózkodik. Nyilvánvaloan már nagyon kimerült állapotban volt a szabadban, igen alacsony hőmérsékleten eltöltött éjszaka után. Időről időre sikerült rádiókapcsolatot teremteni Prodanovval, annak hangja azonban mind erőtlenebbé vált, a végén csak időnként tudott néhány szót kiejteni és azok jó részét nem lehetett megérteni. Annyi azért kiderült, hogy elvesztette kesztyűjét és a nagy hidegben keze teljesen használhatatlanná vált. A végén még pontos tartózkodási helyét sem volt képes megadni. Szombaton 18 óra tájban jelentkezett utoljára és 19 óra 45 perckor rádiója végleg elhallgatott.

Szél, zápor, zivatar

Eleinte jobbára erősen felhős lesz az ég, helyi záporok, zivatarok várhatók. Később észak felől egyre jobban csökken a felhőzet, szerdán már nem valószínű számottevő csapadék. Az északi, északkeleti szél általában élénk, napközben — főként a Dunántúlon — gyakorta erős lesz.

Galoppverseny-eredmények

1. Borcsa (10) — Rom (5) — Kékes (2). 67, 17, 29, 17; Bef.: 352, 142. Hármas bemutó: 5912.
2. Riki (2) — Agave (1) — Pénzember (7). 36, 15, 27, 22; Bef.: 67, 104.
3. Diadalív (11) — Ábrás (10) — Pasztilla (9). 61, 22, 15, 31; Bef.: 63, 213. Hármas befutó: 875.
4. Roxi (4) — Welches? (6) — Goda (7). 19, 13, 29, 13; Bef.: 245, 46.
5. Bóni (2) — Anteus (6) — Nagyszerű (7). 44, 35, 14, 46; Bef.: 253, 1157. Hármas befutó: 9725.
6. Turgor (5) — Borúlátó (4) — Bonzó (1). 38, 20, 20, 24; Bef.: 246, 246.
7. Pajti (5) — Bizalmas (9) — Polyhistor (10). 28, 19, 19, 34; Bef.: 44, 148. Hármas befutó: 1074.
8. Troszt (4) — Kurázsi (6) — Gulyás (2). 29, 12, 11, 16; Bef.: 49, 163.
9. Grandoletti (11) — Berkenye (4) — Wache (7). 31, 13, 15, 15; Bef.: 49, 86. Hármas befutó: 459.
10. Aszbeszt (7) — Déva (8) — Diétás (6). 18, 12, 15, 18; Bef.: 33, 187.
11. Líra (8) — Lemondó (2) — Kardos (3). 40, 15, 14, 14; Bef.: 57, 168.

SZÍVE A MELLKASON KÍVÜL lüktet annak a csecsemőnek, akit 1984. április 13-án, pénteken hozott világra egy 23 éves kínai parasztasszony Jüsuban, az ország középső vidékén. A ritka születési rendellenességgel született 3,75 kilós kisfiú szíve egyelőre zavartalanul működik.

A FŐVÁROSI TANÁCS TÁJÉKOZTATÁSA szerint a május 1-i ünnep miatt megváltozik a munkarend a tanácsoknál is. Április 28-án, szombaton a hétfői félfogadási rend szerint valamennyi tanácsi szerv 14 órától 18.30 óráig várja az ügyfeleket. Április 30-án, hétfőn munkaszüneti nap van, akkor az ügyfélszolgálati irodák is zárva lesznek.

AZONOSÍTOTTÁK AZ AIDS VÍRUSÁT? James Mason, az Egyesült Államok Szövetségi Betegellenőrzési Központjának vezetője szerint a párizsi Pasteur Intézet kutatói által elkülönített L. A. V.-vírus okozza az immunrendszert károsító és főként a homoszexuális férfiak közt pusztító halálos fertőző betegséget, de még további vizsgálatokra van szükség.

(X) **Históriás pajzánságok csak 18 éven felülieknek!** Előadások az Atrium Hyatt-szálló báltermében április 28-án és a Hiltonban május 1-én. Közreműködik Benkó Dániel, a Bakfark Consort és még sokan mások. Műsorkezdés este fél 8-kor és 10 órakor. Jegyek válthatók a Magyar Media jegypénztárában (Lenin krt. 9—11., 228-457. XIII., Balzac u. 12., 490-920).

(X) **A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA ZENEKARA** május 5-én, szombaton este fél 8-kor hangversenyt ad a Zeneakadémián. Műsorukon Beethoven- és Mozart-művek. Fuvolán közreműködik Hegedüs Mónika. Vezényel **SIMON ALBERT.** Jegyek válthatók az Országos Filharmónia Vörösmarty téri jegypénztárában, a Zeneakadémián és az üzemi közönségszervezőknél.

(X) Férfilap! Férfilap? Férfilap... **Megjelent az ÁDÁM magazin legújabb száma!** — Szilágyi János beszélgetése Rózsa Györggyel — Az Ádám körkérdése: Milyen az Ön nőideálja? Akik erre válaszolnak: Huszti Péter, dr. Hirschler Imre, Wichmann Tamás és még sokan mások. — Vallomás a családról, szerelemről — Tavaszi divatparádé. Hitchcock-krimi, hobbirovat az ÁDÁM legújabb számában!

Közlekedés

Szerda délelőtt átprogramozás miatt kikapcsolják a forgalomirányító jelzőlámpákat a II. kerületben az Mi-es út és a Mátyás király út kereszteződésében, valamint a belvárosban 9 órától a Marx téren május 2-ig, a Skála Metró Áruház átadásáig.

Amennyiben az időjárás megengedi, festik a BAH-csomóponti felüljáró szalagkorlátját. A munkát naponta 9 és délután fél négy között végzik, várhatóan május 10-ig készülnek el. A fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat kéri az arra haladó járművezetőket, hogy figyelmesen vezessenek, vigyázzanak az út szélén dolgozókra.

A Mester utcában a Vágóhíd utcánál kedden vágányszabályozás miatt felbontották az útburkolatot. A munka várhatóan egy hétig tart, az arra haladók útszűkületre számítsanak.

A XI. kerületben a Bocskai úton és a Karolina úton kedden felbontottak egy-egy forgalmi sávot a Szirmai István utcánál, kábelfektetés miatt. A Karolina úton előreláthatóan május 4-ig, a Bocskai úton pedig május 14-ig dolgoznak.

Villamospótló autóbuszok közlekednek: szerdán 8.30-tól 14 óráig az 50-es jelzésű villamosok helyett Kispest, Villanytelep és a Határ úti végállomás között; szerdától csütörtökre virradó éjszaka 0.50-től 3.50 óráig a 6-os éjszakai villamosok helyett a Móricz Zsigmond körtér és a Lágymányosi lakótelep között, valamint a 49-es éjszakai villamosok helyett a vonal teljes hosszában; szerda, csütörtök és péntek éjszaka 21.20 órától 4.10 óráig a 4-es, a 6-os és a 6-os éjszakai villamosok vonalán a November 7. tér és a Moszkva tér között. (MTD

Elhunyt Kerpel-Fronius Ödön

Kerpel-Fronius Ödön, az MTA rendes tagja, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanára, az Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézet volt főigazgatója, életének 79. évében, április 22-én elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Magyar Tudományos Akadémia Egészségügyi Minisztérium

*

Kerpel professzor a magyar orvostudomány kiemelkedő egyénisége volt. Már fiatal korában nemzetközi hírnevet szerzett a csecsemők és gyermekek só-víz-anyagforgalma és a csecsemőkori sorvadás kutatásával, amelynek eredményei révén számos gyermekélet megmentését tette lehetővé. Tudományos munkásságát számos könyv, valamint több mint 150 dolgozat reprezentálja. Munkássága elismeréseként 1948-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1970-ben pedig rendes tagjává választotta. Csaknem húsz tudományos szervezetnek és külföldi társaságnak volt tiszteletbeli, illetve rendes tagja. Több más elismerés mellett 1951-ben Kossuth-díjban, 1981-ben Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetésben részesült. Számos külföldi kitüntetése közül kiemelkedő a francia akadémiai Pálma-díj.

Eltemették Solti Bertalant

Kedden a Farkasréti temetőben kísérték utolsó útjára Solti Bertalan Kossuth-díjas érdemes művészt. A 71 éves korában elhunyt színművész ravatalánál a Magyar Színházművészek Szövetsége és a kollegák nevében Patassy Tibor, a győri Kisfaludy Színház tagja, Győr város Tanácsa nevében pedig Józsa Károly, a városi tanács elnökhelyettese mondott búcsúszavakat. A sírnál a barátok, pályatársak nevében Sinkovits Imre, a Nemzeti Színház művésze búcsúzott Solti Bertalantól. *(MTI)*

HALÁLOZÁS

VAJDA LAJOS, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1932-től volt párttag, életének 78. évében elhunyt. Családja kívánságának megfelelően a Rákoskeresztúri új köztemetőben eltemettük — közli az MSZMP XIV. kerületi bizottsága és a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezete.

TÓTH GYŐZŐ, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje — aki 1929 óta volt a párt tagja — 72 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása május 2-án, délután 14 órakor lesz Budapesten, a Lőrinci újtemetőben — közli az MSZMP XVIII. kerületi bizottsága és a Vegyipari Dolgozók Szakszervezete.

Naponta 40 000

Gyermekhalál

Naponta 40 ezer gyermek hal meg a fejlődő országokban az éhség és olyan betegségek következtében, amelyek leküzdhetők lennének — ez áll abban a jelentésben, amelyet az ENSZ gyermekalapja (UNICEF) végrehajtó tanácsának Rómában kezdődött háromnapos ülésén vitatnak meg.

Az UNICEF mostani ülésén körvonalazni kívánják a fejlődő világbeli gyermekhalandóság elleni harc staratégiáját. A probléma rendkívül súlyos: néhány afrikai országban a gyermekhalandósági arányszám riasztóan magas, ezer gyermekből 130 hal meg!

A 41 országot tömörítő ENSZ-szervezet római ülésén négy fő megoldandó kérdést vitatnak meg. A gyermekek élelmezése és a betegségek közti összefüggéseket, az évente ötmillió ötévesnél kisebb gyermek halálát okozó fertőzéses hasmenés elleni küzdelmet, az anyák egészségügyi kezelését, valamint hat betegség — a tetanusz, a gyermekbénulás, a szamárköhögés, a diftéria, a tuberkulózis és a kanyaró elleni oltás kiterjesztését a fejlődő országokban.